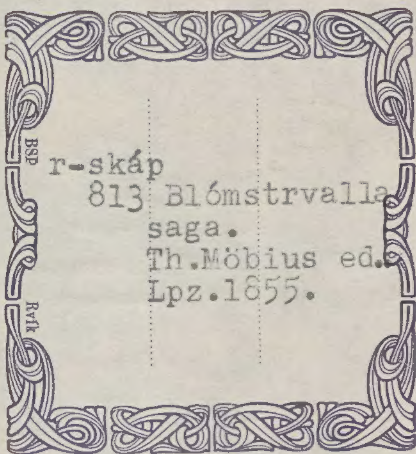

BSP
Rvík

EX LIBRIS

BLÓMSTRVALLASAGA

THEODORUS MÖBIUS

EDIDIT

LIPSIÆ

APUD WILH. ENGELMANNUM

MDCCCLV

BLÓMSTRVALLASAGA

THEODORUS MÖBIUS

EDIDIT

BREITKOPFIUS ET HÆRTELIUS

SUMPTIBUS GUILIELMI ENGELMANNI PRESSERUNT

LIPSIÆ A. MDCCCLV

CONRADO GISLASON ISLANDO

CAROLO UNGER NORVEGO

SACRUM

PRÆFATIO EDITORIS

Blómstrvallasaga sive historia de rebus in campo florido gestis duos fratres narrat in itinere, quod una ingressi essent, separatos post multorum annorum decursum in loco quodam Africæ alterum alterius nescium prœlio congressos esse et detecto qui essent reconciliatos una cum amicis nuptiarum solemnia celebrasse.

A loco illo Africæ, qui dicitur Blómstrvöll, unum historia nomen traxit: Blómstrvallasaga, a fratribus, qui Akii filii sunt, alterum: saga af Ákasonum. Quæ quidem nomina ita comparata sunt, ut quum item duæ sint partes, e quibus historia conflata est, theodisca una, peregrina altera, hæc vulgari, illa altero satis significari posse videatur.

Theodisca vero ea dicemus, in quibus Akidarum historiam cum Theoderici Veronensis historia convenire videmus, celeberrima illa, quæ ipsa se theodiscis carminibus et narrationibus superstructam esse profitetur. Sunt quidem communia illa pauca tantum et ne hæc quidem ex omni parte congruentia. In utraque Etgardum et Akium

proditur filios fuisse Akii cognomine Öldungatrausti (Örlungatrausti), hunc vero a Samsono, qui Ermanarici Romani et Dietmari Veronensis pater fuerit et Rotgerium Salernitanum Brunsteinumque fratres occiderit, e pellice procreatum et a patre ducatu Vercellensi donatum; sed mater fratrum, quæ in *Thdr.* Bolfriana, in *Blv.* nominatur Odilia (quod nomen in illa est uxoris Dietmari), nutricius fratrum in illa Fritila, in hac Vidilon, quamquam Frital quidam Akii senioris servus in hac quoque commemoratur, et reliqua, quæ utraque historia de Akii filiis narrat, ita discedunt, ut qui infelicissimi in *Thdr.* calumniis circumventi laqueo perimuntur, iidem felicissimi in *Blv.* post multa discrimina rerum victores splendidissimi et sponsi beatissimi evadant. Inveniuntur tamen alia quædam, in quibus non possis quin aut rerum aut nominum communionem agnoscas. Quæ enim in *Blv.* eques ruber i. e. Etgardus sibi volantis vi draconis per aerem rapto accidisse narrat, eadem in *Thdr.* ea nominum differentia produntur, ut equitis rubri partes Theodericus ipse agat, ut quæ in *Blv.* in Lupum et Tolomeum regem distribuuntur, in *Thdr.* de Hernito Bertangorum rege solo narrentur, ut Isoda denique, quæ in *Blv.* Akidarum soror — quam *Thdr.* prorsus ignorat — Hernito Hermintini regis filio et equiti apud Blomstrvallenses primario spondetur, in *Thdr.* Herniti regis uxor appelletur, quum huic reginæ nomen in *Blv.* idem sit, quod in *Thdr.* aliis quibusdam mulieribus imponitur, Oda. Præterea componere possis concursum illum Akidarum et latronum in silva

Francica in *Blv.* capp. 3 et 4 narratum et ea quæ in *Thdr.* cum capp. 84 et 85 tum capp. 256 et sequ. leguntur; utrobique latronum numerus fere idem, utrobique Gramaleifius, silva Botivald vel Lativald (*Thdr.* Lutumald), Salomon Franciæ rex, utrobique animal in venatu cæsum, multa ejus exacta commemorantur. Quibus etsi plura similia in historia Theoderici et Akidarum non leguntur, tamen vel hæc sufficiunt, ut quae ratio inter utramque intercedat satis perspici possit. Neque enim potes quin si communia illa quomodo in quaque historia legantur contuleris, cum Guilielmo Grimm (*Die deutsche Heldensage*, *Götting.* 1822 p. 262—266) et cum Georgio Lange (*Die Blomsturvallasaga und ihr Verhältniss zur Vilkinasaga* in: *Untersuchungen über die Geschichte und das Verhältniss der nordischen und deutschen Heldensage .... Frankfurt a. M.* 1832 p. 113—120, cf. p. 110. 262) ea ita comparata esse invenias, ut non Akidarum historia, sed Theoderici fons sit, ut illius auctor ex hac leviter accepta quæ sibi viderentur pro suo arbitrio hauserit.

Alteram partem iis contineri dicemus quæcunque præter Theodericiana illa cum fonte tum indole prorsus diversa narrantur: rebus in campo florido gestis, quæ præcipuam historiæ inde denominatæ partem efficiunt. Quæ vero hic nobis proponuntur ludicra illa et vera certamina equestria, casus illi mirifici et fabulosi, dracones, gigantes, monstra humanam formam magnitudinemque multum excedentia et ipsa et ratio, qua depinguntur, descriptiones illas dicimus hominum, animalium, armo-

rum, locorum cum auri splendore et magnifico apparatu, tum terrore portentisque abundantes — omnia hæc tantum abest, ut theodiscam aut (ut borealis ne mentionem quidem faciam) omnino germanicam redoleant originem, ut satis certo eorum esse arguantur, quorum potissimum propria esse talia magna monumentorum copia edocemur, Romanensium. Aequabilis tamen et ex omni parte sibi constans natura, quæ in eventis illis eorumque descriptionibus apparet, non eadem in nominibus conspicitur personarum et locorum. Sunt ea aut aliunde desumpta aut commenticia: quamquam reperiuntur quæ utri classi adscribas hærere possis. Prioris sunt: Austríki: *regnum orientale*, Blámenn: *Æthiopes*, Dalmanusta vel Damita: *Damiette Aegypti*, Grikkland: *Græcia*, Mikligarðr: *Byzantium*, Mundíufjöll: *Alpes*, Sellisborg vel Zolliborg: *Sella Aegypti* (vid. Notit. dignitat. p. or. XVIII.) — Africa, Alexander Magnus, Alexandria *(urbs Aegypti)*, Arius vel Arnos, Astarot, Asverus *(Ahasverus)*, Babilon, Gazdidonia vel Gradidonia, Eddelon, Europa, Gebal, Gralant, Helmidan, Hermintyn, Libezadonum, Mahomet, Niceforus *(Nicephorus imp.)*, Rohana *(Roxana)* vel Johana, Spania, Tekla, Tolomeus *(Ptolemæus)*, Vidilon, Vespant. Nota vides et notissima cum minus notis, si non prorsus ignotis. De Asvero quidem et Astarot et Gebal, quæ ex Christianorum libris sacris desumpta sunt, non laboramus neque magis de Gralanto vel Bralanto, de quo Jacobum Grimm disserentem videas in Hauptii commentariis theodiscis VI, 295; Arium (Arnos

enim, quod in uno libro fere constanter legitur, pro Ario positum esse, arguere videtur quod in eodem libro p. 11 et 12 edit. nostr. legi in margine notavi) Julius Zacherus Alexandrinus noster Arrhidæum sive Aridem esse conjecit, cujus Alexandrum in testando memorem fecerit Lambertus in Alexandreidos suæ a Fr. Michelantio Stuttgardiæ a. 1846 editæ p. 517, 11 sqq.; Vespant, quum etiam Vesperant et Vespentos in libris mss. legatur, fortasse recte interpretabimur, si ex: vesperis (vespertinis) montibus, qui revera hic requiruntur, coaluisse censuerimus; — sed qui sunt Eddelon et Vidilon, Hermintyn et Helmidan, ubi sita fuerunt Cazdedonia vel Gradidonia, ubi Libezadonum vel Libecum Jonum? In hoc Libycum dominium vel tale quid delitescere fortasse concesseris. Utrum tamen Cazdidonia, quod Gradidonia alterius codicis suadente pro Cazdedoma ponendum censui, an Gradidonia an denique aliud verum nomen sit quo Ptolemæi regnum hic appelletur, id nobis quidem expedire non contigit; commonuisse licuerit Calidoniæ et Castelloniæ (Castiliæ?). Nomini, quod Nicephori regis Byzantini filio impositum est, Eddelon s. Edilon, auctor ipse quidem ut explicaret apposuit, ab Norvegis eum Elling nominari, quod ob hanc ipsam causam non cum Arna Magnæo (v. infra) pro: erling i. e. laborioso, sed pro: eðling, theodisco edelinc, Anglosaxonum æþeling i. e. nobili genere orto positum crediderim. Eddelon ipsum num idem fuerit nomen cum eo, quod in Godofredi Monemutensis historia reg. Britton. (IX, 12) reperitur: Edde-

lein? Hermintyn num depravatum est ex Hermitan, quod apud Romanenses solitarium significat? Vidilon denique num ortum est quod Guilielmus Grimm suspicatur ex Fritila? — et revera ubi promiscue leguntur Myrdanus et Mirandus, Cazdedoma et Gradidonia, Nicephorus et Motiporus, Macon et Mahomet, Þollr et Toilus et similia, quos tandem conjectandi limites præscriptos esse censueris?

Commenticia quæ dixi sunt norvegica et latina, quibus vi appellativa quam in sua lingua habent adempta auctor vim nominum propriorum obtrudit; norvegica: Blíðheim: *sedes blanda*, Blómstrvöll: *campus floridus*, Borðheið an Burtheið: *campus ludicri certaminis*, Brynja: *lorica*, Diabolus fjall: *mons diaboli*, Forni skáli: *domus antiqua*, Grœnmörk: *ager viridis*, Hulinskógr, quod ex Hulime- vel Halmskógr effeci: *silva occulta*, Kurteis: *aulica*, Smiðja: *fabricatrix*, Steði: *incus*, Trémann vel Trjámann: *vir silvestris*, Þollr (Toilus): *palus*, Víngarðshöfn (Vigshöfn): *portus vineti;* — latina: Flos mundi, Gratiana, Græca, Liberum (an Libecum i. e. Libycum?) regnum, Lucanus, Lupus, Mirandus (Myrdanus), Serena.

Ex horum utriusque classis nominum colluvie si qui fructus ad originem rerum Blomstrvallensium indagandam redundare poterit, nos quidem vix certiorem ullum videmus nisi quod non unus, sed plures fontes nobis inquirendi arguuntur; tanta originis eorum diversitas, tanta linguæ, tanta denique usus. Ut nomina aliunde desumpta et commenticia, quæ supra sejunximus, hic quoque dis-

tineamus, priora si composueris cum rebus, quas Romanensibus originem debere nobis constat, aut fallor aut si non ad plures, certe ad duos fontes nos delegant. Unus fuerit ex eis historiis, quæ de Arturo Brittonum rege per medium ævum ferebantur, alter Alexandreis aliqua. Ad illas ducimur cum equite rubro, cujus item in Wolframi Parcivalide mentio facta est, tum nominibus quæ aut celticam originem prodere nobis videntur aut in libris Arturianis reperiuntur hisce: Cazdidonia, Eddelon, Gralant, Helmidan, Herburt, Hermintyn, Libezadonum; Arturi ipsius historiam non minus quam Grelentis Angli, Herburti, aliorum Arturidarum in lingua norvegica ætatem tulisse et Halfdanus Einarsen in Sciagraphia sua p. 101, 102, 103 et Arwidssonii Catalogus codicum biblioth. reg. Holm. testificantur. Historia de Alexandro etsi ab auctore ipso et ita laudatur ut ex eis, quæ inde desumpta esse dicuntur, eandem significari cognoscas, quam sub titulo Alexanderssaga ex Gualterii Castillionæi carmine latino norvegice versam et ab Carolo Unger a. 1848 Christianiæ editam novimus, tamen cetera quæ huc spectantia leguntur, non modo in illa non inveniuntur, sed etiam quippe quæ ad tempora post Alexandrum pertineant, in hujus historia narrari vix potuerunt. Quamobrem Arii, si tamen is est Arrhidæus, et Ptolemæi nomina quæque præterea huc faciunt ad Alexandridarum historias, quas fuisse notum est, referenda esse videntur.

Certiora neque de hoc neque de illo fonte proferre nobis contigit: eo tamen animum legentium convertere

velimus, quod qui rerum Blomstrvallensium fontes a nobis, iidem quodammodo duobus illis nominibus significari videantur, quæ campo florido his verbis imponuntur: Þenna fagra völl kalla Latínumenn Flos mundi, þat köllum vér Blómstrvöll. Flos mundi enim nonne illius Florimond nos commonefacit, sub quo titulo Alexandreis illa gallica ætatem tulit? et Blómstrvöll nonne carminis illius de Arturo theodisci, quod poeta, quem vocant: der Stricker, Daniel von Blumenthal inscripsit? Quamquam his rebus, quantum nos quidem de utroque libro explorare potuimus, omnis similitudo coerceri videtur.

Commenticiorum nominum officina quin non apud unum eundemque auctorem quærenda sit, nemo facile dubitaverit: sed norvegicorum quænam versa sint, quæ inventa, atque latinorum quænam alibi reperta, quæ ad repertorum analogiam ficta, hoc vix ad liquidum perduci poterit. Id solum, si eorum usum et indolem respicimus, contendere posse nobis videmur, quod qui historiam hanc scripsit, ipse et repererit et finxerit. Nam quamquam ei latine effingendi facultatem derogare nolumus, quid obstat, quin quod illæ ipsæ latinæ voces, terminationes, Latini denique ipsi laudati et Norvegis oppositi arguunt, eum librum latine scriptum vel versum ante oculos habuisse statuamus? Et ex altera parte qui in parte Theodericiana castelli nomen (Forni skáli) et prædonum principis (Lupus) de suo posuit, cur idem in rebus hujus partis enarrandis, quo magis earum indoles ad effingendum

illiciebat, non eo majore industria novis nominibus excogitandis operam dederit? Quid quod, ut cetera omittam, familiam totam norvegice appellavit: patrem Steði, matrem Brynja, filium Þollr, filiam Smiðja.

Quæ quum ita sint, si probes quæ adhuc disseruimus, num tibi minus probabile videbitur, si auctorem nostrum quod in theodisca Theoderici historia, idem in Romanensium de Alexandro et Arturo historiis fecisse et quæ cum hinc tum illinc hauserit suis ipsius inventis aucta et ornata ipsum copulasse statuerimus? Nam ut explicatius dicam, quid de hac re sentiam, historiam nomine: Blómstrvallasaga insignitam ita ortam esse censeo, ut auctor simplex argumentum, quod ab initio hujus quæstionis posuimus, sive illud ipse finxit sive cum non raro a poetis medii ævi tractari soleret alibi reperit, iis narratiunculis, descriptionibus, nominibus, quæ in historiis peregrinis legendis et versandis præter cetera ei placuerant et memoratu digna visa erant, ascitis et ad suum arbitrium formatis exornaverit. Itaque si quid est in hac historia pretii, quod nos quidem non sumus qui magnum esse statuamus, in eo ponendum erit, quod quum pleræque hujusmodi argumenti Norvegorum et Islandorum historiæ, quæ sub titulo Fornaldar sögur Suðrlanda comprehendi consuerunt, aliquatenus versæ et translatæ sint, Blómstrvallasaga exemplum historiæ esse possit ad eas libere effictæ et ad similitudinem earum expressæ. Ex hoc ipso tamen nisi fallor in universum saltem colligere licet, cui ætati historia nostra adscribenda sit: vix enim

priorem posueris, quam sæc. XIV. finem, quum historias tales qualis nostra est effingere in usu veniebat et eæ, quas ut Theoderici et Alexandri, utramque sæc. XIII. compositam, a nostro in suum usum vocatas videmus, satis pervagatæ erant. Utrum Norvegus quis fuerit an Islandus, quem auctorem statuas, id neque ex eo, quod Norvegi (16, 15) distincte laudantur, neque e verbis, quæ sub historiæ finem (49, 13) leguntur: á þessu fátœka landi dijudicandum esse videtur, quum neutrum ejusmodi sit, quin in utramque partem explanari possit.

Quamquam aliud præcipiunt verba quæ sub finem procemii historiæ nostræ præmissi leguntur hæc: En at þessarri veizlu fyrir borði heyrði herra Bjarni lesit í þýzku máli þetta æfintyri of fœrði síðan konungi í Noregi ok byrjar þat svá. Unde non modo translatam esse historiam comperimus, sed etiam ex qua lingua, quo tempore, per quem id factum sit. Nam quamquam libri mss. ita discrepant, ut ceteris paribus legatur vel: '(þetta æfintyri) hvert hann fœrði í Noreg' vel: 'ok hann sjálfr snéri á Norrœnu' vel: 'sem han fœrði síðan í Norrœnu', tamen in eo consentiunt, ut Bjarnium (Nidarosiensem in nuptiis Christinæ Haconis grandævi filiæ) adventuram lingua theodisca recitare audisse eamque in linguam Norvegicam transtulisse referant.

At vero qua prooemium istud laborat πολυθρύλητον errorum farraginem ne denuo quod alii jam fecerunt reprehendamus, ea opinor potestas nobis data est, ut ubi tam multa vitiosa sunt, etiam quæ de historiæ

nostræ origine produntur, num vitiis careant dubitemus. Et profecto quidem ex peregrina lingua, sive ea theodisca sive alia fuerit, non posse translatam esse historiam, quam ex parte desumptam deprehenderimus ex historiis in eadem, qua ipsa, lingua scriptis, non minus apparet quam Bjarnium magistrum, qui et dux legationis Hispanicæ et interpres historiæ nostræ norvegicus prædicetur, errore huc illatum esse; neque enim — de qua re certiores nos fecit Christianus Lange actorum regni Norvegici publicorum, quibus præpositus est, editor clarissimus — quisquam hoc nomine aut in legatione illa fuisse, quæ a. 1257 missa est, aut in Haconis IV. regis Norvegici et Friderici II. imperatoris Romani commercio partem habuisse traditur, neque Bjarnii magistri duo, quos sæc. XIII. floruisse scimus seniorem tamen a. 1253 jam mortuum, juniorem legationis Scoticae a. 1281 socium, hoc loco significari possunt. Errorem vides utrumque dignum qui socios excipiat præcedentes. Horum et illorum medicinam nullam exspectaveris: explicationem tamen, quam te quærere prævideo, vide an hanc tibi probare possim. Nam ante omnia hoc tenendum esse videtur, procœmium istud — nisi quis Bjarnium personatum verba illa de se ipsum protulisse statuerit — ab alio quam qui historiam scripsit, profectum esse, ab homine qui quam longe rebus relatis posterior fuerit, relationis perversitas satis superque demonstrat, ab homine denique, cujus consilium libro a se reperto et maximum splendorem et summam auctoritatem apud lectores comparandi singuli fere versus

comprobant; nuptiæ regiæ imo imperiales in Hispania celebratæ dicuntur, in quibus historia recitata sit, Bjarnius magister qui dux legationis regiæ et hospes in convivio nuptiali adfuerit, idem historiam a se auditam in linguam norvegicam ipse transtulisse, Haconi grandævo, cujus studium notum fuisset quo literas cum vernaculas tum peregrinas amplexus esset et ex his non paucas in linguam norvegicam transferri ipse auctor fuisset, huic regi Bjarnius novam hanc historiam attulisse dicitur — sine dubio omnium adhuc allatarum maxime memorabilem: quis enim unquam in aula Hispaniensi theodiscam historiam recitatam antea audierat?

Jam vero is quem modo descripsimus procemii fabricator quum statim ab historiæ initio nec minus sub finem de Akii filiis sermonem esse videret eosque primarum partium actores esse cognosceret et e quibus historia tota nomen traxisset, historiæ memor quæ prima nisi forte una Akidarum notitiam Norvegis attulerat, Theodericianæ illius ex theodiscis fontibus profectæ, illam ejusdem originis esse et id quod Theoderici historia ipsa de sua origine hic illic apertis verbis profiteretur, idem de Akidarum historia dicendum esse censuit. Hinc autem explicaveris verba illa (quibus ut hoc diserte confirmem nullius obloquitur codicis testimonium): í þýzku máli, hinc nisi vehementer fallor ea quoque, quæ sub ipsum historiæ initium de Ermanarico, de Dietmaro, de Samsono leguntur ita constipata tamque inconcinne et abrupte enuntiata, ut unde cetera desumpta videbat,

inde hæc supplendi studio ille ipse petiisse statuendus sit, hinc denique, ut mihi persuadeo, quod idem quum hispanicis rebus theodiscum quid admiscendum esse censeret, historiæ fidem parum curans Alfonsi Castiliæ regis fratres Fridericum, Henricum, Skerium, Philippum, quos in his epulis nuptialibus interfuisse Sturla Þórðarson in historia sua de Hacone grandævo (Fms. X, 88) nos docet, ita immutavit, ut Alfonsi nomine, si tamen hoc a Sturla prætermissum nostro notum fuit, itemque Skerii et Philippi quippe quæ peregrinum sonarent expunctis, Henrico, quod theodiscum erat, theodiscis Hermanno et Wilhelmo associatis, Friderici nomen ad eum transferret, qui quantum cum Hacone rege commercium habuisset notissimum erat, Fridericum II. regem theodiscum.

Nec vero eum operam perdidisse dixeris. Ita enim haec probavit ei, qui primus viros doctos ad Blómstrvallasagam convertit, Johanni Peringskiöld, ut hic Theoderici historiæ Holmiæ a. 1715 primum a se editæ præfatus de hujus origine, cum quæ perverse dicta erant perverse intellexisset, id referret, quod ille vestigiis ductus Theodericianis de Blómstrvallasaga effinxerat. Verba ejus sunt in pag. I:

> Vti en annan gammal handskrefwen bok, kallad Blomsturwalla Sagan, finnes här om således antecknat, at Konung Thidriks Historia hafwer först warit skrifwen i Tyskland, och sedan införd til Norige af Mester Biörn i Nidaros, hwilken war Biskop i Norige, och på Konung Håkan then gamles tiugunde regements åhr (wid pass A. Chr. 1240) vthreste med bemälte Konungs dotter Kristin, til Keiser Fridric i Spanien, hwilken gifte henne til sin broder Henric; och i samma

bröllop hörde Mester Biörn läsas på Tyska tungomålet thetta äfwentyr, som han sedan förde hem med sig til Norige, och begynnes om Samson Riddare i Humlunga eller Aumlunga-lande, Konung Thideriks farfader (se Blomsturwalla Sagan cap. 1. och. 2.).

Quæ quidem Peringskiöldi relatio et ipsa et quo ea nitebatur procemium istud quam apud viros doctos ratiocinationum et opinionum varietatem excitaverint videre potes ex eis, quæ de hac re disseruerunt Joh. Gfr. Eichhorn (*Allgem. Cultur- und Literatur-Geschichte des neuern Europa* [Götting. 1796], Thl. I. p. 234), Fridericus Rühs (*Unterhaltungen für Freunde altdeutscher und altnordischer Geschichte und Literatur* [Berlin 1803], p. 110), Rasmus Nyerup et qui quod ille in dubitationem vocaverat procemii vindex exstitit doctissimus Fridericus Henricus von der Hagen (*Museum für altdeutsche Literatur und Kunst*, Bd. II [Berlin 1811], p. 333 et p. 337).

Hæc habui quæ de historiæ argumento, origine, auctoritate dicenda viderentur; num ea vera sint an aliter de his rebus statuendum sit, alii inquirant in hac literarum parte peritiores et magis versati: nobis quidem sufficiet, si hac nostra editione instrumentum iis paraverimus, quo adjuti tuto et fideliter inquirere possint. Reliquum est igitur, ut de libris manu scriptis in quibus Blómstrvallasaga ætatem tulit et de ratione quam in eorum usu secuti simus exponamus.

Libri manu scripti hujus historiæ decem omnino mihi innotuerunt: Haunienses sex, Holmiani tres, Upsaliensis unus.

Haunia adservantur in bibliotheca academica inter codices legati Arna-Magnæani quatuor hi:

(1.) nr. 522. cod. chart. sæc. XVII. in qu. Contin.: Blomsturvalla saga, cap. I—XXVII. p. 1—51. Saga af Sigurgarde samansett og snorud (*sic* vid. P. E. Müller Sagabibl. III, 484*) j þisku af M. Johanne og sidþar eptter snuin á Islendzku, p. 53—98.

(2.) nr. 523. cod. chart. sæc. XVII. an XVIII. in qu. Contin.: Blomsturvalla saga. Ulfars saga. Saga af Sigurgarde hinum frækna og þeim illa manne Valbrande (cap. I—XXII).

(3.) nr. 527. cod. chart. sæc. XVII. in qu. Contin.: Saga af Flóres konge og sonum hans p. 1—39. Saga af Artus konge og hans syne Samsone fagra p. 40—76. Saga af Vilhjalme siod er fundest skal hafa i Babilon og samsett af Homero p. 77—165. Saga af Saulus og Nicanor p. 165—231. Blomsturvalla saga p. 233—274. — Omnia hæc Jón Gissurson scripsisse fertur, nisi quæ p. 265—274 leguntur ab recentiore manu suppleta.

(4.) nr. 576c. cod. chart. sæc. XVIII. in qu. Contin.: 'Excerpta ur saugum' a diversis manibus profecta. De Blómstrvallasaga Arnas Magnussen ipse manu propria scripsit hæcce:

'Blómsturvallasaga hefur sitt nafn af Blomsturvelli einu platse i Africa sem sagan seiger heite a Latinu: flos mundi oc skal vera skied i tid Salomons rika Fracka kongs. hun talar um Aka Ölldungatrausta frilluson Salomons svarta riddara er drap Rodgeir jarl af Salernborg oc Brimstein *(sic)* jarl. Son Samsonz svarta var oc Erminrekr Romaborgar konungr fadir (*huic verbo lineola subducto superscriptum est* fodur broder) Þidreks af Bern. Sagan talar oc

um syne Aka Olld : tr : Etgard sem nefnist i sogunni Raudi Riddare ok Aka sem kallast Triamann. Hernit hin frækne son Hermitus kongs ur einum parti af Africa: Edelon (Erling) son Nicefori Miklagardz kongs. þar nefndist oc i Herburt er var i her med Lucano risa sem ad sinum lanardrottni drepnum komst i firr sagdra kappa felag. Kastalan a Blomsturvöllum hafdi fyrsta bygt Arius sem var sonr Assveri ok dotturson Alexandri Micla ; en þa sögu efned bar til, riede þar fyrir eirn kappi ad nafni Helmindan. Sagan endast med þui at Edilon eignadiz Gratianam dottur Mirandus konungs af libera Regnum, hvoria Blomsturvallarmenn fundu i herbudum lucani risa. Edgard eiguadist Griegam systur Edilonz, Aki kurteisu systur Hernitz oc Hernit Isodd dottur Aka Ölldungatr. ok settust so allir ad rikium synum. Prologus ifir Blomsturvallasogu er so latandi :'

Sequitur prooemium ab alia manu scriptum.

Ibidem in eadem bibliotheca inter codices ex legato Raskiano unus:

(5.) nr. 32. cod. chart. a. 1740 scr. in qu. Contin. : 1. Sagan af Halfdane Eysteinssyne. 2. Sörla Sterka saga. 3. Blomsturvalla saga. 4. Saga af Nitida frægu. 5. Saga af Nicolause leikara. 6. Saga af Wilhialme siod. 7. Saga af Flores og Blanzeflor. 8. Saga af Sigurde Turnara. 9. Saga af Þorsteini Bæarmagn. 10. Saga af Ambrosio og Rosamunda. 11. Saga af Sigurgarde frækna. 12. Volsunga saga. 13. Ragnars lodbrokar saga. 14. Saga Sturlaugs Starfsama. 15. Saga Bærungs Fagra. 16. Drauma-Jons saga. 17. Damusta Spekings saga. 18. Saga af Fertram og Plato. 19. Saga af Asmunde Viking. — In ultima pagina C. R. Raskius adnotavit: 'Fyrsta bladid er med hendi Hra Benedicts Bogasonar a Stadarfelli. — Hitt ad mestu leiti med hendi Sra Olafs Gislason prests i

Saurbæ i Dalasysla en smáa höndin a Ambrosiusar og Rosimundu sögu er Sra Gisla fodur hans prests samastadar.'

Ibidem in bibliotheca regia unus:

(6.) nr. 1695. coll. reg. nov. cod. chart. sæc. XVIII. in qu. Contin.: Blomsturvalla saga p. 1—123. Ulfars saga p. 125—279. Saga af Sigurgardi og Valbrandi p. 281—419. Duas posteriores historias quum in titulo libri adnotatum sit ex cod. AMagn. nr. 523 exscriptas esse, de priore ibidem ita leguntur: 'Er udskreven af nr. 522 i Arnæ Magnæi biblioth. og confereret med nr. 523 i samme Bogsamling. Begge Nummere in Quarto; Papier Exemplarer.' Falso; Blómstrvallasaga non minus quam Ulfars saga et Sigurgards saga apographum codicis 523 neque vero 522 deprehenditur et quæ in ea hic illic aliter leguntur scriba et Petrus Frid. Suhm, qui librum olim possedit, nisi proprio Marte correxerunt, non tam ex cod. 522, quam ex cod. 527 repetierunt.

Holmiæ in bibliotheca regia tres, qui in Arwidssoni Catalogo (*Förteckning öfver kongl. bibliothekets i Stockholm Isländska Handskrifter*. Stockholm 1848) in pag. 75, 79, 118 recensentur hi:

(7.) nr. 50. cod. chart. c. a. 1683 scr. in fol.

(8.) nr. 56. cod. chart. c. a. 1685—1690 scr. in fol.

(9.) nr. 5. cod. chart. c. a. 1660 scr. in qu.

Upsaliæ in bibliotheca academica inter codices Salanos unus, qui commemoratur in: *Antiquarisk Tidssrift udgiv. af det kongel. Nord. Oldskrift-Selskab* 1846—1848 p. 99:

(10.) nr. 68. cod. chart. in qu.

De Holmianis libris quum G. E. Klemming vir eruditissimus mihique amicissimus brevem eamque mihi dederit notitiam qua pleniorem vix desiderandam ipse mihi significavit, de Upsaliensi autem accuratiorem adipisci prorsus nullam obtigerit, in eis acquiescendum fuit, quos a Johanne Sigurdson viro clarissimo e copiis suis mihi benignissime indicatos Christianus Werlauff et Petrus Thorsen viri celeberrimi in bibliothecis suæ curæ custodiæque concreditis meis ipsius oculis perlustrandos liberalissime concesserunt, codicibus Hauniensibus.

Hi vero libri, chartacei omnes sæculi XVII. et XVIII., quod primo adspectu eam scripturæ præbent discrepantiam ut alter alteri vix similis esse videatur, non mirabitur is qui tenet historiam ejusmodi qualem hic habemus vix unquam ita transscribendo propagatam esse, quin qui scripserit non tam denuo scripsisse, quam pæne denuo narrasse dicendus sit: qui enim oblectamento ex historia aliqua percepto movebatur, ut eam sibi inque suum transscriberet usum, quid eum impediret quo minus in transscribendo præsertim quum in narrandis et recitandis ejusmodi historiis satis exercitatus esset, suo ingenio, suæ arti indulgeret? frustra quæres, qui ad exemplum suum ita se applicuerit, ut non demendo hic addendo illic, transponendo et permutando, distrahendo et contrahendo perpauca tantum relinqueret intacta.

Quod ita esse nisi aliunde satis compertum esset, libri nostri quam evidentissime comprobarent: nam ne dicam de scribendi et loquendi ratione, quam quisque

sui temporis testem esse voluit, aut de nominibus personarum et locorum, quæ aut ignorantia aut nimia doctrina perturbavit, unum hoc afferam, quod in nullo librorum nostrorum historiæ finis idem impositus est, sed singuli scribæ clausulam quæ sibi placeret non in exemplo repertam sed a se inventam adjecerunt. Cod. AM. 522. quum desinat:

> En litlu síðar tók hertuginn sótt ok andaðist: hvárt því hefir valdit meir elli eða tog þat hit mikla er hann tók á Blómstrvelli, vitum vér ekki: for þá hverr til sinna heimkynna ok fóstrlands. Ok endum vér hér sögu þeirra Ákasona: hafi þeir þökk er hlýddu, en hinir skimpi er skrifuðu.

legitur in cod. 523 sic:

> En litlu síðar tók hann sótt ok andaðist: hvárt því olli elli eðr atvik þau, sem hann hafði á Blómstrvelli, vitum vér ei ok þótti at hánum mikill skaði. Nú tökum vér til á Blómstrvöllinn: því þat er flest, at líðr þó lystiligt sé: þóttust þeir hafa forsokt þat flest, sem hugr þeirra stóð til. Nú halda þeir heim ok sitjast at sínum ríkjum ok skipta svá með sér jungfrúanna gjöfum: Gratiana skylði eiga þær eignir, sem Græca átti í Grikklandi, en Græca skyldi eiga Liberum regnum [Jonum *Cod.*], er Gratiana átti: en Etgarð gaf bróður sínum Kalidoniam, er hann hafði unnit, en Helmiðan ok frú Teklu gáfu þeir Blíðheim á Blómstrvelli: en Hernit gáfu þeir kastalann Arium. Síðan skiptu þeir í sundr gullvöndinum ok höfðu allir jafnt af hánum ok skyldi þat vera merki bræðralags þeirra, at þeir skyldu allir sem einn maðr vera, hvar sem nokkurs við þyrfti. Hernit fór heim í sína borg með frú Isodd: en Eðilon fór í Miklagarð með frú Gratianam, ok skildu þeir. En af því oss er úkunnigt um afgang þessarra frægðarmanna, þá kennum vér ei greiniliga frá at segja: því þeir eru fjarri várum löndum. En þat er háttr hinna manna, sem sögurnar heyra, at þeir segja alt logit: en þat er af því, at þeir hafa ekki sétt þat sjálfir. Ok endum vér svá sögu þeirra Ákasona.

codicum 32 et 527, qui codicem 523 secuti alter alterum excipiunt, ille ita exit:

(En litlu síðar tok hann sótt .... skaði.) Nú tökum vér fyrst til á Blómstrvöllinn: því líðr þó lystugt þykki, vilja þeir nú halda heim ok setjast at sínum eignum. Helmiðan gáfu þeir vald yfir öllum Blómstrvöllum: síðan skiptast þeir í sundr gullvendinum ok höfðu allir jafnt af hánum ok skuldi þat vera merki þeirra brœdralags at þeir skyldu allir sem einn maðr vera hvar sem manns þyrfti. Hernit ferr heim í sína borg ok frú Isodd, en Edilon konungsson fór til Grikklands með Gratianu konu sína: fór þá hverr þangat sitt skipit hafði verit ok skildust með mikilli vináttu. Og af því oss er okunnugt hver æfilok urðu þeirra manna — því þeir váru firrlægir várum landi. E n þ ó e r s a g t a t E d d g a r ð h a f i g e f i t b r ó ð u r s í n u m Á k a l a n d i t C a r d i d o n i a o k h a n s k o n u K u r t e i s: e n H e r b u r t r é ð f y r i r A r i u s k a s t a l a m e ð s i n n i k o n u. E n d a s t h é r n ú B l ó m s t r v a l l a s a g a.

codex 527 hanc habet clausulam:

(.... ok hans frægð vaxit mikit í þessari ferð.) En er hann hafði nökkura stund heima verit, tók hann sótt, sú er hann leiddi til bana. Hvárt því olli elli eðr öltak, sem hann hafði á Blómstrvelli, eru gátur um: ok þótti at hánum mikill skaði. Tökum þar til aptr á Blómstrvelli: því þat er flest at liðr þó lystiligt þykki ok þykkjast þeir nu hafa forlystat sik ok vilja þeir nú halda heim ok setja stað á sínum eignum: ok skipta svá með jungfrúnum, at Gratiana skyldi taka þær eignir sem Græca átti í Grikklandi, en Græca skyldi hafa til eignar Liberum Regnum sem Gratiana átti: en Etgarð gaf sínum bróður Calsedoniam er hann hafði unnit af Helmiðan, en frú Teklu gafu þeir kastalann Blíðheim og vald yfir Blómstrvöllum: Herburt gafu þeir hinn kastalann Aχχiamsi *(sic)*. Síðan þeir skiptu í sundr gullvendinum ok höfðu þeir allir jafnt af hánum: skyldi þat merkja þeim brœðralag, at þeir skyldu vera sem einn maðr allir, hvar sem með þurfti. Hernit fór heim í sína borg með frú Isodd, ok skyldi hon hafa þær eignir er frú Kurteis átti þar: en Eddilon fór heim í Miklagarð

með sína frú Gratianam konungsdóttur ok fóru þaðan hvert sem skipat hafði verit ok skildu með mikilli vináttu ok þakkuði hvárr öðrum fylgð ok framstöðu ok fagrar samvistir. En fyrir því oss er úkunnigt, hver afdrif hefir orðit manna eðr æfilok, þá kunnum vér ei greiniliga frá því at segja: því at þeir eru fjarri várum löndum. En þat er háttr sumra manna er sögur heyra, at þeir kalla alt logit: en þat má dœma af því þeir hafa ei vaskliga vaskliger *(sic)* verit, svá sem þeir er frá er lesit. En endum vér svá sögu þeirra Ákasona. ok hafi þeir þökk er fyrr skrifuðu ok þeir er eptir skrifa ok lesa eyrum (?) þeir er til hafa hlytt: en hinir úþökk er úhljóð gerðu: en vér höldum glæði ok gaman. Guð sé með oss öllum saman. Amen.

Nihilo minus si accuratius inspexeris, quamvis inter se diversos ita comparatos invenies, ut cognatio qua contineantur ex aliqua parte dignosci possit. Nam cum codicem 32, codicis 576ᶜ quod solum superest prooemium et historiae in codice 527 partem posteriorem cum eo qui tribus his antiquior est codice 523 cognatum esse inde colligatur, quod et prooemium (nisi quod 32 et 576ᶜ verbis: fagnar henni addunt: af borginni þrjár milur) pæne idem eodemque vitio legitur hocce: þrjá [þrjá om. 32] sína brœðr, Vilhjálm ok Henrik, et sub fine antequam quisque sua via exit, in cod. 32 et 527 inde a verbis: Nú tökum vér .... cum cod. 523 pæne eadem leguntur, hunc ipsum si cum cod. 522 contenderis omnium antiquissimo et quae explicatiora in hoc, in illo — si epilogum illum exceperis — leguntur breviora, ita comparata inveneris, ut non codicis 522 scribam addidisse, sed codicis 523 dempsisse appareat, codicem 523 quamquam

non ex hoc ipso cod. 522 — quod quin statuas verba illa: faðir Þiðriks af Bern (vid. p. 50. 2, 15) et Hilod (vid. p. 55. 11, 20) impediunt — tamen ex libro huic ætate suppari nec dissimili originem duxisse maxime probabile est. Hujusmodi librum codicem 527 quantum ex parte ejus priore superstite videre licet fuisse dixeris, qui quum ab litteratura nec minus ab elocutione et nominibus propemódum eandem habeat atque codex 522 antiquitatis commendationem (si non quamquam rarissime majorem, quum omnium unus sit in quo legatur: Aurlogatrauste i. e. Örlungatrausti) tamen ut in illo: faðir Þiðriks af Bern, sic in pluribus sæpissime cum cod. 523, interdum cum cod. 522 (ex. gr. in Borðheill [*sic* pro Burðheið] 11, 20) consentit, ita ut medias quasdam partes tenere videatur.

His expositis intellectu non difficile est, quæ ratio in edenda hac historia sequenda fuerit. Nam si ex eis quæ de horum librorum discrepantia supra monuimus recte colligitur, quo quisque eorum vetustior sit eo archetypo similiorem esse, nobis qui historiam nostram suo archetypo quam simillimam quæreremus dubium esse non potuit, quin illa ea forma edenda esset quam ultra progredi non licuit in libro inter recentes minime recenti oblata, codice 522.

Hunc igitur exprimendum curavimus nec tamen solum eum prodire voluimus: nam cum codex 523 quamquam ætate inferior tamen e codice alio quam codex 522 ortus nonnulla præberet, unde ille sæpe negligentissime scrip-

tus corrigi et emendari posset, hunc illi comitem dedimus eumque ut lectoris commodo prospiceremus simulque ei eandem quam nobis de utroque codice judicandi facultatem præstaremus, integrum. Quod ut faceremus etiam hoc nos movit, quod ex codice 523 Blómstrvallasaga primum edita est. Nam Fridericum Henricum von der Hagen, quum historiam hanc una cum partibus Eddæ recentioris atque Volsungorum, Regneris, Norna-Gesti historiis sub titulo: *Altnordische Sagen und Lieder welche zum Fabelkreis des Heldenbuchs und der Nibelungen gehören.* Vratislaviæ a. 1814 ederet, codicis illius nisi potius ejus, quem supra sub nr. 6 descripsimus, apographo usum esse mecum omnibus persuasum erit, qui editionem Vratislaviensem cum nostra comparaverint: nam quæ mutata seu potius perturbata et hic illic prætermissa inveneris, aut apographo illi debentur aut ei, qui Nyerupio intercedente codicem in Vratislaviensis editoris usum transscripsit, aut huic editori, cujus manum in talibus qualia sunt: í þessu máli pro í þýzku máli, Rosamund pro Flos mundi et his similia agnoscere licet.

In utroque vero libro exscribendo hanc legem nobis imposuimus, ut codicum vestigia quam diligentissime secuti tamen ut verba sine offensione legi possent efficeremus. Quamobrem cum scribendi rationem quæ est ut librorum tam recentium inculta et inæquabilis quam maxime, ad rectam et sibi constantem formam revocavimus, tum quæ incuria vel negligentia scribentium peccata videbantur, aut codicum auxilio aut conjectura

emendavimus nusquam tamen nisi monito lectore. In qua duplici cura quantumvis proposito meo intentus si tamen hic illic a vero aberrasse neque omnia perfecisse deprehensus fuero, ii quidem non vereor ne nimio mihi crimini vertant, penes quos de his rebus judicium est non ignaros qua auxiliorum in his literis penuria res difficilis efficiatur difficilior. Quæ ipse aut corrigenda aut addenda animadverti hæc sunt: legatur 8, 11 et si alibi: gott; 9, 1: deleta sem particula, Hann; 13, 3: því; 14, 26: gerði; 21, 11: tók; 23, 14: Gralant; 27, 12: aflifat; 30, 17: hjálpuðu; 31, 2: höggvinu; 42, 10: gott; 45, 23: á; 54 (8, 19): nafnbótum; 54 (9, 16). hverju; 55 (12, 2): til; 58 (17, 2): svá; 60 (21, 6): jarðar; 63 (25, 2): höfuðit; 70 (39, 1): bróður; 71 (39, 8): hel; 76 (49, 19): þessarri; — addatur codicis 523 discrepantia hæcce: 50 (2, 16): Brenstein; 62 (23, 19): á sína hesta méð sínum hestum; 62 (24, 24): á halsinu á hestinum; 62 (24, 6): hann ríðr sér brott; 70, 1: fundustum; 74 (45, 20): tryfast. Quod 12, 14 et 16 posui: kastalanum Arnóss nullo modo ferri potest; aut codicis kastalanum servato scribendum erat: Arnos-kastalanum, aut: kastala Arnóss; Arnos (non Arius) clarissime legitur: 8, 4. 9, 11 (bis) 18. 10, 4. 11, 14: sá sem Arnos átti. Rectius media pura *d* tenenda erat in: Edilon, Etgard, Helmidan, Oda, Odilia, Rodgeir, Videlon.

BLÓMSTRVALLASAGA

Cap. I. At ofanverðum dögum Hákonar konungs er var hinn gamli ok þá hann hafði ráðit í Noregi tuttugu vetr, þá kómu sendimenn Friðreks keisara vestan ur Spanialandi með bréfum ok vináttumálum ok sœmiligum gjöfum er keisari sendi Hákoni konungi. En þat fylgði þeim boðskapi, at keisari bað hann at senda sér dóttur sína ok hét at sjá fyrir henni um sœmiliga gipting. En konungr með ráði vina sinna ok dóttur gerði eptir keisarans bœn ok varð sú ferð með miklum fékostnaði ok sœmiligu föruneyti. Formaðr þessarrar ferðar var nefndr Bjarni ur Niðarósi, er mestr hefir verit fyrir Noregi. Þessarri jungfrú var veittr ágætr heiðr á hennar vegi af ríkum höfðingjum: en þá hon kemr í Spaniam, ríðr keisari í móti henni ok þeir ríkstu höfðingjar ok fagna henni sœmiliga: en keisari sjálfr leiddi hana í höllina með miklum prís: var henni ok

Nú byrjar hér Blómstrvalla sögu *suprascr. in Cod.* (*i. e.* cod. AM. 522). 3. austan *Cod.* 7. hét] keys: *Cod.* 11. mestr] meistari?

hennar föruneyti fengit sœmiligt herbergi ok hvíldist þar þrjár nætr. Því næst reis þar upp hin sœmiligasta veizla í keisarans höllu ok var jungfrúin þangat leidd. Síðan sýndi keisari henni brœðr sína þrjá: Vilhjálm Henrik ok Hermann ok váru þessir allir ágætir menn ok bauð keisari henni at kjósa hvern er hon vildi eiga ok með keisarans ráði kaus hon þá Hermann ok fastnaði hann hana ok váru þau púsuð saman at lögum. En at þessarri veizlu fyrir borði heyrði herra Bjarni lesit í þýzku máli þetta æfintyri ok fœrði síðan konungi í Noregi ok byrjar þat svá:

Cap. II. Ok í þann tíma er hinn ríki Erminrekr réð fyrir Rómaborg ok fyrir öllum þeim ríkjum fyrir sunnan Mundíufjöll, en Þettmarr konungr fyrir borginni Bern: þeir váru synir Samsons riddara sem drap Roðgeir jarl af Salerniborg ok bróður hans Brúnstein jarl: — riddari Samson átti sér einn frilluson er Áki hét: hann var elztr hans sona: hann var mikill maðr ok hinn mesti kappi at hánum samtíða: var hánum engi jafn. Samson riddari gaf hánum hertuga nafn ok hafði hann atsetr í þeirri borg er Fricilia hét: þetta ríki liggr til austrs með Mundíufjöllum. Áki fékk sér drottningu er Oðilia hét: við henni átti hann tvá sonu ok eina dóttur er Isodd hét: hon var kvenna fríðust ok vel íþróttum búin. Áki var kallaðr Áki Öldungatrausti: því hann

10. konungi] k: *Cod.* 21. Fricilia] Fritila, er Væringjar kalla Friðsælu. *Vilk.* p. 18. Friðsæla i. e. Vercelli cf. Werlauff, Symbolæ p. 18. 25. Ölldungatrausti *Cod.*

var bæði vitr ok vinsæll ok veitti mikit traust mönnum sínum, ef at þeir kynni nokkurs við at þurfa. Son hans hinn eldri hét Etgarð, en hinn yngri sem hans faðir Áki. Þeir váru miklir menn at íþróttum, vænir ok fríðir sýnum: líktust þeir mjök um afl Samson riddara afa sínum ok Áka föður sínum. Sá maðr kendi þeim íþróttir er Viðilon hét: en hann var svá góðr riddari ok svá mikill kempa, at fáir léku til jafns við hann, hvar sem leitat var. Hann lærði hertugasyni á allan fróðskap ok íþróttir þær sem mann mátti prýða ok svá á bókligar listir, sund ok tafl ok at leika á handsöxum: váru þeir svá búnir at hreysti ok íþróttum at náliga var komit um alla heimskringluna: þeir váru vinsælir af öllum mönnum: en seinna muntu heyra þeirra hreysti, sem þeir frömdu á ýmsum löndum.

Cap. III. Nú eru hertugans synir svá gamlir at þeir máttu bera riddaravápn. Þá býr hertuginn ferð þeirra til Rómaborgar til Erminreks konungs bróður síns, at hann skyldi dubba þá til riddara ok gera þeim slíkan sóma, sem hánum þykkir þeim til vera. Þeim skyldi fylgja Viðilon þeirra fóstri ok sinn skjaldsveinn hvárum þeirra: þeir höfðu mikit fé í gulli ok silfri ok góðum vápnum. Skilja þeir svá við hertugann ok syrgja allir þeirra burtför. Ríða þeir sem leið liggr ok svá suðr með Mundíufjöllum ok ekki er getit um ferð þeirra fyrr en þeir koma í þann skóg er Botivaldr hét: þraut

1. mönnum *i. e.* öldungum. 7. Widelon *Cod. ubique.*
20. sem ... vera] *vid.* 5, 11.

þar daginn: stíga þeir af sínum hestum ok skutu upp landtjaldi sínu. Í þann tíma réð þá fyrir Frakklandi Salomon konungr er ríkstr hefir verit fyrir norðan þau fjöll: hann átti þessa mörk er þeir váru þá til komnir við Mundíufjöll. Þar stóð einn skáli er Forniskáli hét: hann átti Frakklands konungr. Þar réð fyrir sá hertugi er Lupus hét: hann var bæði illr ok grimmr ok úvinsæll: hann átti tólf sonu ok váru allir grimmir ok ákafir ok líkir föður sínum at skaplyndi: Gramaleif var þeirra elztr: hann átti at varðveita þenna skóg, sem þeir váru í komnir ok fyrr var nefndr. Sá skógr var fullr af alls kyns dýrum ok fuglum. Ok er nú at segja frá hertugans sonum, at þeir vakna í tjáldi sínu: þá standa þeir upp ok klæða sik sínum herklæðum. Þá gékk Etgarð út af sínu tjaldi: hann sér hlaupa einn fagran hjórt fram í rjóðrit: hann stingr hann með sínu spjóti svá hann fellr dauðr niðr: hann skipar skjaldsveinum at sundra hann ok matgera: þeir gerðu sem hann skipaði. En þessu næst kómu fram í rjóðrit þrettán menn albrynjaðir: þeir höfðu breiða skjöldu ok sterka hjálma með stórum nöglum saman festa. Þeir váru allir ur Fornaskála, sem fyrr var getit. Sá maðr mælti er fyrir þeim var ok spurði, hverr svá djarfr væri at þyrði at leynast í skóg Salomons konungs ok spilla hans hjórt en stela hans dýrum. Etgarð segir: ekki þurfi þér þýfga oss: því vér erum vegfarandi menn ok þraut oss dagr í þessum skógi ok drap ek því

3. þau fjöll] þar is *Cod.* 20. þrettán] XII *Cod.* 27. skógi *om. Cod.*

þetta dýr oss til matar: en ef konungi líkar illa, þá viljum vér bœta þat við hann svá hann sé sœmdr af. En þessi maðr var Lupus ok hans synir. Hann segir: minni virðingar skulu þér veittar en þá þit náit á konungs fund at hann hafði hefnd á þessu máli: því ek á sjálfr hér dóm yfir ok muntu hánum hlýða vilja. Vel má þá, segir Etgarð. Þá skulu þér, segir Lupus, fá oss yðra hesta ok tjald ok allt þat sem fémætt er í yðar ferð ok mun ek svá fœra yðr fangna á fund Salomons konungs ok munu vér svá árna yðr þeirrar miskunnar, sem oss þykkir þit makligir vera. Þat veit trú mín, segir Etgarð, þetta viljum vér ei gera: því þá segja aðrir menn, at þit hafit tekit af oss nauðgum: lát oss fara várn veg, en haf þat sjálfr, sem eptir er af dýrinu: en vér höfum fyrir starf várt þat er vit höfum neytt.

Cap. IV. Þessu næst tekr til orða elzti hans sonr Gramaleif: faðir minn, segir hann, þú gerir sem einn fáviss maðr, er þú stendr yfir einum manni í allan dag ok skilr þú ei, at hann dárar þik ok mælir til við oss jöfnum orðum: tökum þá ok hengjum við einn áss alla ok launum þeim svá dramb sitt ok ofmetnað ok vándan gerning. Nú hlaupa allir af sínum hestum ok bregða svá sverðum ok sœkja at þeim ákafliga. En þeir brœðr vörðust vel ok drengiliga ok þeirra skjaldsveinar dugðu hitt besta, áðr þeir váru drepnir. Váru nú dauðir þrír af hertugans sonum (ok skamt þar eptir dó Viðilon

5. hefnd] hafni (?) *Cod.* 20. ei at *om. Cod.*

Ákasona fóstri). Nú sœkja fimm at Etgarði, en fjórir at Áka, en hertuginn Lupus við hinn frœkna Viðilon ok váru þeirra viðskipti alharðlig: en svá lyktaði, at hertuginn lagði sínu spjóti fyrir brjóst Viðilons svá út gékk um herðarnar. Þá sem riddarinn fann at hann hafði fengit sitt banasár, þá gékk hann á lagit at höndum hánum ok hjó af Lupus höfuðit ok mælti síðan: stútt er dagleiðin ok munu þínir synir svá fara, ok féllu þeir þá báðir dauðir niðr. Nú sœkir Gramaleif at Áka ok hans bróður: má þar sjá mörg stór högg ok drepit hefir hann þrjá brœðr Gramaleifs. Eru nú höggnar af hánum allar hlífar ok mörg sár hefir hann fengit: hjó þá Gramaleif Áka í hjálminn en hann var svá harðr, at hann bilaði ekki fyrir neinu höggvi: en þó féll hann á sín bæði kné fyrir þessu höggvi ok blóð féll af öllum hans vítum ok vill hann þó ei uppgefa ok höggr til Gramaleifs, þó hann stœði á knjánum, ok kom högg á fótinn fyrir ofan knéit svá undan tók með lærinu ok steyptist Gramaleif svá ofan á hann: en Áki lagði sínu sverði upp í móti ok gékk svá sverðit í gegnum hann. Þá var Áki svá máttdreginn at hann lá í úviti. Nú er at segja frá Etgarð: hann berst með miklu kappi ok felt hefir hann alla þá er hann átti við: er hann þá móðr mjök en lítt sárr: skyndar hann nú þangat sem hans bróðir lá ok velti hínum dauða ofan af hánum ok tekr af hánum herklæði ok snýr hánum í móti vindi ok eyss á hann köldu vatni ok leggr hann á

1. Ákasona] þeirra *Cod.*

einn skjöld ok vill nú Etgarð fœra sik í burt af skóginum ok tekr síðan tvá hesta ok leiðar þá þangat sem hans bróðir lá. Því næst heyrir hann gný mikinn ok dunur miklar ok eptir þat sér hann koma fram ur merkinni einn mikinn ok stóran flugdreka at aldri hefir hann heyrt rœtt um svá mikinn dreka: gulls litr var á öllum hans fjöðrum. Þessi dreki steypir sér niðr þar sem hertuginn Lupus lá ok svelgði hann í sína kjafta með öllum herklæðum, svá stóð á höndum hánum: en hann grípr kló sinni til Áka ok skemmir hann mjök hans hold ok vegr hann upp at sér. Þetta sér Etgarð ok skyndar til ok vill hjálpa bróður sínum: bregðr sínu sverði ok höggr á hrygg drekans fyrir ofan vængina: en drekinn var svá harðr at ekki beit á hann. Drekinn hrökkr sínum sporði um Etgarð ok vá hann upp ok flýgr í brott með hann: en hvert sem hann kemr með hann, látum vér bíða at sinni ok tökum oss þá aðra rœðu.

Cap. V. Nú tekr þar til sem skéði mörgum mannsöldrum fyrr en þetta bar til. Í þann tíma sem Alexander Magnus hafði lagt undir sik alla veröldina, þá var hann svikinn í Babilon af sjálfs síns eiginmönnum, sem segir í sögu hans, með svá miklu eitri, at ei þoldi nema hrosshófr, ok fjándinn sjálfr hafði bruggat heima

23. í sögu hans *vid. Alexanders saga (edid.* Unger, *Christiania* 1848) p. 156: Ek á þat eitr er svá sterkt er, at engi lutr fær haldit því nema hrosshófr: þat skal gefa Alexandro í víni at drekka. — 24. heima] heim *Cod.*

í sínu ríki. Eptir þat tók sá maðr ríkit, er Asverus hét: hann átti dóttur Alexandri konungs: en hon var dóttir drottningar af Austríki. Þau áttu marga sonu ok hét hinn yngsti Arnos: hann var mikill maðr ok friðr sýnum, íþróttarmaðr mikill ok vingjarnligr ok ur því hann vissi, hann átti ekki at vera höfuðkonungr eptir föðr sinn — því hans brœðr váru eldri, þá bað hann föðr sinn at fá sér herskip ok vildi svá sjálfr afla sér sjálfum ríkis. Konungr gerði sem hann bað ok var hans ferð búin með miklum fékostnaði. En hánum varð gótt til fjár ok liðs: þeir allir vildu gjarna þjóna hánum: því hann var örr af fé við sína menn ok þeim næstu eptirlátr: en öngva vildi hann hafa nema afreksmenn. Hann herjar víða ok at lyktum kemr hann í Africam: hann lagði undir sik allt Africam: hann fór ei með lið sitt sem aðrir menn: hann eyddi öngum hlut, en jók við jafnan hvat hann kunni ok þóttust allir meiri menn sem hánum þjónuðu ok þá bauð hann mönnum sínum at allir þeir sem röskvir váru í barðaga, at þá skyldi ekki drepa, ef þeir yrði öðruvís sigraðir: því hann vildi alla til sín hafa þá sem mestir váru. Hann tók at herfangi allar konungsdœtr auk fjárins ok stórhöfðingja: eigi váru þær nauðgar þó þær væri í herbúðunum, heldr skipaði hann þeim ágæta þjónustumenn ok aldri váru þær betr haldnar í föðurgarði ok engi þorði at vera svá djarfr at þyrði at styggja þær eða angra í nökkuru. Sem

20. váru] .... *Cod.*

hann hafði nú lagt undir sik allt Afrikam ok var svá langt kominn út í heiminn ok þeim megin sem til útáttar liggr í Alexandria: þar váru vellir slettir ok fagrir, en fyrir norðan váru fjöll mikil, er Vespant heita ok nefnd eru víða í bókum. Þau eru gróin með alls kyns grœnum grösum ok öll full með ilmandi aldin ok alls-konar urtir: mátti þar taka hunang svá mikit sem hverr vildi: þar váru keldur sem af brugguðu víni: en til austráttar með fjallinu váru merkr fullar af alls kyns veiðiskap af allra handa dýrum ok fuglum: en þessir vellir váru svá víðir at margar dagleiðir váru yfirferðar: ok stöðvaði Arnos þar herinn. Arnos lætr reisa einn mikinn garð kringlóttan, svá víðan at hann var margar dagleiðir umkringis: innan múrveggja á hánum váru tuttugu hlið, en fyrir hverju hliði váru bygðir kastalar miklir ok sterkir ok vandaði hann þar til efni með gulligum turnum ok glæsiligum vígskörð-um. En at þessu fullgerðu skipti Arnos sundr sínu liði ok setr jafnmarga menn í hvern kastala: hann skipti í sundr þeirra herfangi ok var þar svá mikit fé í gulli ok silfri ok góðum gripum at útrúligt mundi þykkja, at svá mikit fé mundi saman komit í einum stað. Þær hinar fögru jungfrúr, sem með þeim váru ok þeir höfðu hertekit í barðaganum, váru margar ok fagrar: þar setti hann jafnmargar í hvern kastala. En hálfu mílu í burt frá köstulum lét hann reisa mörg stórhús þarflig: þangat lét hann hlaða kost manna, öl

4. heita] hét *Cod.* 16. hann *om. Cod.*

ok mat, svá at þeir sem í kastalanum váru skyldu hafa ekki úmak eðr erfiði ok aðrir skyldu fyrir þeim hugsa um alla hluti, sem þeir vildu kaupa láta. Þessu næst setr Arnos lög í kastalanum sínum ok í öllum þeim sem hann hefir látit byggja: hann lætr reisa upp í sínum höfuðkastala eitt merki mikit: þat lét hann standa í einum vagni níu tigu ok fimm álna hátt, með silki gert af miklum meistaradóm: þar fylgðu með bjöllur af rauðu gulli steyptar, en svá háttaðar át þegar vindrinn kom í merkit heyrði þat um alla kastalana: við merkit lét hann binda sex tigu marka gulls, en undir merkit setti hann þá friðustu jungfrú sem í kastalanum var, ok með þeim skilmála, at hverr sem hennar vill fá ok eignast þetta gull hitt mikla, þá skyldi hann ríða út við þann frægasta riddara sem í kastalanum væri: ok ef hann vinnr kastalariddarann, þá á hann merkit ok frúna ok allt þat fé sem þar er við bundit ok undir þessu merki liggr: ok sú fagra jungfrú á hon at liggja þartil at kemr sá frœkni riddari sem slíkt afreksverk á at vinna: — en ef sá fellr af baki sem til kemr, þá skal hann láta undir merkit svá mikit fé sem áðr var bundit við merkit ok fyrr var frá sagt: geri hann þá hvárt hann vill ríða á burt eðr ganga á lag með oss: en væri sá nökkurr innan kastala sem hon vill heldr eignast, þá skal hon biðja hann at ríða í móti þeim sem til kemr ok unnit getr merkit með sama skilmála sem

10. kastalana: við] kastalana var þat með þeim skilmála at við *Cod.* 18. ok s. f. j.] s. f. j. ok *Cod.*

fyrr var sagt. Þvilík lög váru í öllum hinum kastalunum: var þetta sett yfir útlenzka ok innlenzka ok svá þeirra sjálfræði sín í milli. Því setti hverr nú þetta merki fyrir sinn kastala, at þetta fréttist viða um lönd. Safnaðist þangat fjöldi afreksmanna ok þær friðu jungfrúr sem menn kunnu til at fá með bréfum ok boðskapi: mátti þar svá at kveða, at engi mundi þar svá mannvönd, at ei mundi þeim fá sem henni líkaði ok engi svá dramblátr, at ei fengi sín líka. En þessi garðr var með ilmandi aldintrjám ok þær fögru jungfrúr sem þar váru báru á sik mirru ok balsamum, svá at ilmaði af þeim hvar sem þær géngu. Þenna fagra völl kalla Latínumenn Flos mundi, þat köllum vér Blómstrvöll. Kastali sá sem Arnos átti var kallaðr Arnóss ok dregit af hans nafni: þar var sett turniment hvern dag. Kemr þessi fregn víða um lönd ok sækja menn víða um löndin ok um allt Africam ok víða annarstaðar ok lýkr hér at segja frá Arnos.

Cap. VI. Þar er nú til máls at taka, at fyrir norðan fjallit Vespant er ein borg, er Borðheið heitir: þá réð fyrir sá konungr er Hermintyn hét: hann var kvángaðr ok átti við drottningu sinni tvau börn: sonr hans hét Hernit: hann var manna friðastr þeirra sem menn höfðu sétt ok þar eptir váru hans iþróttir: hans systir hét Kurteis: hon var kvenna friðust ok bestment. Her-

1. öllum hinum *om Cod.* 3. hverr] hann *Cod.* 14. Arnóss (*sc.* kastali)] Arius *sic Cod.* 20. Vesperant *Cod.* 24. hans systir hét] h: *Cod.*

nit var bæði vitr ok vaskr ok vinsæll: hann valdi sér menn eptir sínu skaplyndi ok öngvan vildi hann hafa nema íþróttarmaðr væri. Leið svá til þess at hann var fjórtán vetra gamall: segir hann þá föðr sínum, at hann vill halda á Blómstrvöll með sína systur ok prófa sinn riddaraskap ok þaðan ekki fara fyrr, en ek veit at þeirra ágæti er svá mikit sem sagt er. Faðir hans segir, at þat sé vel stofnat, ok býst Hernit með hálft annat hundrað manna ok fjölda þjónustumanna. Hann hafði svá mikit gull ok silfr, sem hánum þótti vel til fallit. Frú Kurteis fylgði hánum ok margar aðrar meyjar. Fara nú sem leið liggr suðr með Mundíufjöllum ok út yfir fjöllin Vespant ok koma á Blómstrvöll ok slóu upp sínum tjöldum undir kastalanum Arnóss. Helmiðan hét sá mesti kappi er þá var á Blómstrvöllum: hann stýrði kastalanum Arnóss. At morgni ríðr Hernit undir merkit með sína systur ok biðr hana ganga undir merkit: hon gerir svá: hann kallar hárri röddu ok biðr hann þar at koma sem merkit á at verja ok vinna þá friðustu jungfrú sem þar væri komin ok ei væri önnur slík sem hon. Sem Helmiðan heyrir þetta, hleypr hann á sínum hest ok hans riddarar ok nú ríðr Hernit á móti hánum ok leggr hvárr til annars djarfliga ok allir hans riddarar, sem með hánum váru komnir. En svá lýkr, at Helmiðan fellr af baki ok allir kastalamenn váru af baki stungnir. Síðan ferr Hernit í sitt landtjald ok sefr af um náttina.

10 svá] *om. Cod.* 14. Ariūz *et* 16. Ari° *Cod.* 15. mesti] minst *Cod.*

Cap. VII. En um morgininn kemr Helmiðan at landtjaldi Hernits ok mælir: þú hinn frœkni riddari hefir unnit oss ok várn kastala: þuí megit ér gera við oss sem yðr líkar. Hernit segir: þú hinn frœkni Helmiðan, þú skalt halda þitt kastaladœmi með öllum þínum lögum ok rétti, sem þú haldit hefir áðr: en ek skal yfirvinna alla kappa á Blómstrvöllum ella af baki falla. Nú ríðr hann til annars kastala ok ferr á sömu leið: ok í stúttu máli at segja, þá ferr hann svá með alla kappa á Blómstrvöllum: öllum gefr hann aptr sína kastala ok ei vill hann nökkurn pening af þeim hafa: hann segist vilja hjá þeim ílendast: en þeir segjast þat gjarna vilja. Hernit lætr byggja einn kastala miklu sterkara en þá sem áðr váru ok kallaði hann Blíðheim. En er hann var fullgerðr, lætr hann reisa einn steinstólpa upp af hörðum marmarasteini sem kunni fast: hann var í þeirri mynd sem maðr sæti á stöðugum hesti: hann lét fœra hann í tvífalda brynju ok lætr fyrir hans brjóst einn þykkvan skjöld: við hans söðulboga bundu þeir einn mikinn fésjóð ok í hundrað marka gulls ok setr þann skilmála, at hverr sem vinna vill hans systur, at sá skyli ríða at stólpanum ok leggja í gegnum skjöldinn ok brynjuna ok festa spjótit í stólpanum ok þá skyldi hann eignast þat fé sem við stólpanum væri ok jungfrúna, nema nökkurr kœmi sá ur kastalanum sem hana frelsaði ok ryddi þann af baki sem festi spjótit í stólpanum: en ef nökkurr ríði sá at

4. líkar *om. Cod.* 20. mikinn] m[c] man *Cod.*

stólpanum sem ekki festi spjótit, þá skyldi hann láta þangát jafnmikit fé sem áðr var ok gera sem hann vill, fara burt eðr afla sér annars kvennfangs: en hvárt sem hann fengi fall eðr bana, þá skyldi engi annars hefna ok jafnsattir eptir sem áðr hvárr við annan þá heim væri komit af burtreiðar velli. Síðan géngu þeir í kastalann ok setjast um kyrt ok hvern dag ríða þeir í turniment ok kóm engi sem steinstólpann gat yfirunnit.

Cap. VIII. Þat var einn morgun snemma at menn váru árla á felli í kastalanum Blíðheim, at menn sjá eitt mikit silkitjald koma á Blómstrvöll svá fagrt, at ei sáu þeir annat slíkt. Frá því tjaldi sjá þeir ríða einn riddara mikinn vexti með svá fögrum herklæðum sem á rauðu gull sæi: hans söðull ok beizl var á sama hátt: hans sporar váru af gulli: hans hestr var stórr vexti ok rauðr at lit: hans fax, höfuð ok tagl var sem á gull sæi ok svá var hans skjöldr: þar var á markaðr flugdreki ok hafði mann í sínum sporði: hann hafði langa burtstöng ok digra með gullsaumudu merki: hann hafði í sinni hendi hvert sem menn kalla vilja vönd eðr hríslu af saumuðu gulli. Hann ríðr at steinstólpanum ok lyptar upp merkinu ok leggr í gegnum skjöldinn ok brynjuna: svá langt gékk falrinn inn í stólpann: kippir síðan at sér spjótinu ok stingr undir sik ok stiklar upp á steinstólpann ok stingr niðr í spjótinu ok í þat sama spor sem spjótit gjörði setr hann sinn gullvönd ok kallar hárri röddu ok sagði hvárt at nökkurr væri

3. eðr] ok *Cod.* 4. engi annars] hans eingin *Cod.*

svá djarfr, at hann vildi til þess gullvandar vinna ok ríða út við sik þar á vellinum.

Cap. IX. Nú heyrir Hernit hinn frækni hljóð þessa manns ok sér, at hann er úlíkr öðrum mönnum: hann lætr nú dubba sinn hest ok tekr sín herklæði ok ríðr af kastalanum: en hinn komni maðr ríðr í móti hánum. Hernit talar til hans: hvert er nafn þitt, góðr drengr, eðr hvaðan komztu? eigi kom hér annarr slíkr. Hinn komni maðr svarar: nafn mitt segi ek öngum manni nema þeim sem mik yfirvinnr í burtreið ok réttum riddaraskap: en ek kom hér ekki til þess, at ríða út fyrir gull ok silfr né fagrar jungfrúr, heldr at prófa minn riddaraskap við þá sem hér byggja, er nú bera lof yfir allar þjóðir. Hernit segir: þat eptirlæti skal yðr veitast: ok síðan slá þeir sína hesta sporum ok ríðr hvárr at öðrum djarfliga ok ríða svá lengi dags ok sýna marga fáséna leika. Þá ríðr hinn nýkomni riddari at Hernit: bústu nú við því: nú mun ek freista þín. Fyrir löngu var ek búinn, segir Hernit ok nú treysta þeir á sik ok sína hesta ok héltu til lags sínum spjótum ok svá runnu þeirra hestar at þeim þótti allr Blómstrvöllr skjálfa: en þeirra samkoma varð svá hörð, at þat máttu heyra þeir sem fjarri váru sem nærri: en í samkomu veiknaði hestr Hernits svá hann féll á sínar eptri fœtr, en Hernit kom standandi niðr: hinn nýkomni riddari snýr frá Hernit ok nemr stadar: en Hernit gengr at hánum ok mælir: ek em á yðvart vald kominn, ei kom mér maðr fyrr af baki. Hinn

nýkomni riddari segir: ei tel ek mér þat fyrir frægð, þóat þinn hestr svíki þik: því ei horfði mér betr en þér, ef hestarnir höfðu báðir dugat: en hér vill ek ílendast hjá yðr ok sjá síðan hvat í leikum gerist. Hernit segir: þat viljum vér með þökkum taka. Síðan ríða þeir til silkitjalda: þar váru í sex tigir riddara ok ein jungfrú með mörgum þjónustumeyjum: hon hét Tekla. Fara þeir nú í kastalann Blíðheim ok þykkir þar engi slíkr komit hafa: þenna riddara kölluðu þeir Rauða riddara. Sátu þeir svá um kyrt um hríð.

Cap. X. En í þann tíma réð fyrir Mikligarði konungr sá er Niceforus hét: hann átti sér eina drottning er Rohana hét: þau áttu tvau börn: dóttir þeirra hét Greca: hon var bæði vitr, væn ok velmentuð: sonr þeirra hét Eddelon: hann kalla Norðmenn Elling: hann var mikill íþróttarmaðr, friðr sýnum ok ramnır at afli, djarfr ok oflátsamr, en þó unni hverr maðr hánum hugástum: þarfr var hann vinum sínum en úþarfr úvinum: hann varði land föður síns ok jók mikit hans ríki: en stundum fór hann yfir land at skemta sér. Eitthvert sinn hafði hann siglt norðr fyrir Spaniam: hann hafði fimm skip: en er hann vildi sigla heim aptr, bægði hánum veðr ok rak hann undir Rómaborg þar fyr utan sem Mundíufjöll ganga næst hafinu: þar var góð höfn er Víngarðshöfn hét: þar var úbygð í kríng: en kot eitt stóð við höfnina: þar bjó karl ok kerling: þar var mikill veiðiskapr í kríng er Grœnmörk var kölluð: hon

9. þenna riddara] riddara *om. Cod.*

var full af alls kyns dýrum: þar dvaldist konungsson meir en mánuð svá þeim gaf aldri í burt. Þeir höfðu alls kyns leika á landi ok einn góðan veðrdag, er þeir váru á leiki ok er á leið daginn, gékk Eddelon konungsson upp á skóginn: þeir váru tólf saman: þeir höfðu engi vápn nema sverð ein: en er þeir váru komnir á skóginn, kómu í móti þeim tvau dýr rennilig ok furðuliga mikil er fingálptar heita: þau eru með þess háttar sköpun, at þau hafa manns hendr ok manns höfuð ok alla mannssköpun ofan at lendum, en brjóst ok klœr sem á úargadýrum: tvá spena höfðu þau sem konu brjóst væri: aptari hlutr dýrsins er bæði digr ok langr ok lendar sem á hesti ok hófa á aptari fótum, hala langan ok digran ok klepp á endanum: þeirra ásjóna var hræðulig: tennr mjök stórar, ginit mikit ur máta: ur augunum þótti sem eldr brynni: karldýrit hafði skegg sitt ok svart sem bik: þau höfðu skjöldu ok sverð. Dýrin sóttu þegar at konungssyni ok hans mönnum: annat vá með tveimr sverðum senn ok var þeirra atgangr hinn harðasti: suma slá þau með halanum til dauðs, en suma með sverðunum. Eru nú fallnir allir menn af konungssyni, en hann ákafliga móðr: í því bili kom fram ur skóginum maðr mikill vexti ok friðr: hann var í vargskins stakki ok hafði um sik silfrbelti ok stóra bítskálm í hendi með miklum göddum: hann reiddist þegar á móti kvenndýrinu ok sló með kylfunni í ennit svá at þat laut á undan

8. fingálptar *sphinges?*] fingalþar *Cod.* cf. 19, 2.

ok sótti svá hvárt at öðru þangat til at dýrit var fallit: en karldýrit sækir þegar at konungssyni í ákafa ok ólmast nú mjök, er þat sér at hitt dýrit er fallit ok slær til konungssonar með sínum hala ok grenjar ofurliga ok lýstr hánum niðr undir sik. Komni maðr var þar nær staddr ok hefr þat sverð er hann tók af kvenndýrinu ok höggr höndina af þá sem þat hélt með sverðinu ok þáði konungsson sverðinu: en dýrit rekr báðar klœr fyrir brjóst komna manni svá at í beini stóð: en hann lá við at kikna: hann gripr sinni hendi í eyrat á dýrinu en annarri hendi í skeggit ok snarar svá hart, at höfuðit gengr út á hliðina: en konungsson lagði í kviðinn á dýrinu svá at upp gékk at hjöltum: féll konungsson þá undan dýrinu, en dýrit á hann ofan: lá hann þá í úviti en kominn at dauða: en komni maðr ruskaði dýrinu ofan af hánum ok þváði blóð af hánum ok snéri hánum á móti vindi ok gaf hánum at drekka vín af sinni flösku · tekr hann við at rakna ok mælir: hvert er nafn þitt, góðr drengr, eðr kynferði? mikit gott á ek þér at launa. Komni maðr segir: sáttu ekki þat litla kot sem hér stóð í höfn- inni? minn faðir kallar mik sinn son, mín móðir kallar mik Trémann: hefi ek verit þar nökkura stund með karli ok kerlingu: ekki heyrða ek framar at segja nafn mitt. Fylg þú mér til skipa ok þar með oss: ek skal þinn sóma mikinn gera. Dysjaði konungsson

5. 16. 20. komni maðr *sine articulo ut* Rauði riddari. 8. þáði] náði *Cod.*

menn sína þar sem þeir höfðu látizt: síðan fóru þeir til skipa ok tóku sverð þau sem fingálptar áttu ok höfðu þau alla æfi síðan ok váru þau svá góðir gripir at þau biluðu aldri hvat sem reynt var með þeim.

Cap. XI. Litlum tíma síðar kóm góðr byrr ok sigldu þeir heim til Grikklands: þótti karli ok kerlingu mikit fyrir at skilja við Trémann ok missa hann. Tókst þeim sú ferð vel ok gengr konungr í móti syni sínum ok varð hann feginn hans heimkomu: ganga síðan heim til hallar ok segir Eddelon föður sínum allt af sínum ferðum. Trémann fylgir konungssyni: hélt hann Trémann at vápnum ok klæðum sem sjálfan sik ok setti hann sér hitt næsta: var með þeim allkært: sáu menn at hann var afbragð flestra manna. Líðr nú svá fram til jóla ok drekka menn allkátir: þá mælir konungsson til sinna manna: hversu lengi skulu vér heima sitja hér í Mikligarði ok vinna ekki meira til frægðar heldr en mær sú sem heima sitr til kosta eðr hestr sá sem alinn er við stall?

Cap. XII. Eptir þetta tekr konungsson ok segir: nú vill ek segja yðr mína fyrirætlan: ek vil koma í Africam ok vinna hina ríku er byggja Blómstrvöll ok sjá þann mikla grundvöll sem sagt er um allan heiminn: þangat skal mér fylgja mín systir Greca ok fimm hundruð riddara. Þá segir Trémann af Grœnmörk: þess strengi ek heit, at ek skal fara með þér ok ei fara þaðan fyrr en frú Kurteis systir Hernits fylgir

2. fingalpin *Cod.* 4. aldri *om. Cod.* 24. þaðan mér skal *Cod.*

mér elligar dauðr liggja. Lúka þeir svá sínu tali: en at ári komanda búa þeir ferð sína með miklum fékostnaði ok fara nú sem leiðir liggja ok létta ei fyrr en þeir koma á Blómstrvöll. Í þann tíma var ei burtreið á Blómstrvelli: höfðu Bliðheimsmenn þat til gamans sem var brúðkaup ok aðrar samdrykkjur ok svá aðrar marghátlaðar skemtanir: en þeir máttu ok hafa burtreiðir sem vildu. Setr nú Eddelon konungsson sitt landtjald nærri kastalanum Blíðheim ok bíðr þar til þess at burtreiðartíminn kemr: en kastalamenn kómu ok buðu hánum heim: hann segir þeim sín erendi ok hversu þeir höfðu um mælzt áðr þeir fóru heiman: en kastalamenn segja at þeir megi forlysta sik innan skamms tíma. Sitja þeir nú um kyrt svá ekki bar til tiðenda.

Cap. XIII. En þat bar til tiðenda einnhvern dag, at undir fjallit Vespant váru komnir herbúðir miklar ok margar ok eitt silkitjald: þar váru uppá fimm vaðstengr með gulligum hnoppum: aldri sá þeir annat slíkt. Frá þessum herbúðum sjá þeir ríða einn mikinn mann svá aldri sáu þeir annan slíkan: hann var ellifu álna hár: hans augu váru gull sem í ketti ok tennr bláar sem nætrkalt jarn: ei skorti gull á hans herklæðum: burtstöng hafði hann langa ok digra sem áss væri. Þessi maðr hét Lucanus: hann var ættaðr af því fjalli sem Diabolus hét: hann var af illu lægi: þar skein aldri sól: hans bróðir hét Astarot: hann var líkr

17. Vesperant *Cod.* 18. uppá] upp af *Cod.* 26. tæge *Cod.*

bróður sínum í allri sköpun: þeim fylgði úþoluligt illþýði. Þessi maðr reið á Blómstrvöll: en allir sem hann sá undruðust hans vöxt ok hræddust fyrir hánum: hann hleypr at stólpanum ok lagði til hans með svá miklu afli at hann hrundi allr til jarðar: hann grípr upp gullvöndinn ok kallaði hárri röddu ok bað Mahomet svá hjálpa sér, at ef nökkurr væri svá djarfr at þyrði at ríða út við sik af kastalamönnum, at hann skyldi flengja af hánum húðina alla með þessum gullvendi. Nú heyrðu kastalamenn hans hitt mikla kall hvert at svá var mikit at dvergmál tok undir í hverjum turni. Þá tekr Rauði riddari sinn hest ok ríðr út af kastalanum: þá er hann búinn sik at herklæða ok segir, at hann skyli ei svá burt fara at ei prófaðist, hvárt hann væri svá sterkr sem hann er stórr til. Eddelon konungsson af Mikligarði segir, at úráðligt sé at hann vinni einn at slíkum bölvuðum berserki. Rauði riddari segir: at ei skyli þat spyrjast, at ek hafa áskipunarmann þó nökkut sé torvelt fyrir: síðan hleypr hann út af kastalanum. En þóat Lucanus væri stórr ok sterkr, þá varð hánum bilt við at standa, þá Rauði riddari kom á völlinn, ok féll niðr svá skjótt hans dramb ok snéri undan til herbúða með gullvöndinn í hendinni. Rauði riddari kallar hárri röddu eptir hánum ok segir: ríð ei undan vin, heldr sigra með heiðri ok brjót í lag á oss: en ef ei gerir þú svá, þá fellr þú sem armr flóttamaðr. En Lucanus gaf sik ekki at því grand.

13. hann er *Cod.* 15. hvárt hann] hann *Cod.* hinn?

Nú ríðr Rauði riddari í burt ur turninum: þá lætr Hernit blása í sinn hvellan lúðr svá þeir heyrðu um alla kastala: en þegar þeir heyra þetta, hleypr hverr riddari á sinn hest ok ríða undir höfuðkastalann Blíðheim: en Helmiðan var fyrir því liði ok spurði hvat hann vildi hafast at. Hernit segir: Rauði riddari er hér riðinn út mót þeim nýkomna berserki er oss ok várn heiðr vill lægja ok hér er kominn með úþoluligt illþýði. Helmiðan svarar: hér viljum vér allir at fylgjast at yfirvinna hann. Nú kallar Rauði riddari eptir Lucanus: þitt illmenni snútu aptr ella fær þú vansa. Þegi þú fól, segir Lucanus, því með mínum lófa má ek þik af þínum hesti slá. Hjála ekki slíkt, segir Rauði riddari: því hræzla eggjar þik til undanferðar ok því flýr þú: hér kemr til hugar eitt lítit æfintyri, at einn gneisti varð lauss ok festi í einu húsi ok varð þar af mikill eldr ok sló sér í borgina: en er hann kom undir eina hlíð, kom í móti hánum einn kattr ok hljóp þegar á hann: eldr hljóp undan ok komst þegar undan lengra: þá kom í móti hánum dögg af himni ok slökti niðr allan eldinn: ok svá mun með okkr fara. Lucanus reiddist þá af ákafa ok snéri aptr sínum hesti ok hleypr at Rauða riddara ok svá hvárr at öðrum. En þeirra samkoma varð svá hörð at Rauði riddari hljóp aptr af sínum hesti meir en tuttugu fóta ok kom standandi niðr: þá rekr hann spjót í brjóst Lucanushesti ok hljóp

8. ok] hvor *Cod.* 14. ok því flýr þú] *hæc verba in Cod. post* æfintyri.

þat upp í gegnum söðulbogann ok í brjóst á risanum ok undir höndina: en spjótskaptit stóð í einum steini ok hljóp hestrinn á lagit ok varð risinn fastr á spjótinu. En Rauði riddari stóð ei kyrr: hann brá sínu sverði ok hjó til Lucanus ok af hánum fótinn fyrir ofan knéit ok í því féll hestrinn dauðr: en Lucanus datt út af hánum einfœttr: en Rauði riddari lét þá skamt höggva á milli ok hjó af hánum höfuðit, tekr síðan sinn hest ok gullvöndinn ok reið heim til sinna manna ok urðu hánum allir fegnir aptr.

Cap. XV. Nú er þar til at taka, at Astarot sér dauða síns bróður: hann hleypr úr herbúðunum með átta þúsundir manna ok hleypr fram á völlinn ok blésu síðan í luðra: stendr þá af þeim mikil ógn. Grálant hét merkismaðr Astarots: hann var hánum líkr bæði at afli ok öðrum kostum eðr nökkut verri. Hlaupa þeir nú á völlinn með miklum gný ok vápnabraki. Hernit ok hans menn váru komnir á sína hesta, sem fyrr var frásagt: þeir setja upp sín merki ok blésu í sína luðra. Eddelon konungsson var ok kominn á sína hesta með sínum mönnum ok vilja veita lið kastalamönnum. Trémann karlsson var fyrir framan merkit ok vildi ekki láta binda sik í fylkingu: hann varð þriggja manna bani, áðr fylkingar kómu saman. Því næst hófst bardaginn með miklum höggum ok spjótalögum: váru Blámenn ofurliga ákafir: en kastalamenn bæði mjúkir ok vápnfimir ok stendr þessi bardagi með

4. hann] ok *Cod.* 16. öðrum *om. Cod.*

mikilli mannhættu ok verðr mikill mannskaði af hvárutveggjum en þó meir af kastalamönnum: því berserkir váru stórhöggvir ok í öllum þeirra vápnum var eitr. Verða nú mörg stór tiðendi ok verðr frá einhverju fyrst at segja.

Cap. XVI. Gralant merkismaðr Astarots hann sækir nú í ákafa fram ok höggr bæði mann ok hesta svá at ei stendr við hánum: ryðr hann sér braut alt til þess hann finnr merkismann Eddelons konungssons sá er Valtari heitir: hann var góðr riddari, margan Blámann hafði hann drepit. Gralant snýr í móti hánum ok svá hvárr í móti öðrum alldjarfliga ok leggr hvárr til annars: en svá var þeirra samkoma hörð at spjótskapt brotin flugu yfir höfuð þeim. Gralant hefir brugðit sínu sverði ok höggr til Valtara ok klýfr allan skjöldinn: blóðrefillinn nam staðar í brjóstit ok rísti á Valtara allan kviðinn svá iðrin féllu út ok steyptist hann dauðr til jarðar. Trémann karlsson gerir þetta líta: hann verðr nú ákafliga reiðr ok hleypr at Gralant ok höggr til hans: en Gralant höggr í móti ok klýfr allan skjöldinn: en sverðit hljóp á lærit ok rísti niðr ok var þat mikit sár. Þá reiðist Trémann ok höggr til Gralants á flata skjöldinn ok tók hann þveran í sundr fyrir ofan mundriðann: en sverðit hljóp á hestahöfuðit ok tók af. En Gralant féll á fram ok var nú hœgra at hánum at vinna. Trémann neytti þess ok hjó af hánum höfuðit svá þat fauk yfir tvá hina næstu: en bolrinn

23. á flata skjöldinn] áflatri skjöldinn *sic Cod.*

féll dauðr til jarðar ok varð af hánum mikill dynr: en höfuðit grenjaði svá hátt at staðlitlir menn féllu í úvit ok felmtraði mörgum við.

Cap. XVII. Nú ríðr fram Astarot hinn mikli ok sýndist öllum sem sjálfr fjándinn væri þar kominn í manns líki ok þorði engi í móti hánum at ríða, heldr stökkva allir frá. Þetta lítr Eddelon konungsson ok sér at ei man svá fara ok ríðr í móti hánum ok lagði til hans með sínu digra spjóti er þrispyngt var at digurð: en hann snérist svá fast í móti læginu at spjótskaptit brotnaði: en hann lagði til konungssons: en hann brá í móti ok hjó í sundr spjótskaptit upp við hendr Astarots: en Astarot hjó til konungssons um þveran skjöldinn ok í sundr fyrir ofan mundriðann svá at hann skémti hann um þvera bringuna svá at í beini stóð. Eddelon konungsson sló þá hestinn undir Astarot svá hann fell á bæði kné ok laut Astarot á fram: fékk Eddelon konungsson þá beinan höggstað á hánum ok hjó af hánum alt andlitit í einu höggvi ok hljóp sverðit niðr á milli skjöldsins ok brynjunnar ok hjó af hánum höndina hœgri ok féll þá sverðit niðr: en ur hans bölvuðum vítum féll svá mikit blóð sem fors væri: þat var svá eitrat at þar féngu af bana margir menn: en í hans fjörbrotum varð svá mikill dýnkr ok jarðskjálfti at jörðin skalf sem á þræði líki.

Cap. XVIII. Nú ríðr fram sá kappi er Gebal hét: hann hafði tvenna sköpun á sér karlmanns ok kvenn–

26. fram *om. Cod.*

manns: sögumeistarinn segir, at sér ógni frá hánum at segja: hánum var svá háttat sem öngu kvikendi öðru hvárki í sæ né landi, at hann mátti vera bæði faðir ok móðir síns afkvæmis: hans hœgri kinn var hulin skeggi, en hárit hart sem jarn, en svart sem bik: hans augu váru gull sem í ketti: á vinstri kinn hafði hann ekki skegg: á vinstra brjósti hafði hann stóran belg ok á tvá spena: hann átti tvá syni við sjálfum sér: þeir segja menn at ekki væri mjök friðir: en ekki er getit at þeir væri með eins tegund ok hann: þeir váru báðir í barðaganum. Gebal reið einum fíl mjök stórum svá engi mátti ná til hans: reið hann því djarfliga fram, at fáir náðu til hans sverðshöggum. Gebal hefr nú á lopt sína stöng, hver bæði var digr ok löng, ok ætlar at slá Hernit með henni: kemst hann nú hvergi undan hans höggvi: nú sér Hernit hversu þat hverfr váðuliga ok stökkr af sínum hesti ok hljóp sem mest hann mátti at Gebal: en stöngin kom á hestinn ok brotnaði í hánum hvert bein. Höggr Hernit til hans sem mest hann mátti ok sökum þess at hann náði ei lengra til hans, hjó hann fótinn undan fílnum svá hann steyptist á fram. Gebal datt þá af baki ok varpaði Hernit sér undan hánum. Þetta var á einum dikisbakka: en með því at Gebal var þungr, en skjótt bar at, þá féllu þeir báðir ofan í dikit: pittrinn var bæði djúpr ok breiðr svá þeim var búit við at drukkna: ruskast þeir nú fast í dikinu: Hernit náði í skeggit á

9. væri mjök] væremi og *Cod.* væri miklir ok?

Gebal ok hreyfti á þat svá fast at ur hánum brukku allar þjófstennrnar ok alla vangafylluna með eyranu reif hann frá: fíllinn sló Gebal í sínum fjörbrotum svá Gebal var ymist undir eðr ofan á, en Hernit var mjukari at hafa sik frá sem mest gékk á: Hernit náði þá sínum plátuknif ok stakk ur Gebal augat svá í beini stóð: en fíllinn sló í annat augat á Gebal: varð þat þá sýnaverra en hitt: dró þat svá af Hernit at hann lá nær í úviti. Rauði riddari kom þá at ok Eddelon konungsson ok hlupu þegar í dikit ok dróu þá Hernit upp: ur því þysjast nú fleiri at ok berja á Gebal með ásum ok kylfum ok var langt áðr en þeir gátu aflífat hann: en þó tókst þat um síðir. Nú sjá þeir ríða frá herbuðunum hundrað manna: þá höfðu Blámenn sett til at koma í vápnaskipti við kastalamönnum. Herburt hét sá sem fyrir var. Helmiðan sér hvar þessir menn ríða: þá slær þar í barðaga með þeim: váru hvarutveggju hinir áköfustu: þeir ríða hvárir í móti öðrum Helmiðan ok Herburt ok lagði hvárr til annars með svá miklu afli at þeirra reiði dugði ei meir en sem saumþráðr: en þeir stukku báðir aptr af sínum hestum: siðan taka þeir sín sverð ok berjast alldjarfliga þar til at af þeim váru höggnar hlífarnar ok váru mjök sárir. Þá kom at þeim Eddelon konungsson ok mælir við Rauða riddara: sjá hér, góðr drengr, hér hafa áhizt

1. hreyfti] heyrti *Cod.* 5. sem] með *Cod.* 10. dróu] dóu *Cod.* 11. þysjast] kysjast *Cod.* 15. til at koma í opna skjöldu skc (*i. e.* skyldi) *sic Cod.* 19. lagi *Cod.*

miklir kappar ok er þessi ekki líkr Blámönnum ok skiljum þá ok gefum hánum líf. Rauði riddari kvað þat vel fallit. Síðan géngu þeir á milli þeirra ok féngu menn til at fœra þá til kastala: því þeir váru af sér komnir. En þeir görðu svá harða atsókn heiðingjum ok Blámönnum at af þeim mikla fjölda komst engi undan. Því næst fóru þeir til herbúða Lucani ok tóku þar svá mikit fé í gulli ok silfri ok góðum gripum at úmuguligt var at telja. Í hans herbúðum fundu þeir svá fagra jungfrú at öngva sáu þeir slíka fyrr ok með henni fundu þeir margar þjónustumeyjar. Eddelon konungsson spyrr hana at nafni: en hon kvaðst Gratiana heita ok vera dóttur hana þess konungs sem Myrðanus hét: hann ræðr þar fyrir sem Liberum regnum heitir: þar er nógt gull ok gersemar: þar kom Lucanus ok vildi fá mik utan míns föður vilja: en ek kaus, at hann skyldi ríða á Blómstrvöll fyrir mik ok vinna gullvöndinn: lofaðast ek hánum þá, þótt ek væra nauðug: nú er ek ok alt þat er mér til kemr á yðru valdi. Frú, sagði Eddelon, þú ert með oss vel komin. Síðan skiptu þeir herfangi sínu ok fóru svá heim í kastalann Blíðheim ok létu svá binda sár sín. Sátu þeir nú um kyrt hálft misseri svá at öngvar burtreiðir váru.

Cap. XIX. Þat var einn dag at Eddelon konungsson ok Hernit kalla saman alla höfðingja þá sem váru á Blómstrvöllum ok er þeir váru saman komnir, þá

14. Libera *Cod.* 19. þat er] er *om. Cod.*

mælir Hernit: góðir drengir, segir hann, langt hefir siðan verit vér reyndum vár sterku spjót eðr prófuðum vára hesta: nú er sú tið, at þat er mál at gera nökkur lyktun á váru efni, svá at þær fögru jungfrúr sem hér eru saman komnar verði vísar hvat vér viljum atgera eðr hvat hverr þeirra skal hljóta: því gerum vér öllum kunnigt, at á morgun strax skulum vér allir út ríða ok ei fyrr þeim leiki létta en allir riddarar hafa prófat sinn riddaraskap: ok slítr síðan þessarri stefnu. Um morguninn strax bjó hverr sik ok sinn hest til: var þá hark mikit um allan Blómstrvöll ok var þá mikil burtreið: géngu þá hœverskar jungfrúr í vígskörð at sjá þessa lyst ok kurteisi ok þótti þeim mikils vert um sína unnustu þá sem þær höfðu búit með gyltum vápnum ok gullofnum silkimötlum ok var engi svá at ei væri nokkut sœmiligr fyrir sinnar unnustu skyld. Nú ríðr hverr at öðrum ok vann sá margr sigr snemma dags sem lúta varð lagt at kveldi komanda. At kveldi ríðr hverr i sinn kastala ok taka unnustur þeirra við þeirra vápnum, en skjaldsveinar við hestum ok hélst þessi burtreið í sjau daga: var sá engi at ekki væri af sínum hesti stunginn nema þeir fjórir riddarar Eddelon konungsson Trémann karlsson Rauði riddari ok Hernit hinn frœkni ok váru svá allir Blómstrvellir skúfaðir spjótaskaptum.

Cap. XX. Þessu næst munu vér tilvíkja ok frásegja, hvernin þessir fjórir riddarar enda sitt einvígi á

21. í sjau daga] í 67 daga *Cod.* 25. skaptaspjotum *Cod.*

þessum seinasta burtreiðar degi. Um morguninn ríða út meir en hundrað riddara til skemtunar við þá fjóra riddara ok ríðast á allan þann dag ok leika marga fá-séna leika. En áðr þessum degi lýkr, finnast þeir Hernit ok Trémann karlsson ok ríðr hvárr öðrum í móti með miklu kappi ok brutu þeir sína burtstengr ok kom hvárgi öðrum af baki: þá váru þeim fengnar svá sterkar stengr at aldri máttu brotna. Neytta þeir nú þessarra ok náði hvárr til annars: varð þeirra samkoma svá hörð at hvárr hrökk aptr af sínum hesti: bregða þeir þá sínum sverðum ok ganga saman ok berjast alldjarfliga: mátti þar sjá mörg högg ok stór: því hvárgi hlífðist við: stundum géngu þeir svá nærri at hvárr sté fram fyrir annann: stundum hlupu þeir svá saman at þeir skopuðu á skeið ok leituðu höggstaðar ok ruddust um svá fast at víða heyrði gný af þeirra atgangi: en þeirra hlífar dugðu svá vel at þær hjalp-uðu þeirra lífi. Nú sér Trémann karlsson at hann muni sik í meiri hættu leggja verða ef hann skal sigr fá ok því kastar hann skildinum á bak sér aptr ok greipar sverðit höndum ok höggr til Hernits af öllu afli: þat högg kom ofan í hjálminn: en þar var fyrir svá harðr adamassteinn at ekki beit á: en þóat sverðit náði ekki at bíta þó þá væri af afli stýrt, þá stökk þat í sundr í miðjunni: en Hernit lá við úvit ok féll blóð ur öllum hans vitum: en nú sér hann beran höggstað á Trémann: því höggr hann til hans ok hugsar, hann

9. þessarra] þessa *Cod.* 13 nærri] saman *Cod.*

skyli ekki fleiri þurfa. Nú er Trémann slippr ok náir ei skildinum: því stökkr hann undan högginu meir en tuttugu ok fjögur fóta: þá tók hann stein svá stóran at fjórir menn gátu ei meira valdit ok kastaði fyrir brjóst Hernit, svá hann féll í úvit: en Trémann settist niðr á þann sama stein ok var búit við spreng: en er Hernit raknaði við aptr, tók hann af sér hjálminn ok mælti: þú góðr drengr hefir mik yfirunnit ok því lystir mik ekki lengr at lifa: tak þitt sverð ok slá mitt höfuð af. Allr heimrinn verði mér fyrr reiðr, segir Trémann, en ek geri þat: því þú neyttir svá þinna vápna at mér var ekki vissari sigr heldr en þér. En er þeir váru þetta at tala, kom Eddelon konungsson ok Rauði riddari ok höfðu þeirra viðskipti alldrengiliga farit svá at Rauði riddari hafði meira hlut síns einvígis. Rauði riddari sá at Hernit var allr blóðugr: því spurði hann hver ending orðit hefði á þeirra einvígi. Hernit kvaðst því ekki leyna ok sagðist vera yfirunninn. Rauði riddari mælir: of mikla frægð hefir þú Trémann, ef þú skalt yfirvinna alla kappa á Blómstrvelli. Þat veit þrú mín, sagði hann, at ek skal aldri héðan fara fyrr en vit höfum reynt með okkr. Trémann mælir: nú talaðir þú því sem mér bjó í skapi ok mælir: seg nafn þitt ok kynferði. Rauði riddari segir: nafn segi ek öngum manni ok ekki þér, utan þeim sem mik yfirvinnr í réttum riddaraskap: en ef þér verðr þess auðit,

6. streing *Cod.* 14. svá *om. Cod.* 21. fyrir heðan fara fyrr *Cod.*

þá ertu meira kynferðis en karls son. Eptir þetta leggja þeir hendr saman, at þeir skyldu prófa sinn riddaraskap: ríðr nú hvárr í sinn kastala ok sofa af um nóttina.

Cap. XXI. At morgni komanda tóku þeir sína hesta ok riðu út af kastalanum: en alt folkit gékk út at sjá þeirra leik ok allir menn sögðu, þá þeir váru búnir, at aldri sáu þeir aðra tvá slika ok skaði væri at slíkum, ef þá skaðaði nokkut. Nú er þeir koma út á völlinn, slá þeir sína hesta sporum ok með svá miklu afli ríðast þeir á, at þat þótti sem veikir þat er fyrr var frá sagt: ok í síðustu samkomu hrukku þeir báðir aptr af sínum hestum ok þegar reiða þeir sín sverð: börðust all-hraustliga: þóttust menn aldri sétt hafa slíkan atgang af tveim mönnum ok svá þótti þeim sem hjá váru, at þeim mundi sigrinn víss sem höggva átti: en svá kómu þeir hofmannliga við slögum at ávalt kom skjöldr í móti höggvi: en þeirra skildir váru svá harðir at ekki sá á ok svá létu þeir ganga alt til þess þeir váru báðir móðir ok studdu niðr sínum skjöldum ok hvíldu sik um stund. Þá mælir Trémann: leiks bróðir, segir hann, sjá hvar frú Kurteis stendr á múrunum ok fyrir hennar skyld skal ek gefa þér eitt slag: þat skal svá nærri ganga þér, nærri sem skyrta þín. Rauði riddari segir: annat skaltu seggja skeggkarlinum födr þínum en þat þú farir svá héðan at þat sé úhefnt. Ok nú taka þeir til at berjast í annat sinn ok höggr hvárr

7. sögðu *om. Cod.* 11. veikir þat er] reykir þat aðr *Cod.*

at öðrum þar til at sól var í fullu vestri: taka nú til at höggvast af þeim allar hlífar ok sitt sár hefir hvárr þeirra ok þau bæði mikil. Eddelon konungsson tekr einn skjöld ok annan Hernit ok ganga í milli þeirra ok skilja þeirra einvígi, ríða síðan í kastalann Blíðheim ok váru sáttir sem brœðr. Hernit mælir við Rauða riddara: þat lízt mér sem þú hafir nú fengit vaskan leikbróður ok ekki fæ ek þat skilit, hvárr ykkar betr má, ok þit berizt ekki nema fyrir kapp eitt ok ofmetnað ok vildu vit, at þit værit sáttir ok víst er hann vaskr maðr. En Rauði riddari mælir: lítit er reynt af því um okkar viðskipti ok nær munu vit gangast mega áðr en vit sættumst. Slíkt hitt sama talar Eddelon konungsson við Trémann ok er sem ekki hafi at seggja: ekki vilja þeir láta binda um sár sín ok sofa af um nóttina. En um morgininn í dögun eru þeir snemmendis á felli ok ganga til dögurðar: ok því næst taka þeir til at berjast at svá mikil ógn stóð af þeirra atgangi, sem eldr flýgi, ok létu svá ganga allan þann dag: en hjuggust at nýju þeirra hlífar ok fengit hefir hvárr þeirra þrjú sár ok mjök eru þeirra vinir hræddir um þá ok at kveldi skilja þeir sitt einvígi með atgöngu vina sinna: en ekki vilja þeir láta binda sár sín at heldr.

Cap. XXII. Nú gengr Hernit ok Eddelon konungsson á fund Gratianu konungsdóttur ok báðu hana at

18. at svá] svá at *Cod.* 20. en hjuggust] hjuggust en *Cod.*

sjá eitthvert gott ráð til at stöðvast mætti þeirra vandræði, en hon kvaðst gjarna vildi við leita. Því næst gengr hon at Rauða riddara ok talar svá við hann: hversu segir þér hugr um skipti ykkar Trémanns? því hann lízt mér vaskr maðr. Rauði riddari segir: litt reka mik draumar til þess ok mun auðna sigri ráða. Miklu máttu ráða, segir hon: eða hví láti þit ekki binda sár ykkar? því þat má mikit tálma ykkar hreysti: nú vil ek binda sár þín ok sjá síðan hvat í efnum vill gerast. Rauði riddari segir: ekki eru mín sár skaðsamari en Trémanns, ok lætr hann ekki binda sín sár. Hon segir: ek skal koma hánum til at binda þau ok undrast margir kapp ykkart ok segja þat margir at þit séit líkir ok ef þau efni væri, þá vildu vit gjarna við leita at betri dagþingan mætti á komast ok ger svá vel ok seg mér, hvat manna þú ert? Nei frú, segir hann: mín sár megi þér vel binda, ef Trémanns eru bundin: en af læt ek rífa, ef hans eru úbundin. Ek skal ábyrgjast þat, segir hon. Síðan fægir hon hans sár ok smyrr með dýrligum smyrslum: hann þykkist þá enkis meins á sér kenna. Nú vil ek, segir hon, hafa laun fyrir. Frú, segir hann, alt hvat ek hefi er í yðru valdi. Gangit með mér litla stund, segir hon. Hann gerði nú svá: hon leiðir hann með sér í sitt silkitjald: þar var einn glöggr ok fyrir settr einn spegill með miklum hagleik gerr: þar mátti í sjá alla heimssköpun, borgir ok kastala ok allt folkit sem í þeim var: mátti þar ok þekkja þá staði sem maðr hafði aldri fyrr í

komit. Hon mælir þá: hefir þú nokkut verit fyrir norðan fjallit í þeim fjórðungi heimsins er Europa heitir? Þar var ek þá ek var ungr, segir hann. Nú skaltu kenna mér þá staði sem ek hefi aldri í komit, segir hon. Þat vil ek gera, sagði hann. Hvat heitir sú borg sem þar stendr? segir hon ok merkir hánum svá til. Hon heitir Rómaborg, segir hann, hin ágætasta í þeim fjórðungi heimsins. Hverr ræðr þeirri borg? segir hon. Erminrekr konungr hinn ríki, segir hann. Hvat heitir sú borg, er svá stór ok mikil er? þar sitja inni sterkir kappar, segir hon. Sú borg heitir Bern: þar ræðr fyrir Þettmar konungr bróðir Erminreks konungs ok hinn sterki Þiðrikr son hans er mestr kappi hefir verit, at menn hafa til spurt í vestri. Þaðan stendr ein borg mikil ok vel ger: hvat heitir hon? segir hon. Sú borg heitir Fricilia, segir hann. Hverr heldr þá miklu borg? segir hon. Einn hertugi, segir hann, ok hann heitir Áki Öldungatrausti. Er hann giptr? segir hon. Giptr var hann þá ek vissa til, segir hann. Er þat þá hans kona, sem hjá hánum sitr? segir hon. Ekki kenni ek þá konu, segir hann. Átti hann engi börn við þeirri konu sem þú vissir til? segir hon. Tvá sonu ok eina dóttur er Isodd heitir, segir hann. Hver er sú hin fagra frú er þar sitr hjá hánum? öngva hefi ek friðari sétt, segir hon. Þat er dóttir hertugans, segir hann. En hvat hétu hans synir? segir hon. Áki hét annarr, en ek man ekki, hvat annarr hét, segir hann.

14. þaðan] at þaðan *Cod.*

Munu þeir lifa? segir hon. Lifir annarr svá ek veit, segir hann. Hverr er sá maðr? segir hon: hann stendr nú á Blómstrvöllum ok talar við eina júngfrú undir grœnum möttli: ek sé öngva svá búna nema mik, segir hon, ok muntu vera hinn sami. Frú, segir hann, leita ekki lengr en þér er lofat: nóg hefi ek þér af sagt. Síðan skildu þau talit. Því næst gengr hon á fund Trémanns karlssonar ok bauðst at binda sár hans ok fór á sömu leið með orðum ok atvikum eins ok við Rauða riddara, utan hann nefndist hertugason sem Etgarð, en ekki kveðst hann vita hvat annarr hét. Júngfrúin segir til hans: seg mér einn hlut, segir hon, ok ljúg ekki at mér: vildir þú vinna sigr á syni Áka, ef þú vissir at þat væri hans son? Frú, segir hann, mart forvitnar þik, en öngum mun ek hlífa sem við mik vill berjast: en ef ek vissa því víst, at hann væri hans son, þá munda ek ekki fyrir sakleysi við hann berjast: ok skildu þau síðan tal sitt at sinni.

Cap. XXIII. Gratiana gengr nú á fund Hernits ok Eddelons ok segir, hvers hon var vís orðin ok segist hon ætla, at þeir muni brœðr vera ok biðr þá eitthvert gótt ráð til at sjá, at þeirra vandræði mætti stöðvast: þeir sögðust svá gera skyldu ok líðr svá nóttin ok eru riddrarnir snemma á felli ok ætla at ríða með þeim til vígvallar: en sem þeir koma þar, stíga þeir af sínum hestum ok taka til sinna vápna. Nú kemr Eddelon ok Hernit: Eddelon stígr strax af sínum hesti ok í milli þeirra ok mælir: oss lystir ekki lengr at sjá ykkart

einvígi: er þat allra samþykki at þit séit jafnir: kemr ok sá kvittr at þit séit brœðr: sýnist öllum at þit séit mjök líkir ok ef svá er, þá er þarfligt at þat hindrist, at þit þreytit lengr. Trémann mælir við Rauða riddara: ger svá vel fyrir okkar kærleika ok seg mér hvat yfir þik hefir drifit til þess, at vit fundumst. Rauði riddari segir: ek sver þat við trú mína, at ek vil ekki þína forsmán heldr en mína ok ei lifandi af Blómstrvelli fara, ef ek sé þik dauðan liggja. Trémann segir: ef svá er sem mik grunar, þá ertu minn lífgjafari ok skal þetta ekki mikit kosta af mér, ok byrjaði hann svá sitt mál:

Cap. XXIV. Þat er upphaf sögu minnar, at fyrst ek reið heiman frá föður mínum: reið með mér minn bróðir ok minn fóstri ok tveir skjaldsveinar: en mitt angr bannar mér at nefna minn bróður: ok þá riðu vér um einn skóg ok þar kómu at oss þrettán spillvirkar ok vildu hafa várt líf: en vér vörðumst alt þangat til þeir váru allir fallnir: var ek þá svá sárr at ek lá í úviti ok fallinn var minn fóstri, en minn bróðir lifði: úgerla vissa ek hvat um hann leið, nema vissa ek at hann lagði mik á minn skjöld: ekki vissa ek vel sár hans: síðan kom einn dreki fljúgandi: hann tók einn risa í sitt gin ok hjó til mín með sínum klóm ok festi í mínum klæðum ok nokkut í mínu holdi ok fló svá í burt með okkr báða svá langa leið at ek bar ekki skyn á. En í einum skógi slitnuðu mín klæði ok feldi hann

1. þat] þeirra *Cod.*

mik niðr ok skildi þat með okkr. Var þetta um miðnætti þá myrkvast var: lá ek þá til þess at sólin skein um alla velli ok mjök leið á daginn: gat ek mik þá ekki ur stað hrœrt: en þá leið at kveldi, heyrða ek miklar dunur ok fast til jarðar stigit ok kom þar ofurliga stórr risi fram ur merkinni ok leiddi eptir sér úlfalda: sá dró stórt hlass eptir sér ok var þar uppá stórt bjarndýr ok miklar fuglakippur: þá veik hann þangat sem ek lá ok horfði á mik um stund ok kastaði mér upp á hlassit ok lét svá ganga eykinn heim til sinna heimkynna. Þat var í einum djúpum dal ok var hann mjök skógi vaxinn ok umgyrtr háfum hömrum: húsfreyja hans gékk út í móti hánum ok heyrða ek hon nefndi hann Steðja, en hann nefndi hana Brynju: en dóttir hans hét Smiðja: hon var frið ok mikil vexti: son áttu þau er Þollr hét. Hann sviptar af hlassinu ok var heldr mikill yrkr. Hans dóttir horfði jafnan þangat sem ek lá. Hann skipar sínum syni at bera inn sín föng: hann tekr mik upp ok ber mik upp á einn hól: þar var einn gluggr: hann kastaði mér þar inn: þar váru undir fimtán grísir: þeir váru lítt stálpaðir: en svínahirðrinn var at reka bæði ólmusvínin til vatns: en búandi gékk þegar at sofa. Grísirnir sóttu þegar at mér: en ek mátta mér litla vörn veita: þá kom risadóttir ok dró mik í burt ok lét mik í nokkut leyni: en hon tók innífli bjarndýrsins ok kastaði fyrir svínin:

5. fast *Cod.* = fasta? 11. hann *om. Cod.* 16. Þollr] Toillur *Cod.* 17. mikill yrkr (virkr) *sic Cod.*] ok var þat heldr mikit yrki?

síðan læknaði hon mik: kunni hon þar gott lag á því ok sinn bróðir ok urðu þau bæði samráða um þetta. Kom þar at ek var fullgróinn: tók ek þá til at leggja hug á risadóttur: féll henni ok vel til mín. Nú uggir mik nokkut: ef faðir minn veit þetta, mun þat þinn bani, segir hon. Ekki vildi hennar bróðir þat meira ok fékk ek þá hennar vilja: en ekki vissi þat hennar faðir né móðir. Hinn seinasta dag í vetri þá mælir hon til mín: nú er á komit vandræði um samvist okkar: því minn faðir veit á morgun alla okkar breytni ok veit ek þat verðr þinn bani, ef þú verðr á vegi fyrir hánum: en mér mun litlu betr líf en hel: skaltu þegar á morgun burt, áðr hann vaknar. Ek spurða hana hvárt hon hefði ekki vápn at ljá mér: en hon sagðist ekki annat hafa en bitskálm föður síns ok nemr hon hvergi í höggvi staðar. Lát mik fá hana, segi ek. Hon gékk til sæingr föður síns ok tók bitskálmina ok færði mér. Dvaldast ek þar um nóttina: um morguninn bað hon mik fara ok forða mér ok mínu lífi: ek sagða þá væri illa við hana skilizt: því ek vissa, faðir hennar mundi ekki hlífa henni, þegar ek væra í burt ok hann yrði varr hins sanna um okkar efni: en hon bað mik ekki um þat hirða: gékk ek þá út. Litlu síðar kom risinn út beljandi ok saknaði skalmarinnar ok greip sína stöng er bæði var digr ok löng ok hljóp eptir mér: en ek skyndaða undan: því ek var færri: greip hann þá upp stein ok kastaði eptir mér: en ek kastaða mér

8. faðir] bróðir faðir *Cod.* 14. mér] mik *Cod.*

niðr á jörðina ok flaug hann þá langt yfir mik fram: hann reiddi þá upp stöngina: en er hans son sá þat ok svínaambátt er svínin geymdi, þá gripu þau fyrir aptan hendr hánum á bak til um burstöngina: en hann vá þau upp bæði ok snaraði fram yfir sik svá hart, at hvert bein brotnaði í þeim ok þau váru fyrr dauð, en þau kómu niðr ok fló svá stöngin langt fram yfir mik ok kom svá stöngin á milli tveggja steina ok var þar fastr á henni endinn: hljóp ek þá með skálmina ok lagða ek fyrir brjóst hánum ok stakk ek á hánum allan kviðinn, svá iðrin hlupu út ok flæktust fyrir fœtr hánum ok svá steyptist hann fram á mik ok var hann svá þungr at mér var við bana búit: kom þá dóttir hans ok dró mik undan hánum. Eptir þetta kom móðir hennar fram ok með henni tvau blotvillusvín ok sóttu þegar at mér: ek greip þegar í lærit á annarri giltunni ok reif ek undan henni annan fótinn með lærinu ok rak ek við eyra á kerlingu svá sæturnar váru uppi á henni ok kom haussinn á stein ok brotnaði í móla: svínit annat hljóp á mik ok festi svá tennr í mínum kraga ok reif af mér öll klæðin ok alt mitt hold niðr at beini á milli herðanna: þa kom risadóttir með skálmina ok þá hjó ek á svínit fyrir ofan trýnit, svá af tók ok fékk þat bana: var ek þá mjök mattdreginn ok sárr: en hón græddi mik sem hon kunni ok nú með því ek átta henni lífgjöf at launa ok mér var vel til

3. svambatt *Cod.* 10. stakk ek] sta eg *Cod.* 18. sæturnar *sic Cod.*

hennar, þá dvaldast ek þar þrettán vetra: ver áttum fjögur börn saman ok vildu þau ekki lifa: síðan tók hon sótt ok andaðist ok lysti mik þar ekki lengr at vera. Fór ek í burt með því sem mik lysti ok til karls ok kerlingar í kotinu hjá Rómaborg: kallaða ek þau föður minn ok móður ok var ek þar ekki lengi, áðr vit Eddelon konungsson fundumst ok höfum vit fylgzt at síðan. En allir sem þetta heyrðu lofuðu hans hreysti ok frœkleik.

Cap. XXV. Nú stendr Rauði riddari upp ok tekr af sér hjálminn ok gengr þangat sem Trémann sitr ok mælir: þú ert minn kærasti Áki ok hefi ek úfyrirsynju við þik barizt ok er hér nú Etgarð þinn bróðir ok vilda ek ekki fyrir allt veraldargull við þik barizt hafa. Þá mælir Hernit: seg oss nú Rauði riddari, hvat yfir þik hefir drifit ok hvert saman berr með ykkr. En Rauði riddari hóf svá sína rœðu:

Ek reið heiman frá mínum föður ok minn bróðir sá er Áki hét: okkar faðir hét Áki Öldungatrausti: ok þá vit várum svá komnir at ek lagða bróður minn á skjöld einn sem fyrr var sagt ok ek ætlaða at taka okkar hesta ok flytja hann í braut af skóginum, var ek þá lítt sárr en ákafliga móðr: þá kom einn dreki ok tók minn bróður ok einn herklæddan risa, en vafði mik upp í sínum sporði ok flaug í braut með okkr alla þrjá: minn bróðir féll ur hans klóm í einum skógi er Hulinskógr heitir: en hann fló með mik allan þann

27. Hulinskógr] hulimeskogr *sic Cod.*

dag ok alla nóttina ok seint á þriðja deginum kom hann í háva hamra: þar var fyrir hellir mikill: váru þar í tveir ungar drekans vel stálpaðir: en allr skógr sem þar í kring var sem á gull sæi ok allt gras ok allir steinar: hann kastar þeim herklædda niðr í sína unga ok rífa þeir hann í sundr ok eta: drekinn var þá mjök móðr ok sofnaði skjótt: leysti þá hans sporðr ok var ek þá lauss: leitaða ek þá í braut: en skamt þáðan fann ek eina fatahrúga: váru þar í herklæði svá góð at eigi váru valdari ok sverð svá góð at ekki sá ek annat slíkt: ek tók þá herklæðin ok venda aptr til drekans: þá váru hans ungar sofnaðir: ek lagða þá til drekans undir hans vængi er ek hugða næst hjartanu mundi ganga svá sverðit sökk upp at höndum mér: kipta ek þá at mér: en hann brá við ákafliga: hafða ek skjöldinn fyrir mér: blóð féll mikit ur undinni: hafða ek mik ur hellinum en drekinn sótti eptir mér ok blés svá eitri at af mér roðnuðu herklæðin: en sem hann kom fram í dyrnar, mœddi hann blóðrás ok datt ofan fyrir hamarinn ok var mikit um hans fjörbrot: ek snera aptr í hellinn ok drap ek ungana: síðan tók ek gull ok silfr sem mik lysti ok fór ek síðan í burt ok gékk ek um skóginn til þess ek fann einn hest með gullbúnum söðli: ek elta hann lengi áðr en ek náða hánum. Reið ek síðan burt ok var ek kominn í þat

17. hellerinum *et* 21. hellerinn *Cod.* 24. gulli bunum *Cod.* 25. hánum: reið] hánum: tók ek þar svá mikit gull sem mér sýndist: reið *Cod.*

land er Cazdidonia heitir: ok þá er ek hitta menn at máli, spurðu þeir mik hvar ek hefða fengit þenna hest ok þau hervápn er formaðr þeirra hafði átt ok þá var horfinn fyrir mánuði: ek sagða til hit sanna: ek spurða þá hvat konungr þeirra hafði heitit: þeir sögðu hann hafdi heitit Tolomeus hinn gildi: ek spurða þá hvar hans atsetr hafði verit: þeir sögðu: sú borg heitir Libezadonum ok þar sitr hans drottning er Oða hét ok hennar dóttir Tekla: var hon þá á annan vetr: því þau konungr ok drottning váru ekki lengi saman. Því næst reið ek til borgarinnar: en er ek kom, þar ætluðu allir at konungr þeirra mundi vera: ek tók þá ofan minn hjálm ok beidda ek orðlofs at tala við drottninguna: en sem hon heyrði þetta, kvaðst hon vilja sjá þann mann, sem kominn væri ok kom ek svá fyrir hana: en hon spurði mik, hvar ek hafða komizt at þessum vápnum ok hesti: en ek sagða henni alt sem farit hafði ok nefnda ek mik Samson ok færða ek henni þá gripi sem hon þekkti ok konungr hafði átt ok bað ek hana láta forvitnast um sannindi sögu minnar: for ek þá með hennar mönnum ok sóttum bein konungs ok svá mikit gull ok silfr, at engi kunni tal á ok þá tók ek ur skóginum þá miklu gullhríslu er ek hafða hingat. Landsmenn beiddu at ek skylda vera þeirra höfðingi ok kómu því máli svá at ek mætta eignast drottninguna: ok váru vér saman þrettán vetr: vit áttum einn son, er Tolomeus hét: drottning tok sótt

1. Cazdedoma *sic Cod.* 5. hann heitit hafði *Cod.*

ok andaðist: unda ek mér þar ekki lengr: síðan fór ek hingat ok Tekla með mér ok þeir menn er okkr fylgðu.

Þá mælir Trémann: ekki má ek dylja okkar frændsemi at því sem þú hefir nú fram sagt: en ekki má ek ganga á bak orðum mínum: því ek heitstrengða þat, at Kurteis konungsdóttir skyldi fylgja mér af Blómstrvöllum, elligar hér dauðr eptir liggja. Þá hefir vel til borit, segir Rauði riddari: því þú hefir borit meira hlut ur málefnum ykkar Hernits: ok þóat hon væri í mínu valdi þá vilda ek gjarna unna þér hennar. Síðan standa þeir upp ok sættast fullum sáttum ok urðu allir því fegnir: váru þeir síðan í kastalanum Blíðheim ok reis þar upp hin bezta veizla ok allir váru glaðir.

Cap. XXVI. En at þessarri veizlu stóð upp Hernit ok mælti: öllum mönnum er þat kunnigt, at ek hefi stýrt kastalanum Blíðheim, síðan hann var gerðr: en eptir þetta vann hann Áki várr stallbróðir af mér: en af Gratianu konungsdóttur hefir oss staðit ok leitt mikit gott ok þat áttu vér henni góðu at launa: er þat minn vili, at hon sé mest metin ok kjósi sér sjálf unnasta ok skipti síðan oss til handa svá sem hana lystir: því oss mun þat fyrir gjöfu vera. Allir gerðu góðan róm á hans tali. Þá mælir Gratiana: þat hefir vel tilborit, segir hon: því ek ætla fái hverr sem hann lystir til: mun ek þat sýna at ek em bæði mannvönd ok metnaðargjörn ok kýs ek Eddelon konungsson: en

14. váru *om. Cod.*

hann skal gipta Etgarði sína systur Grecam: en Áki skal eiga systur Hernits Kurteis. En ek hefi ekki sét þá á Blómstrvelli sem mér þykki Hernit fullsœmdr af ok öngva hefi ek þá sét nema systir Etgarðs ok Áka er Isodd heitir: ok því er þat minn vili, at þit brœðr bjóðit hingat föður ykkar ok hafit ykkar systur með ykkr ok giptit hana hér. Allir gerðu góðan róm á hennar máli ok þótti öllum þat vel sóma. At liðinni veizlunni búa þeir brœðr ferð sína ok riða norðr með fjallinu til Sellisborgar ok sigldu þáðan til Dalmanustu: tóku síðan hesta ok riðu suðr með Mundíufjöllum ok fundu föður sinn heima í borginni Fricilia. Þeir váru hundrað saman: hertuginn Áki spurði hvat manna þeir væri. Þeir sögðust vera úkunnigir menn ok eiga við hann erindi ok verðr þat í tómi at segja. Áki bað þá at ganga í höll með sér: en þat mæla allir þeir sem hjá váru, at aldri höfðu þeir sét vænni menn hvárki á vöxt né vænleik. Frital hét einn maðr hertugans: hann gékk at hertuganum ok mælti: verð glaðr herra, segir hann, svá vil ek trúa fast at hér eru komnir synir þínir sem at horfnir eru fyrir langri æfi. Hertuginn brást at: siðan géngu þeir til borðs: skipaði hertuginn synum a hvárja hönd sér: en er þeir höfðu drukkit um stund, mælir Etgarð: langt hefir verit síðan ek kom í þessa höll: eðr hvat grunar yðr, hverr yðr hefir heimsótt? Ekki leidda ek grun um þat, segir hertuginn, því hér eru þit ekki fleiri menn en svá at oss er

10. Dalmanusta *sic Cod.* 18. Frytal *Cod.* 20. trúa fast] tryfast *Cod.*

ekki ofrefli við yðr at eiga. Þat er várt erindi, segir Etgarð, at kunngera yðr at vit erum yðar synir Etgarð ok Áki er horfit hafa fyrir þrettán árum. Nú varð hertuginn feginn sonum sínum ok mintist við þá ok segist hafa þekkt þá strax þeir kómu. Reis þar upp hin sœmiligasta veizla ok fréttist þat viða um borgir, at heim væri komnir hertugans synir ok urðu allir því fegnir: sögðu þeir þá föður sínum, hvat yfir þá hefir drifit, síðan þeir skildu ok til þess þá var komit: ok faðir þeirra sagði þeim af hörmum sínum ok hversu móðir þeirra hafði önduzt af stríði eptir þá ok þat hann væri giptr aptr ok hann væri búinn at láta leita eptir þeim. Þykkir nú hvártveggjum mikit um vert. Eptir þetta biðja þeir hertugann at fara með sér á Blómstrvöll ok sjá þá lyst ok kurteisi sem þar er: vilju vér bjóða yðr í várt bryllup ok várri systur. Hertuginn mælir: þó gott sé á Blómstrvöllum, þá megu þér svá lengi dveljast hér at vár ferð megi sœmiliga búin verða. Han lét þá senda eptir sinni konu ok sínni dóttur ok er þær kómu, stóðu hertugans synir upp í móti þeim ok fögnuðu þeim vel. Þeir gáfu sinni systur einn silkimöttul svá ágætan at þat ilmaði af hánum sem af mirru ok mátti ekki í eldi brenna: en konu hertugans gáfu þeir gull at sá steinn var í, at engi maðr mátti sjá þik ef at þú vildir leynast. Dvöldust þeir þar til þess at hertuginn hafði búit sína ferð. Áki segir sinni systur at hann hafði henni mann ætlat á

9. þess til *Cod.* 12. leita] heyta *Cod.* 25. þik] þan *Cod.*

Blómstrvöllum ok fœrði henni margar gersemar, sem Gratiana konungsdóttir hafði sent henni ok Hernit konungsson: lét hon sér þat vel líka.

Cap. XXVII. Sem hertuginn er búinn, ferr hann af stað: hánum fylgja þrjú hundruð riddara ok hans dóttir: en hans kona sat eptir heima ok hans tveir synir Etgarð yngri ok Áki. Tókst þeim sú ferð vel ok váru víða gerðar veizlar í móti þeim ok kómu svá um síðir á Blómstrvelli: en sem kastalamenn urðu þess varir, riðu þeir Eddelon konungsson ok Hernit í móti þeim með mörgum riddarum ok varð með þeim mikill fagnaðarfundr: reis þar upp hin bezta veizla: sátu þeir þar hinar næstu þrjár nætr. Því næst er mönnum samanstefnt um allan Blómstrvöll: lýsa höfðingjar því fyrir öllum mönnum, at þeir vildu halda bryllup sín. Ok sem þeir sátu ok drukku, þá mælti Hernit: nú hefir mér þat at sýn orðit, sem ek hefi haft spurn af: en þat er hertuginn Áki er mér sýnist yfirmaðr flestra manna ok hans dóttir frú Isodd ok vil ek heyra hver svör hann vill gefa mér: því ek vil biðja hennar mér til eigin-konu með samþykki hennar brœðra ok vilja hennar sjálfrar. Hertuginn þagnar ok lætr síga brún: en hans synir styðja at með Hernit ok segja, at hon muni ekki betr gipt verða. Hertuginn mælir: ekki þurfta ek at fara hingat á Blómstrvöll til þess at gipta dóttur mína: mátta ek vel fá góða gipting nær mér: eða hverr hefir frétt af því, at ek munda síðr þora at ríða út fyrir

13. hinar] *om. Cod.*

mína dóttur en aðrir menn? eða hvar er sú frú, er þér setit í móti mér? Þá mælir Etgarð: mín fóstrdóttur frú Tekla er hverr fullsœmdr af: en, þú hinn gamli karl, segir Hernit, þrekar svá mikit at oss þykkir í at veita þér: en áðr vit skiljum, verðr þú því ekki feginn: ok festu þeir svá sín turniment. Um morguninn snemma váru þeir á felli: hlupu þá á hesta meir tvau hundruð manna fyrir skemtunar sakir. Hertuginn hljóp á sinn hest ok allir hans menn fylgðu hánum ok er hann kom til vígvallar, setr hann sinn hest á skeið ok lék á þreim handsöxum ok hafði hann sliðrat öll áðr skeiðit var úti. Síðan reið hvárr at öðrum ok hófst þar hin harðasta burtreið: en svá hafði hertuginn vaska menn at ekki hallaðist á þá. Nú fundust þeir hertuginn ok Hernit ok frömdu margar riddaraligar listir ok hugðu þeir þá allir at engi hefði þá þar komit, at betr hafði kunnat við skjöld ok sverð. Í síðustu þeirra samkomu mœttust þeir svá hart, at hertuginn Áki hrökk aptr af sínum hesti meir en tíu fóta ok kom standandi niðr ok jafn snart hljóp hann at hesti Hernits ok greip annarri hendi í taglit en annarri fyrir framan brjóstit ok kipti svá snögt at sér at fœtrnir horfðu upp í lopt: en Hernit hljóp langt á völlin fram: hann hljóp upp ok brá sverði, en hertuginn varð ekki seinni. Því næst kómu þeir Eddelon konungsson ok þeir brœðr ok báðu þá hætta: en hertuginn var við hvárntveggja jafnbúinn ok því næst váru þeir sættir.

6. sina *Cod.*

Fara síðan heim í kastalann ok var þar jungfrúin Isodd föstnuð Hernit ok reis þar upp hin sœmiligasta veizla ok þessir riddarar héldu sín bryllup: skorti þar ekki ágæt tilföng með allskonar drykk ok marghátluðum matgerðum með sœmiligum þjónustumönnum. Nú berast höfðingjar í sæti: herluginn sat í hásæti ok hánum it næsta Eddelon konungsson ok þá Áki Ákason, þá Hernit ok öðru megin sat Etgarð ok Helmiðan: við hásæti annat var skipuð frú Gratiana ok Greca, þá frú Kurteis ok Tekla, þá frú Isodd ok þá Serena: því næst kómu inn ágætar skenkingar ok frábærdrykkjur í gullskálum svá at ilmaði um alla höllina, at þeir mundu hyggja sem hér eru fœddir á þessu fátœka landi, at þeir mundu í paraðís komnir vera: en þar var engi sem ekki þáði sœmiligar gjáfir. At lyktaðri veizlunni bjóst hertuginn Áki í brot ok var hann út leiddr með sœmiligum gjöfum ok sigldi síðan í haf ok er hann kom heim, urðu hánum allir fegnir ok hafði hans frægð mikit vaxit. En litlu síðar tók hertuginn sótt ok andaðist: hvárt því hefir valdit meir elli eða tog þat hit mikla er hann tók á Blómstrvelli, vitum vér ekki: for þá hverr til sinna heimkynna ok fóstrlands. Ok endum vér hér sögu þeirra Ákasona: hafi þeir þökk er hlýddu, en hinir skimpi er skrifuðu.

9. annat *om. Cod.* 23. hér *om. Cod.* 24. skimpe *sic Cod.*

Blómstrvalla saga.

[*Ad fidem* cod. AM. 523 4°.]

Þá er Hákon kallaðr hinn ríki hafði ráðit fyrir Noregi tuttugu vetr, þa kómu utan af Spania sendimenn Friðriks konungs með bréfum ok vináttumálum ok sœmiligum præsentum, er keisarinn sendi Hákoni konungi: en þat fylgði þeim boðum, at keisarinn bað Hákon konung at senda sér dóttur sina, er Kristín hét, ok vildi hann sjá henni fyrir sœmiligri gifting. En konungrinn með ráðum vina sinna ok samþykki sinnar dóttur gerir eptir keisarans bón: ok var hennar ferð sœmiliga gerð með miklum kostnaði ok föruneyti. Formaðr þessarrar ferðar var meistarinn Bjarni úr Niðarósi, er bestr hefir verit í Noregi. En svá mikill heiðr var jungfrúnni gerðr af ríkum höfðingjum, er váru á hennar vegi: — látum vér bíða þessa ferð. En er hon kom í Spaniam, þá ríðr keisarinn sjálfr út í móti henni ok fagnar henni vel ok tók jungfrúna sjálfr af baki ok leiðir hana sjálfr í borgina inn undan með miklum
2 prís ok var hennar föruneyti fengit sœmiligt herbergi ok hvíldist þar í þrjár nætr. En því næst var sœmilig veizla í konungshöllu: var jungfrúin þangat leidd. Síðan sendi keisarinn henni þrjá sína brœðr, Vilhjálm (Hermann) ok Henrik: váru þeir allir ágætir menn. Keisarinn bað hana kjósa hvern hon vildi: en með ráði keisarans kaus hon sér Henrik ok fastnaði hann sér hana ok váru þau púsuð saman at lögum. En at keisarans veizlu yfirstaðinni heyrði Bjarni meistari lesit í þyzku máli þat æfintyri, hvért hann fœrði í Noreg, er svá byrjast:

Í þann tíma er Erminrekr ríki réð fyrir Rómaborg ok öllum ríkjum fyrir sunnan Mundíufjöll ok Flæmingjaland: hann var faðir Þiðriks af Bern: þeir váru synir Samsons riddara, sá er drap Roðgeir jarl af Salernborg ok Brúnstein riddara — Samson átti sér einn frilluson, er Áki hét: hann var elztr sona hans: hann var mesti hermaðr ok mikill kappi allra hánum samtíða: Samson riddari gaf hánum hertuganafn, ok hafði hann atsetr í þeirri borg, er Fritula heitir: þetta ríki liggr austr með Mundíufjöllum. Áki fékk sér drottningar, er

Oðalia hét: við henni átti hann tvá sonu ok eina dóttur, er
Isodd hét: hon var kvenna vænst ok velmentuð. Þessi Áki
var kallaðr Áki Öldungatrausti: því hann var bæði ríkr ok vin- 3
sæll ok veitti mikit traust mönnum sínum, ef þeir kunnu nökkut
við at þurfa. Son hans eldri hét Áki, sem faðir hans, en hinn
yngri Etgarð: þeir váru miklir menn at íþróttum ok friðir sýn-
um: þeim hélst um aflkyn sitt svá sem var Samson svarti
riddari eðr Þiðrik af Bern. Sá maðr var fenginn at kenna þeim
íþróttir, hverr hét Viðilon hinn frœkni: hann var góðr ridd-
ari ok svá mikill kempa, at fáir váru hans jafningjar hvar
sem leitat var: hann lærði hertugasyni á allan fróðleik ok
íþróttir þær, (er) menn máttu prýða, ok svá á bókligar listir ok
á sund ok burtreið ok at leika á handsöxum. Váru þeir svá vel
kunnandi at íþróttum, at náliga var þeirra atgervi útkomin um
allan heiminn ok váru þeir öngvir í landinu ok viðar annarstaðar,
þó leitat væri: en seinna munu vér heyra getit þeirra hreysti-
verka, hver þeir frömdu víða. Nú eru hertugasynir svá gamlir,
at þeir mega bera vápn: þá býr hertuginn ferð þeirra til Róma-
borgar til Erminreks konungs bróður hans, at hann skyldi
dubba þá til riddara ok gera þeim þann sóma sem hánum þœtti
þeir menn til vera: þeim skyldi fylgja Viðilon fóstri þeirra:
sinn skjaldsvein hafði hvárr þeirra: þeir höfðu mikit fé í gulli
ok silfri ok góðum vápnum. Skilja þeir nú við hertugann [ridd-
arann *Cod*] ok syrgja allir þeirra för. Ríða þeir nú sem leið
þeirra liggr suðr at Mundíufjöllinu. Ei er getit um ferð þeirra
fyrr en þeir kómu í skóg þann, er Lativald heitir. Þraut þá þar
dögr ok stigu af hestum ok slóu þar upp landtjaldi sínu. Í þann 4
tíma réð fyrir Frakklandi Salomon konungr hinn ríki, er þá var
mestr fyrir norðan fjöll: hann átti þessa mörk, er þeir váru í
komnir. Við Mundíu útarliga stóð einn kastali, er Frakkaskáli
heitir: þann skála átti Frakkakonungur: þar réð fyrir sá hert-
ugi, er Lupus hét: hann var grimmr ok úvinsæll: hann átti
XII sonu: þeir váru miklir kappar ok mjök líkir föður sínum
at skaplyndi: Bramaleif var þeirra elztr: hann átti at varðveita
þenna skóg, er fyrr var nefndr: sá skógr var fullr með alls kyns
villudýr ok fugla. Nú er at segja frá hertugasonum, at þeir
standa upp ok klæða sik sínum herklæðum: þá gékk Etgarð út
af sínu tjaldi: hann sér hlaupa fagran hjört framm í rjóðrit:
hann stingr hann með spjótinu svá hann fellr dauðr niðr: hann

(4) skipar skjaldsveinum sínum at sundra dýrit ok matreiða. Næst þessu kómu fram XIII menn alvápnaðir: þeir höfðu breiða skjöldu ok sterka hjálma. Sá kallar, er fyrir þeim var ok spurði, hverir svá væri djarfir at leyndust í skóginum Salomons konungs ok stela hans veiði ok spilla hans dýrum. Etgarð svarar: ei skaltu þýfga oss, góðr drengr: því vér erum vegfarandi menn
5 ok þraut oss dagr í þessum skógi ok drap ek þetta dýr oss til matar: en ef konungi þykkir sér misboðit, þá skulu vér bœta svá hánum líki. Þessi maðr var Lupus hertugr ok hans synir. Hann svarar: minni virðing skulu þit fá, en konungr eigi sök á þessu máli: því ek hefi hér dóm allan yfir at segja ok muntu hánum hlýða verða. Vel má þat, sagði Etgarð. Þá skulu þér, segir Lupus, fá oss yðar hesta ok vápn öll ok alt þat þit hafit fémætt ok fara síðan fjötraðir á fund Salomons konungs, ok munu vér árna yðr þeirrar miskunnar, sem oss þykkir þér verðugir vera. Þat veit mín trú, sagði Etgarð, þetta megum vér ekki gera: þá segja aðrir menn, at þér hafit tekit oss fyrir hræzlu sakir: lát oss heldr fara várn veg, ef þér hafit þat, sem eptir er af dýrinu úneytt, en vér höfum fyrir starfit þat, sem vér neyttum. Nú tekr til orða elzti son hertugans, er Bramaleif hét: faðir minn, segir hann, þú gerir sem einn heimskr maðr, at þú stendr hér allan dag yfir einum heimskum manni ok skilr ei, at hann dárar þik ok mælir til jafns við oss: tökum þá ok hengjum þá hér á viðinum ok launum þeim svá sitt dramb. Nú hlaupa þeir af sínum hestum ok sœkja í ákafa: en þeir brœðr vörðust vel ok drengiliga ok þeirra skjaldsveinar dugðu hitt besta, áðr en þeir váru fallnir: váru dauðir III her-
6 tugasynir. Nu sœkja at Etgarð V, en IV at Áka, en hertuginn Lupus berst við hinn frœkna Viðilon ok váru þeirra viðskipti mjök drengilig: en lýkr svá, at hertuginn lagði sínu spjóti fyrir brjóst Viðilons svá at út gékk um herðanar: en er riddarinn vissi, at hann hafði fengit sinn bana, þá gékk hann á lagit at höndum ok sló af Lupus höfuðit ok mælti: styttast dagleiðir, ok féllu báðir dauðir niðr. Nú sœkja Bramaleif at Áka ok hans: en Áki hafði drepit þrjá brœðr Bramaleifs ok váru þá höggvin af hánum öll hans herklæði. Nú höggr Bramaleif til Áka ofan í hjálminn: en hann var svá harðr, at hann bilaði ekki: en þó féll hann á bæði kné fyrir þessu höggvi, svá blóð gékk fram af öllum hans vitum: þó vildi hann ei yfirgéfast: því höggr hann

til Bramaleifs á knjánum ok höggr af fótinn hinn hœgra svá at (**6**) undan tekr með lærinu ok steypist Bramaleif ofan yfir hann: en Áki lagði sverði upp í móti ok í gegnum hann ok steyptist hann ofan á Áka: en hann var svá máttdreginn at hann lá í úviti. Nú er at segja frá Etgarði, at hann barðist af öllu kappi ok felt hefir hann alla (þá) er hann átti við: en þá var hann nokkut móðr, en lítt sárr: skundar (hann) nú þangat, sem hans bróðir lá ok veltir hínum dauða af hánum ok tekr í hans herklæði ok snýr hánum á móti vindinum ok eyss á hann köldu vatni ok leggr hann á einn skjöld. Nú vill Etgarð fœra sik í **7** brot af skóginum ok sinn bróður: gengr nú í brott ok hefir tvá hesta ok leiðir þá þangat, sem hans bróðir lá. Þvínæst heyrir hann gný mikinn: hann sér einn svá mikinn flugdreka, at aldri hefir hann heyrt getit frá aðr um slíkan dreka: gullitr var á öllum hans fjöðrum. Drekinn steypir sér niðr þar sem hertuginn Lupus lá ok svelgir hann niðr í sinn kjaft ok ofan í sik svá hendrnar stóðu út: en hann grípr til Áka svá at skemði mikit hans hold ok vegr hann upp. Þetta sér Etgarð (ok) skundar til aptr ok vill hjálpa bróður sínum: bregðr (hann) sínu sverði ok höggr á hrygg drekans fyrir ofan vængina: en þessi dreki var svá harðr, at ekki beit á hann: hrökti (hann þá) sínum sporði um Etgarð ok flýgr upp með hann: en hvar hann kemr niðr, látum vér bíða um sinn.

Nú tökum vér þar til máls, at mörgum mannsöldrum fyrr en þetta bar til, þann tíma er Alexander Magnus hafði lagt unðir sik alt veraldarríki, þá var hann svikinn í Babilon af sjálfs sins eiginmönnum, sem segir í sögu hans, með svá sterku eitri, at þat þoldi hvargi nema í hrosshófi, ok fjandinn sjálfr hafði bruggat þar heima í sínu ríki. Eptir þat tók sá maðr ríkit er **8** Asverus hét: hann átti dóttur Alexandri konungs, en hon var dóttir drottningarinnar af Austríki: þau áttu marga sonu: hinn fyrsti hét Arius, hann var mikill maðr ok friðr sýnum, íþróttarmaðr mikill ok vinsæll: en með því hann vissi, hann munði ei verða höfuðkonungr eptir föðr sinn — því hans brœðr váru eldri en hann — þá bað hann föðr sinn at fá sér skip: hann vildi sjálfr afla sér ríkis. Konungr gerði sem hann bað ok var hans ferð búin af miklum fékostnaði · hánum varð gótt til fjár ok vildu allir hánum þjóna: því hann var örr af fé við sína menn ok eptirlátr: en öngva vildi hann með sér hafa nema

(8) íþróttarmenn væri. Hann herjar nú víða ok at lyktum kemr hann í Africam: hann lagði unðir sik allt þetta ríki: hann fór ekki at sínum hernaði sem aðrir menn: því alla þá er hann lagði undir sik sneiddi hann öngvan hlut, en jók heiðr þeirra í nafnbotum ok allir þóttust meiri menn en áðr þeir hánum þjónuðu: öngva röskva menn vildi hann drepa: því hann vildi alla þá hjá sér hafa. Hann tók at herfangi margar konungsdœtr: ekki váru þær nauðgar (þótt) þær væri í herbúðum ok ekki váru þær betr haldnar heima á föðurgarði ok engi skyldi svá

9 djarfr (vera), at þær angraði í nökkru. Hann hafði lagt undir sik Africam ok er hann nú kominn alt út at hafinu þeim megin sem útáttar veit: þar váru sléttir vellir ok fagrir: en fyrir norðan (váru) fjöll mikil er Vespant heita ok nefnd eru þau á fleiri vegu í kronikubókunum. Gróin eru þau nefnd með algrœnum grösum ok allir dalir fullir af ilmandi urtum ok ávöxtum: mátti þar taka hunang svá mikit sem hverr vildi: þar váru keldur ilmandi sem af brugguðu víni: en til austráttar váru með fjöllunum akrar miklir með allrahanda veiðiskap með fuglum ok dýrum: en þessir vellir váru svá víðir, at þeir váru margra daga leiðir yfirferðar: ok hér stöðvar Arius sinn her. Lætr (hann) nú mjök halda (á) sýslu ok lætr þar reisa upp garð með múr ok marmara kringlóttan ok svá víðan at hann var mikil dagleið innan veggja: á hánum váru XX hlið, en yfir hvarju hliði var gerðr kastali ok lét vanda öll efni þar til með gyltum turnum ok glæsiligum vígskörðum. En at þessu smíði fullgerðu skiptir Arius í sundr sínu liði ok setr jafnmarga menn í hvern kastala ok skiptir til jafnaðar sínu herfangi ok var þar svá mikit gull ok silfr ok gersemi, at útrúligt má þykkja, at svá mikit fé mundi saman komit í einum stað. Þær fögru jungfrúr, er þeir höfðu hertekit, brast ekki viðværis kost til öls [ellds

10 *Cod.*] ok matar ok annars fleira: ekki skyldu þær erfiða, en aðrir skyldu þeim þjóna ok hjá þeim penninga taka til þeirra hluta, sem þær vildu kaupa: þenna kastala kölluðu þeir Kauptúna. Þessu næst setr Arius lög í kastalanum: hann lætr setja fyrir sínum kastala sitt merki: þat stóð í einum vagni LXXX alna hátt, af silki gert með miklum meistaraskap, ok fylgðu þar með hundrað kórbjöllur með gulli steyptar en svá hvellar at þegar vindrinn blés í merkit, heyrðist þat um allan kastala. Við merkit lét hann festa LXX merkr gulls, en undir merkit setti hann

sína fegrstu jungfrú: var með þeim skilmála, at hverr sem vildi (**10**) hana eiga ok eignast þetta mikla gull, þá skall hann ríða út við þann riddara sem fræknastr er í kastalanum ok ef hann vinnr kastalamanninn, þá eignist hann frúna ok merkit ok þat (gull) sem þar liggr við: skal hann setja undir merkit aðra jungfrú ok jafnmikit gull með. En ef sá fellr af baki sem til ríðr, þá skal hann eptir láta undir merkinu svá mikit sem hon vildi eiga. hvern er hon vildi þann er til ríði eðr hinn, þá skyldi hann segja henni, at hon skyldi kjósa mann ur kastalanum at ríða út við þann. Þvílík lög váru í öllum hinum kastalunum: var þetta **11** jafnsett við útlenda sem innlenda, ok svá sjálfir sín á millum. Þá setti hverr merki fyrir sínum kastala: þetta fréttist víða. Sækja þangat margir afreksmenn ok þær fögru jungfrúr, sem menn kunnu at fá: mátti (þar) svá atkveða at engi mundi svá mannvönd, at ei mundi fá sín líka, ok engi mundi svá dramblátr at ei mundi finna sín líka eðr nökkru framar. Þessi garðr var með ilmandi blómstrum ok þær fögru jungfrúr báru mirru ok balsám svá at ilmaði af þeim hvar sem þær géngu. Þenna fagra völl kölluðu Latínumenn Flós mundi, en vér köllum Blómstrvöll: en kastalann kallaði Arius eptir sínu nafni: en leikr þeirra var at ríða í turniment. Kemr þessi fregn víða um lönd ok sótti þangat margt manna utan ur allri Africa ok víðar annarstaðar ok lýkr hér frá hánum at segja.

Fyrir norðan fjöllin Vespent stendr ein borg er Hilod (*sic Cod.*) heitir: þar réð fyrir konungr sá er Hermitus hét: hann var kvángaðr ok er ei getit um hans drottningar nafn: þau áttu tvau börn: sonr hans hét Hernit: hann var þeirra manna friðastr sem menn höfðu sétt ok þar eptir hans íþróttir: hans systir hét Kurteis: hon var allra kvenna friðust ok velment. Hernit var bæði vaskr ok vinsæll: hann valdi sér menn eptir sínu skap- **12** lyndi ok öngva vildi hann hafa nema íþróttarmenn væri. Leið nú þangat till at hann var XVII vetra gamall: sagði sínum föðr at hann vildi fara á Blómstrvöll með sína menn ok systur sína ok reyna þeirra riddaraskap ok ei þaðan fara fyrr en hann hefði vitat hvárt þeirra ágæti væri svá mikit sem frá var sagt. En faðr hans lætr þat vel stofnað ok býr Hernit nú ferð sína með halft annat hundrað riddara ok fjölda annarra sveina ok svá mikit gull ok silfr, sem Hernit þótti sœma: frú Kurteys fylgði sínum bróður ok margar aðrar jungfrúr. Fara nú sem

(12) leið liggr yfir um fjöllin Vespentos undir kastala Arii. Helm-
iðan hét sá maðr sem þá var mestr í kastalanum: hann stýrði
kastalanum Arii. At morgni ríðr Hernit heim ok fram á völlinn
undir merkit ok bað sína systur at ganga þar undir. hon gerði
svá: síðan kallar hann hárri röstu ok biðr þá þar koma er
merkit áttu ok verja ok vinna jungfrúna ok koma þar með jafn-
mikit fé ok svá marga menn sem hann hefði. Sem Helmiðan
heyrir þetta, hleypr hann á sinn hest ok hans riddarar ok ríða
fram á völlinn. Nú ríðr Hernit á móti hánum ok leggr hvárr til
annars djarfliga ok allir þeirra riddarar er þar váru komnir.
En svá lýkr, at Helmiðan fellr af baki ok allir kastalamenn eru
ofan steyptir ok eigi vill Hernit fyrr uppgefa en allir kappar
kastalamannsins eru ofanriðnir. Ferr Hernit nú heim í tjald sitt
13 ok sefr af um nóttina. Um morguninn kemr Helmiðan til tjalds-
ins ok mælir: þú hinn frækni herra hefir unnit oss ok vára
kastala. því megi þér gera af váru ráði hvat yðr líkar. Hernit
svarar: þú hinn vaski Helmiðan skalt halda þinn kastala með
allan þinn rétt sem þú hefir áðr haldit: en ek skal vinna alla
kappa á Blómstrvelli eðr af baki falla. Nú ríðr Hernit til annars
kastalans ok ferr á sömu leið sem fyrr: ok í stuttu máli yfir
at fara, þá ferr hann svá með alla kastalamenn á Blómstrvelli
ok gefr aptr öllum sína kastala ok ei vill hann neinn pening af
þeim þiggja, en sagðist þó vilja dvelja hjá þeim um stund: þeir
sögðust þat gjarna vilja. Hernit lætr byggja mikin kastala miklu
sterkari, en þeir áðr váru: þenna kastala kallaði hann Blíð-
heim: ok er hann var fullgerðr, lætr hann reisa upp einn
steinstólpa af marmara í þá líking sem þar stæði maðr á hesti:
hann lét fœra hann í tváfalda brynju ok lætr fyrir brjóst hánum
sterkan skjöld, en við söðulbogann bundu þeir einn fésjóð ok þar
með hundrað marka skjöldgulls: setr síðan setninga, at hverr
sem vill vinna til hans systur, sá ríði at steinstólpanum ok leggi
í gegnum skjöldinn ok brynjuna ok festi spjótit í stólpanum:
þá skyldi hann eignast þat fyrir sem á stólpanum hékk ok svá
jungfrúna, nema einnhverr kœmi sá ur kastalanum sem hana
frelsaði, ok ríði af baki þann er til kœmi: en ef nökkurr ríði sá
14 at stólpanum, at ekki festi spjótit, þá skyldi hann eptirláta svá
mikit sem hann hefði þangat ok gera síðan hvárt hann vill fara
í brot eðr atganga í lög með þeim ok afli sér svá kvánfangs:
en hvar sem þar fær fall eðr ben, þá skyldi engi annars hefna

ok jafnsattir hvárr við annan, þá heim væri komnir af burt- (14)
reiðarvelli. Setjast þeir nú um kyrt: en hvern dag ríða þeir í turniment: þó kom sá engi at steinstólpann gat unnit.

Þat var einn morgun at menn váru snemma á fótum í kastalanum Blíðheim, at varðmenn sjá eitt mikit tjáld komit á Blómstrvöll, svá fagrt at ei sáu menn annat slíkt: frá því tjaldi sjá menn ríða einn riddara mikinn vexti með fögrum herklæðum sem á rauðu gull sæi: hans söðull ok beizli var á sama hátt: hans sporar váru af gulli: hans hestr var fagrrauðr: hans fax, höfuð ok tagl var á sömu leið: á hans skjöld var markaðr einn flugdreki ok hafði mann í sporðinum: þessi maðr hafði langa burtstöng með gullsaumuðu merki: hann hafði í hendi hvert er menn kalla vönd eðr hríslu af rauðu gulli. Þessi maðr ríðr at steinstólpanum ok lypti upp merkinu ok lagði í gegnum skjöldinn ok brynjuna — svá langt gékk inn í stólpann falrinn — ok kippir at sér spjótinu ok stingr því undir sik ok stiklar síðan upp á stólpann ok í þat sama spor sem spjótit gerði setr hann gullvöndinn ok kallaði hárri röddu ok spurði, hvárt nökkurr væri
svá djarfr, at hann vildi til gullvöndsins vinna ok ríða út við sik **15**
á völlinn. Ok heyrir Hernit hinn frœkni þessi hljóð ok sér þenna mann úlíkan öllum mönnum öðrum: hann lætr dubba hest sinn ok tekr sín herklæði ok ríðr út af kastalanum: en komni maðr snýr í móti hánum. Hernit talar til hans: hvert er nafn þitt góðr drengr? Komumaðr svarar: nafn mitt segi ek öngum manni nema þeim einum sem mik vinnr í réttum riddaraskap: en ek kom hér ekki til þess, at ek vilda ríða út fyrir gull ok silfr eða fagrar jungfrúr — því ek hefi þetta nóg — heldr at prófa minn riddaraskap við þá menn, sem nú bera lofstýr ok frægstir fram ganga. Þat eptirlæti skal þér veitast, segir Hernit. Síðan slóu þeir sína hesta sporum ok ríðr hvárr at öðrum alldjarfliga ok ríða svá lengi dags ok leika marga fáséna leika. Þá ríðr hinn komumaðr at Hernit: bústu við því ok mun ek freista þín. Fyrir löngu var ek búinn, sagði Hernit. Treysta þeir nú á sína hesta ok halda til lags sínum spjótum: en svá hart renna þeirra hestar, at Blómstrvöllr þótti skjálfa: en þeirra samkoma var svá hörð, at jafnvel mátti heyra nær veranði sem frá: en í þeirra samkomu viknaði hestr Hernits svá hann féll á sínar aptrfœtr, en hann kemr niðr standandi. Hinn komni maðr snýr frá hánum ok gefr staðar: en Hernit gengr at hánum

ok tekr af sér hjálminn ok mælir: ek er á yðru valdi, hinn komni maðr, ei kom mér annarr af baki fyrr. Komni maðr
16 svaraði: ei tel ek mér þat til frægðar, þó þinn hestr svíki þik, ok ei horfði mér betr en þér, hefði hestr minn svikit mik: en hér vil ek ílengjast. Hernit segir: þat viljum vér með þökkum taka. Síðan ríða þeir til silkitjaldsins: váru þar í LX riddarar ok ein fögr jungfrú með mörgum þjónustumeyjum: hon hét Tekla. Fóru nú síðan í kastalann Blíðheim ok þykkir þar engi slíkr komit hafa: þenna riddara kölluðu þeir Rauða riddara. Sátu þeir svá um kyrt.

Í þann tíma réð fyrir Miklagarði konungr einn sá er hét Motiporus: hann átti sér drottningu, er Johana hét: þau áttu tvau börn: dóttir þeirra hét Græca: hon var bæði væn ok vinsæl ok velmentuð: en son þeirra hét Eðilon, er Norðmenn kölluðu Elling: hann var mikill íþróttarmaðr, friðr sýnum ok sterkr at afli ok fyrirlátsamr ok hverr maðr unni hánum hugástum: þat var skemtan (hans) at veita mönnum sínum lið ok fordjarfa úvini sína: hann varði land föður síns ok jók við ríki hans: en stundum fór hann með landi fram at skemta sér. Eitt sinn hafði hann siglt norðr fyrir Spaniam: hann hafði haft fimm skip: en er hann vildi sigla heim, bægðu hánum vindar ok rekr undir Rómaríki þar sem Mundíufjöll eru næst hafinu: þar er góð höfn, er Vígshöfn heitir: þar var fyrir úbygð mikil um kring: en í höfninni stóð eitt kot: þar bjó karl ok kerling: þar var minni úbygð upp á landit, er Brenmörk heitir: hon var
17 full af alls kyns veiði: þar dvaldi konungsson meir en mánuð, svó hánum gaf ei í brot: þeir höfðu alls kyns leika á landi. Einn góðan veðrdag er þeir höfðu hnattleik á landi ok er á leið daginn, gékk Eðilon konungsson upp á skóginn: þeir váru XII saman: þeir höfðu engi vápn utan sverð sín: en er þeir kómu á skóginn, kómu á móti þeim tvau dýr grimmlig ok úgurliga mikil þau er þingálpur heita: þau eru með þess háttar sköpun, at þau hafa manns hendr ok manns höfuð ok alla mannssköpun niðr at lendum: en niðr þaðan eru brjóst ok klœr, sem á úargadýrum: en aptrhlutr dýrsins er digr ok langr ok kleppr á endanum: þeirra ásjóna var mjök hræðulig, tennr mjök stórar, en ur augum sem eldr brynni: annat hafði brjóst sem kona, en annat skegg svart sem tálkn: þat hafði skjöld ok sverð: dýrin sóttu at konungssyni ok hans mönnum: annat var með tveim

sverðum í senn ok er þeirra atgangr hinn harðasti: suma slóu (17)
þau til dauðs með halanum, en suma slóu þau með sínum sverðum: ok fallnir eru nú allir menn konungssonar, en hann ákafliga móðr. Í því bili kemr einn maðr fram ur merkinni mikill vexti ok friðr sýnum: hann var í bjarnskinsfeldi ok hafði um sik silfrbelti ok þar á stóra beitskálm: hann hafði bjarnskins húfu á höfði ok hár gult sem silki ok féll (þat) niðr á herðar: hann hafði stóra kylfu í hendi með stórum göddum. Hann réð þegar at kvenndýrinu ok sló framan í ennit svá at dýrit laut undan ok hvárt at öðru, þar til þat féll niðr: hitt 18
dýrit sœkir at konungssyni ok ólmast þat mikit er þat sér hitt dýrit falla ok grenjar úgurliga ok slær til konungssonar með sínum hala ok lýstr hann inn undir sik. Hinn komni maðr var þá nær staddr ok hefir þat sverð, er hann tók af hinu dýrinu ok höggr höndina af dýrinu þá er þat hélt með sverðinu: féll þat þá niðr en konungsson náði því: en dýrit hrökkr báðar klœrnar í brjóstit á komumanni svá at í beini stóð: en hánum lá þá við at kikna á bak aptr. Hann gripr þá annarri hendinni í skegg dýrsins, en annarri í eyrat ok snaraði svá at höfuðit gékk út á hliðina: en konungsson lagði í kviðinn svá at sverðit gékk upp at hjöltum. Féll þá konungsson undir dýrit, en þat ofan á hann: lá hann þá í úviti ok kominn at dauða. Hinn komni maðr ruskaði dýrinu ofan af hánum ok þerði blóð af hánum ok sneri í móti vindinum ok gefr hánum vín at drekka ur flösku sinni: tekr hann þá við at rakna, settist upp ok mælti: hvert er nafn þitt, góðr drengr, eðr kynferði? mikit gótt á ek þér at launa ok þakka? En hann svaraði: sástu ekki þat litla kot, sem stóð í höfninni? minn faðir kallar mik son sinn, en mín móðir kallar mik Trjámann: eigi segi ek framar nafn mitt. Fylg mér til skipa, segir konungsson, ok far með oss: skal ek þinn sóma auka ok mikinn gera: því ek á þér lífgjöf at launa ok þakka. Trjámann játaði þessu ok tók þat sverð, er þingalpit hafði átt ok bar þat alla æfi síðan: var þat svá gott sverð, at þat bilaði aldri. Fóru þeir síðan leið sína til skipa. Litlu síðar 19
kom byrr ok sigldu svá þeir heim til Grikklands: tókst þeim sú ferð vel: gengr nú konungr á móti þeim ok fagnar hann heimkomu sonar síns: ganga síðan til hallarinnar: segir Eðilon föður sínum allt af sínum ferð. Trjámann fylgir konungssyni ok hélt konungsson hann sem sjálfan sik at vápnum ok klæðum

(19) ok setti hann hjá sér hitt næsta: var þat með þeim allkært: sáu þat margir, at hann var afbragð annarra manna. Líðr nú svá fram til jóla at menn drukku glaðir ok kátir: mælti konungsson þá til manna sinna: hvorsu lęngi skulu vér sitja heima í Miklagarði ok vinna ei til þarfa meir en mær sú sem sitr heima til kosta eðr hestr sá sem alinn er við stall. Nú vil ek birta yðr mína fyrirætlan: ek vil fara úti í Africam ok vinna þá miklu höfðingja sem byggja Blómstrvöll ok prófa þeirra riddaraskap ok ei í brot fara fyrr en í minni hendi er sá mikli gullvöndr, er svá er mikit af sagt um allan heiminn: mér skal fylgja mín systir Græca ok vaskir riddarar. Þá svarar Trjámann af Brenmörk: þess strengi ek heit, at ek skal fylgja yðr á Blómstrvöll ok ei þaðan fara fyrr en frú Kurteis systir Hernits hins frœkna
20 fylgir mér. Lykta svá nú rœðu sína. At ári komandi búa þeir ferð sína með miklu drambi ok fékostnaði: fara nú sem leið liggr ok koma á Blómstrvöll. Í þann tíma var ei burtreið á Blómstrvelli: höfðu Blíðheimsmenn þá til skemtunar brúðkaup ok samdrykkjur: en þó váru hversdags kostir burtreið af mönnum, er gaman þótti at forlysta sik. Setr Eðilon sínar herbúðir nær kastala Blíðheim ok bíðr þess at burtreiðartími er kominn: en kastalamenn ganga á fund við þá með erindi ok spurðu, hvat þeir hefðu um mælst, áðr en þeir fóru heiman ok segja, at þeir megi forlysta sik innan skams tíma. Sitja þeir nú um kyrt nokkra daga.

Þat bar til einn dag til tiðenda, at undir fjöllunum Vespent váru komnar herbúðir margar ok eitt silkitjald: þar váru bjöllur uppá með gullknoppum: aldri sáu menn annat þvílikt eðr jafnvænt. Frá þessu tjaldi sáu þeir ríða einn mikinn mann ok aldri sáu þeir annan slíkan: hann var XI álna hár, hans augu (váru) gull sem í köttum, en tennr sem nætrkalt jarn: ei skorti gull á hans herklæðum: burstöng hafði hann langa ok stóra í hendi: þessi maðr hét Lucanus at þeim nafni: hann var ættaðr af því fjalli, er Bibulcas heitir: þar skein aldri sól: hans bróðir hét
21 Astarot: hann var líkr bróður sínum á vöxt ok alla sköpun: þeim fylgði illþýði ok var þat þó útaluligt. Þessi maðr reið á Blómstrvöll: en allir þeir sem hann sáu bliðruðu hjá hánum ok vildu ei vera á vegi fyrir hánum. Hann hleypti at steinstólpanum ok lagði til hans með sínu mikla afli, at hann hrundi allr til jardar, grípr upp gullvöndinn ok kallar hárri röddu ok bað

Macon hjálpa sér: ef nökkur væri svá djarfr, at hann þyrdi at (**21**)
ríða út við sik, þá skyldi hann flengja af hánum alla húðina með þessum gullvendi. Nú heyrðu kastalamenn hljóð þessa manns ok mikla rödd er svá var hvell, at dvergmálaði í hvárjum hamri ok turnum öllum. Þá tekr Rauði riddari sín herklæði ok hleypr á sinn hest ok segir, at hann skuli ei svá brott fara, at ei verði vitat ok prófat, hvárt hann sé svá mikill ok sterkr sem hann er stórr til. Eðilon konungsson segir, at úráðligt sé at unna slíkum jafnleikis. Rauði riddari segir, þat aldri ské, at ek hafa áskipunarmann við einn, þótt mikill þykkist: hleypr síðan út af kastalanum ok kallar hárri röddu ok mælti: ríð ei enn undan illmenni, bíð heldr ok brjót ei lög á oss: vinn heldr með heiðri: en ef þú gerir ei svá, þá fellr þú sem annarr flóttamaðr.
En Lucanus gaf sik ei at þessu neitt. Nær sem Rauði riddari **22**
reið af garðinum, þá lætr Hernit blása í lúðr svá heyrði um alla kastalana: ok er þeir heyrðu þat, þá hlupu þeir allir á sína hesta ok ríða undir kastalann Blíðheim. Helmiðan var fyrir liðinu ok spurði, hvat Hernit vildi láta at hafast (...) Hinn Rauði riddari svarar: ríð ei undan illmenni eðr fær þú vansa. Þegi þú fól, sagði Lucanus, því öngu vil ek við þik skifta: því með mínum lófa má ek slá þik af baki af þínum hesti. Tala ei þetta, sagði Rauði riddari: hræzla eggjar þér undanreiðar: hér kemr í hug eitt lítit æfintyr, at einn neisti varð lauss ok festist í einu húsi ok varð þar af mikill eldr: hann sló sér í borgina ok brendi hana alla: eldrinn þróaðist nú svá mikit, at hann ætlaði at brenna upp allt landit ok hljóp í bygðina: er hann kom undir eina hlið, kom þar í móti hánum einn litill lækr ok hljóp þegar á hann: en hann hrökk þegar undan ok komst ei lengra á fram: þá kom dögg af himni ok slökti bálit: ok svá mun með okkr fara. Lucanus reiddist þá ok snéri aptr sínum hesti at Rauða riddara ok hvárr öðrum á móti: en þeirra samkoma var svá hörð, at Rauði riddari hljóp aptr af sínum hesti meir en XX fóta ok kom standandi niðr: hann rekr sitt spjót framan í
brjóstit á hesti Lucani ok hljóp þat í gegnum hestinn ok södul- **23**
inn ok í brjóst risanum ok undir skjöldinn: en spjótit nam staðar við einn stein, en hestrinn hljóp á lagit ok varð risinn fastr á spjótinu. Rauði riddari stóð ei kyrr: hann brá sínu sverði ok hjó til Lucanum ok af hánum fótinn fyrir neðan knéit. Lucanus vildi bregða sínu: í því féll hestrinn dauðr niðr undir

(23) hánum: en Lucanus datt af hestinum ok var þá einfœtr: en Rauði riddari lét þá skamt höggva á milli ok hjó á halsinn svá af tók höfuðit: en Rauði riddari tók sinn hest ok gullvöndinn ok reið til sinna manna: urðu allir fegnir hans sigri. Þar er nú til máls at taka, at Astarot sér fall bróður síns: hleypr út úr herbúðunum með VIII hundruð hermanna ok hlaupa fram á völlinn, setja upp merki ok blása í lúðra: stendr þar af mikill ógn. Bralant hét merkismaðr Astarots: hann var hánum líkr at afli ok öðrum kostum eðr nokkut verri. Hlaupa þeir nú fram á völlinn með miklum gný ok vápnabraki. Hernit ok hans menn váru nú komnir á sína hesta ok setja upp sín merki ok blása í lúðra. Eðilon konungsson er nú kominn á hest með sínum mönnum ok vildi veita lið kastalamönnum: en Trjámann var fyrir framan merkit ok vildi ei binda sik í fylking: hann varð þriggja manna bani, áðr en saman kómu fylkingar. Þessu næst hófst harðr bardagi með stórum höggum ok vápnabraki: váru Blámenn hinir áköfustu, en kastalamenn vápnfimir ok stendr 24 þessi mannfjöldi með mikilli hættu. Verðr nú mikit mannfall af hvárutveggju, en þó meira af kastalamönnum: því berserkir váru sterkir ok vápnfimir ok í öllum þeirra vápnum var eitr: verða nú mörg tidendi ok stórt verðr nú frá einhverju fyrst at segja. Merkismaðr Astarots Bralant sœkir nú í ákafa ok höggr bæði menn ok hesta svá ei stendr við hánum: hann ríðr brott til þess hann kemr ok finnr merkismann Eðilons konungssons, er Valtari heitir: hann var góðr riddari ok marga Blámenn hefir hann drepit. Bralant ríðr at hánum ok hvárr öðrum í móti ok leggr hvárr til annars: svá var þeirra samkoma hörð, at spjótskaptin brotnuðu ok fuku yfir höfuð þeim. Bralant hefir nú brugðit sverð í hendi ok höggr til Valtara ok klýfr skjöldinn: en blóðrefillinn nam skjöldinn ok brjóstit ok risti kviðinn allan svá at iðrin féllu niðr: en Valtari féll dauðr af hestinum. Trjámann karlsson getr þetta at líta: hann var ákafliga reiðr: ríðr nú at Bralant ok höggr til hans: en Bralant aptr á móti ok klýfr allan skjöldinn: en sverðit hljóp á lærit niðr ok varð þat mikit sár. Trjámann reiddist nú af marki ok hjó á skjöldinn fyrir neðan þvert ok tók í sundr um mundriða: en Bralant hélt skildi ok hljóp sverðit á háls hestinum, svá af tók höfuðit. Bralant stökk þá af hestinum á fram, svá nú var hœgra at höggva til hans. Trjámann karlsson hjó þá á háls hánum svá at af tók

höfuðit ok fauk yfir tvá er næstir váru: en búkrinn féll til **25**
jarðar ok varð þat mikill dynkr, en höfudit grenjaði svá hátt,
at staðlitlir menn féllu í úvit, en þeim felmtraði öllum, sem
næstir váru. Nú ríðr fram Astarot hinn mikli ok sýndist öllum,
sem sjálfr fjandinn væri ok mundi þar kominn í manns líki ok
þorði engi í móti hánum at ríða, heldr strýkr allt fyrir hánum.
Þat gerir at líta Eðilon konungsson: sér at ei má svá fara ok
ríðr í móti hánum ok lagði til hans með sínu digra spjóti, er
þrístrent var at digurð: en hann snérist í móti laginu ok hristist
svá hart at spjótskaptit brotnaði: en hann lagði til konungs-
sonar: en konungsson brá sverði á móti ok stendr spjótskaptit
á milli við hendr: Astarot hjó til konungssonar um þveran
skjöldinn ok í sundr fyrir ofan mundriða ok skémti hann um
þvera bringuna, svá at beini stóð: en konungsson hjó hestinn
fyrir Astarot, svá hann féll á sín bæði kné en Astarot laut á
fram: sá konungsson þá beran höggstað á hánum ok hjó af
hánum andlitit í einu höggvi ok hljóp sverðit niðr á milli skjald-
arins ok brynjunnar ok af höndina hœgri: féll þá niðr sverðit:
en Astarot hrundi svá mikit blóð ur sínum nösum, sem foss
væri: var þat svá eitrat, at þar af fengu margir bana: en í hans
fjörbrotum varð svá mikill landskjálfti at jörðin skalf öll sem
líki á þræði. Nú ríðr fram einn kappi, er Gebal heitir ok sög-
umeistarinn segir at œgi frá hánum at segja: hann var XX álna **26**
hár: hann hafði tvenn sköp karlmanns ok konu ok mátti vera
bæði faðir ok móðir at börnum sínum: hans hœgri kinn var
með skeggi, hart sem jarn en svart sem bik: hans augu váru
mórund: á vinstri kinn hafði hann ekki skegg: á vinstra brjósti
hafði hann belg ok þar á tvá spena: hann átti tvá sonu við
sjálfum sér ok sögðu menn, at ei findust betr hugaðir menn til
afls ok vaxtar. Váru nú allir hræddir við hann ok stukku allir
undan þar er hann reið ok gustist fram: hann reið einum fíl
svá stórum, at engi hestr mátti ná undir kvið hánum: hann
reið hánum því djarfliga, at fáir máttu ná sverðshöggum til
hans. Synir hans váru í barðaganum ok er þeirra at litlu góðu
getit. Nú er at tala um Hernit hvat hann hefst at: hann hefir
drepit margan dramblátan dreng ok allr er hann alblóðugr ok
nokkut sárr hans hestr. Hann ríðr nú djarfliga í móti Gebal:
en Gebal lýstr sinni stöng til Hernits ok þat sér hann, hversu
váðuliga stöngin horfði ok stökkr af sínum hesti ok hljóp sem

(26) næst mátti hann at Gebal: en stöngin kemr á hest Hernits ok
brotnaði í hánum hvert eitt bein: en Hernit hjó sem mest mátti
hann: en með því hann náði ei til Gebals, hjó hann þá á fótinn
undir fílnum, sem hann reið: en Gebal féll af baki ok varð
Hernit undir hánum. Þat varð á einum díkişbarmi: en af því
Gebal var þungr, en skjótt bar at, féllu þeir báðir ofan í díkit
ok svá fíllinn: díkit var bæði djúpt ok breit svá þeim var búit
at drukna. Nú sviptast þeir í díkinu: Hernit náði í skegg á
27 hánum ok hristi svá hart, at ur hánum fuku allar tennrnar ok
öll vángafyllan með eyranu: en fíllinn sló þá fœtinum í hitt
augat á Gebal: lá Hernit þá því nær sem í úviti. Rauði riddari
kom þá at ok Eðilon konungsson ok hlupu þegar í díkit ok
drógu Hernit upp ur því: þysjast nú fleiri þangat ok berja Gebal
með kylfum ok var langt áðr en þeir gátu aflífat hann. Nú sjá
þeir ríða frá herbúðunum hundrað riddara: þá höfðu Blámenn
sett í vápnaskipti at koma við kastalamenn: Herburt hét sá sem
fyrir þeim var. Helmiðan sér nú, hvar flokkr þessi ferr ok
snýr nú í móti þeim með öllum sínum mönnum: slæst þegar í
harðan barðaga: váru hvárutveggju hinir áköfustu. Þeir ríða
hvárir á móti öðrum Herburt ok Helmiðan ok lagði hvárr til
annars með sínu mikla afli: hvárgum dugði reiði né saum-
þráðr: þeir hrukku báðir aptr af sínum hestum ok taka sín
sverð ok ganga saman: berjast nú aldjarfliga þar til af þeim
váru höggnar allar hlífarnar ok orðnir mjök sárir. Í því bili
kom at Eðilon konungsson: hann mælir við Rauða riddara: sjá
28 hér, góði vin, segir hann, hér hafa drengir áhizt ok er þessi ei
af Blámönnum, þó hann fylgi þeim: skiljum þá ok gefum þeim
líf. Rauði riddari kvað þat vel fallit: síðan ganga þeir á milli
þeirra ok fengu menn til at fœra þá inn í kastalann: en þeir
gerðu nú svá harða útreið at Blámönnum, at engi komst undan
af þeim mikla fjölda. Þessu næst fara höfðingjar til herbúða er
Lucanus átti ok fundu þar svá heilmikit silfr ok gull með góðum
gripum, at útrúligt mátti þykkja, at í einum stað mundi svá
mikit fé saman komit. Í herbúðum þessum fundu þeir eina
jungfrú svá fagra, at aldri síðan sólinn skein sáu menn aðra
þvílík, ok með henni margar þjónustumeyjar. Eðilon konungs-
son spurði hana at nafni: hon kvaðst Gratiana heita ok vera
dóttir Mirandi konungs í því landi sem Liberum regnum heitir:
þar var nóg gull ok gersimar ok kom þar Lucanus ok drap

föður minn ok þröngði undir sik alt landit ok vildi fá mik fyrir (28)
utan minn vilja: en ek skilda þat til, at hann skyldi fara á
Blómstrvöll fyrir mína skuld ok vinna gullvöndinn. lofaða ek
þá með hánum at ganga. nú er ek ok alt mitt á yðru valdi.
Frú, sagði Eðilon, þú ert vel komin með oss. Síðan skipta þeir
með sér herfanginu ok fóru í kastalann Blíðheim ok létu binda
um sár sín. Sátu nú um kyrt heilt misseri svá öngvar burt-
reiðir váru.

Þat var eitt (sinn), at Eðilon konungsson kallar saman alla
höfðingja á Blómstrvelli: ok er þeir váru saman komnir, góðir
drengir, segir hann, langt hefir verit, síðan vér reyndum vár 29
sterku spjót ok prófuðum vára hesta: nú er sá tími kominn, at
oss er mál at gera einhverjar lyktir á váru máli, svá þær fögru
jungfrúr verði vísar, hvat vér viljum gera fyrir þeirra skuld ok
hvat hver þeirra skal hljóta: þat geri ek öllum kunnigt, at
þegar á morgun skulu vér útríða ok ei fyrr uppgefa, en allir
riddarar hafa prófat sinn riddaraskap: lýkr svá þessari stefnu.
Um morguninn eptir bjó hverr sik ok sinn hest til: var þá brak
mikit um allan Blómstrvöll ok var þá mikil burtreið. Géngu
hinar hœversku jungfrúr í vígskörð at sjá þeirra lyst ok kurteisi
ok þótti þeim mikils vert um sína unnusta þa sem þær höfðu
til sent, með gyltum söðlum ok gullofnum silkimerkjum: var
engi sá, at ei bæri sœmiligt fyrir sinnar unnustu skuld. Nú ríðr
hvárr at öðrum ok vann sá margr sigr snemma dagsins, er lagt
varð at liggja, er kveld kom: en at kveldi reið hvárr heim til
sinna kastala ok tóku þeirra unnustur við þeirra vápnum, en
skjaldsveinar við þeirra hestum: ok hélst sú burtreið í sjau daga:
var þá sá engi, at ei væri stunginn [stigin *Cod.*] af sínum hestum
nema þeir IV riddarar Eðilon konungsson Trjámann karlsson
Rauðr riddari ok Hernit hinn frœkni, en völlr allr (var) skúfaðr
með spjótskapta brotum. Nú munu vér til víkja, hversu þessir
fjórir riddarar enda sína hreysti. Um morgunin ríða út margir 30
riddarar á völlinn við þessa fjóra riddara ok ríða nú allan dag-
inn ok leika marga fáséna leika: en áðr en þessum degi lýkr,
finnast þeir Hernit ok Trjámann karlsson ok ríðr hvárr öðrum
á móti með miklu skumpi ok lagði hvárr til annars ok brustu
þeirra stengr ok kom hvárgi öðrum af baki: þá féngu þeir aðrar
stengr, er svá váru seigar at þær kunnu ekki at brotna: neyttu
þeir þess ok stengrnar bognuðu, svá hvárr náði til annars:

(30) sviptast þeir (svá) hart at þeir géngu báðir aptr af sínum hestum: bregða þeir sínum sverðum ok ganga saman ok berjast af kappi aldjarfliga: mátti hér sjá mörg högg ok stór: því hvárgi hlífði öðrum: stundum géngu þeir svá nærri, at hvárr gékk fram fyrir annan, hopuðu þeir frá ok skopuðu skeið ok leituðu höggstaðar: hlupu þeir stundum saman sem hinir sterkustu villugaltar ok ruddust um (svá) hart at víða heyrði gný af þeirra vápnabraki: en þeirra hlífar dugðu svá vel, at þat hjalpaði þeirra lífi. Nú sér Trjámann karlsson beran höggstað ok at hann muni sik mikit í hættu leggja verða, ef hann skal nokkurn sigr fá: því kastar hann skildinum á bák sér ok grípr sverðit tveim höndum ok höggr til Hernits af öllu afli: þat högg kom ofan í hjálminn: en þar var fyrir aðamassteinn: en fyrir því sverðit náði ei at bíta: en því (at) var af afli fylgt, þoldi þat (ei) þunga höggsins ok stökk í sundr í miðjunni: en Hernit var búit við úvit ok blóð mikit féll af hans vítum: en þá sér hann annan höggstað á Trjámann: því höggr hann nú með báðum höndum
31 til hans ok ætlaði, hann skyldi nú ei fleiri þurfa. Nú er Trjámann slippr ok náir hann skildinum: þá stökk hann út undan höggvinu meir en X fóta ok þar fékk hann einn stein svá stóran at fjórir menn gátu ei valdit hánum, ok kastar fyrir brjóst Hernit, svá hann féll þegar í úvit: settist síðan niðr: en við þann sama stein varð Trjámann svá móðr at hánum var við spreng búit. En er Hernit raknaði við aptr, tók hann af sér hjálminn ok mælti: góðr drengr, segir hann, þú hefir mik yfirunnit á vígvelli: því lystir mik ei lengr at lifa: tak mitt sverð ok slá mik af. Allr heimrinn verði mér fyrr reiðr, en ek geri þat, segir Trjámann: því svá neyttir þú þinna vápna, sem ek minna ok ei var mér sénari sigrinn, en þér. Þegar þeir váru þetta at mæla, kom Eðilon konungsson ok Rauði riddari ok sögðu, þeirra viðskipti alldrengilig verit hafa ok Trjámann hefði borit meira hluta. Þeir sáu nú Hernit blóðgan, ok spurðu, (hverneg) þeirra viðskipti hefðu farit. Hernit sagðist ekki leyna því, at hann væri yfirunninn. Þá ertu mikill maðr, sagði Rauði riddari, ef þú skalt vinna alla kappa á Blómstrvelli. Þat veit trú mín, sagði hann, at ek fer ei fyrr héðan, en vit höfum várn riddaraskap reynt. Þá segir Trjámann: þú talar þat, sem mér býr í skapi: en seg þú nafn þitt ok kynferði. Rauði riddari svarar: eigi þér né neinum segi ek nafn mitt, nema þeim

einum, sem mik vinnr í réttum riddaraskap: en ef þér verðr þess auðit, þá mun ek þat fyrir satt halda, at þú sér meira kyns, en karls sonr. Eptir þat lögðu þeir hendr saman, at þeir 32 skyldu prófa sinn riddaraskap: ríða nú heim til sinna kastala ok sófu af um nóttina. At komanda morgni taka þeir sína hesta ok ríða út af kastalanum: en allir ganga út at sjá þeirra riddaraskap ok allir sögðu, at aldri fyrr hefðu þeir sét slíka riddara ok skaði mikill væri at slíkum tveim mönnum, ef þá skaðaði nokkut. Nú er þeir koma á völlinn, lista þeir saman sína hesta sporum: með svá miklu afli ríðast þeir á, at hálfu eykr við, sem áðr hefir verit frá sagt: þarf hér ei fleiri orðum við at auka: en þeirra siðasta samkoma var svá hörð, at báðir hrukku aptr af sínum hestum ok þegar taka þeir til sinna vápna ok berjast afbragðs vel: ok þóttust menn ei hafa slíkan atgang sét af tveim mönnum: en svá kómu þeir hofmóðigliga við slögum, at hvárr bar fyrir sik sköldinn í móti hverju höggvi: en þeirra skildir váru svá traustir, at ekki sá á: ok létu þeir þetta ganga til þess þeir váru báðir móðir orðnir ok studdu niðr sínum skjöldum ok tóku hvíld nokkra stund. Þá mælti Trjámann konungsson: Rauði riddari, segir hann, sér þú, hvar frú Kurteis stendr upp á múrunum? fyrir hennar skuld skal ek gefa þér eitt högg: þat skal svá nærri þér ganga sem þín skyrta. Rauði riddari sagði: annat skaltu segja skeggkarlinum föður þínum, en þú farir svá héðan, at þess sé ei hefnt. Ok nú taka þeir til at berjast í annat sinn ok hvárr til annars þar til sól er komin í vestr: ok nú taka at höggvast af þeim allar hlífarnar ok fengit 33 hefir sitt sár hvárr þeirra ok bæði mikil. Nú tekr Eðilon sinn skjöld ok Hernit annan ok ganga á milli þeirra ok skilja þeirra einvígi: ríða heim í kastalann Blíðheim ok eru sáttir sem brœðr. Hernit talar við Rauða riddara: þat lízt mér, sagði hann, at þú munir hafa fengit vaskan leiksbróður: ei fæ ek sétt, hverr ykkr betr muni verða: en þit berist ei nema af kappi ok metnað einum ok vildu vér þit værit sáttir: víst er hann vaskr maðr. En (Rauði riddari) mælir: lítit er þreytt um viðskipti okkar ok nær munum vit ganga verða, áðr en við sættumst. Slíkt hit sama talaði Eðilon við Trjámann ok hafði sem ei at segja: ok ekki láta þeir binda um sár sin ok sofa af um nóttina. En at morgni komanda eru þeir snemma á fótum ok ganga til dagverðar: en því næst taka þeir til at berjast, svá mikil ógn stóð

(33) af þeim er hjá váru: þvíat eldr fló af öllum þeirra vápnum sem eldingar væri: ok svá gangast þeir at allan daginn: höggvast um allar þeirra hlífar ok fengit hefir hvárr þeirra þrjú sár. En þeirra vinir váru hræddir um þá ok fyrir bón Eðilons konungssonar ok Hernits ok annarra þeirra góðra vina skilja þeir nú einvígit: ok ei vilja þeir láta binda um sár sín. Eðilon konungsson ok Hernit ganga nú á fund konungsdóttur ok báðu hana sjá
34 nokkut ráð til, at þeirra vandræði mætti stöðvast: en hon kvaðst gjarna vilja við leita. Því næst gékk hon til Rauða riddara ok talaði svá við hann: hversu segir þér hugr um viðskipti ykkar Trjámanns? hann lízt mér vera vaskr maðr. Rauði riddari sagði: lítt reiknum vér drauma flestra hluta ok mun auðnan sigri ráða. Miklu máttu um ráða, sagði hon: en hví bindit ér ei um yður sár? ok láta svá sjást, hvat at vill gerast? En hann svarar: mín sár eru ei skaðnæmari en Trjámanns, ok lætr hann ekki um binda. Ek skal því til vegar koma, segir hon, at láta binda um þau: undrast margir kapp ykkart: mæla þat margir menn, at þit séit mjök líkir ok ef þau merki væri til, at þit værit skyldir, vildu vér gjarna við leita, at betri dagþingan mætti á gerast: ok ger svá vel ok seg mér, hverra manna þú ert. Nei frú, sagði hann, bið ei þess: en sár megit þér binda, ef Trjámanns eru bundin: en af læt ek rífa, ef hans eru úbundin. Ok skal þat ábyrgjast, sagði hon. Síðan fægir hon hans sár ok bindr þar um dýrmæt smyrsl: þykkist hann nú einkis meins kenna. Nu vil ek hafa laun fyrir, sagði hon. Þat er í yðru valdi. Gangit með mér litla stund, sagði hon. Þau koma í hennar silkitjald ok þar var á einn glergluggi ok fyrirsettr einn spegill af miklum meistaraleik gerdr: mátti þar sjá um alla heimskringluna ok kastala ok alt folk, er þar var inni. Þar máttu ok sjá þá staði, er þú hefir aldri fyrr sétt. Hon spyrr:
35 hefir þú nokkut verit fyrir norðan haf í þeim hluta heimsins, er Europa heitir? Þar var ek, þá ek var ungr, sagði hann. Nú skaltu sýna mér þá staði, sem ek hefi ei áðr sétt. Þat vil ek gera, frú, sagði hann. Hver er sú borg hin mikla, er þar stendr? sagði hon, ok er ágætust í þeim hlutu heimsins. Hon heitir Rómaborg, sagði hann. Hverr stýrir þeirri borg? segir hon? Erminrekr hinn ríki, segir hann. Hvat heitir sú borg, er stendr til landsuðrs? segir hon, ok sitja margir kappar inn í. Sú borg heitir Bern, segir hann: þar ræðr fyrir Þiðrikr konungr,

er mestr kappi er af þeim, sem menn hafa spurn af: til austr- (35)
áttar þaðan sér þú at stendr ein borg mikil ok vel stór: sú borg
heitir Fritula, segir hann. Hverr stýrir þeirri borg? segir hon.
Hann heitir Áki Öldungatrausti, segir hann. Er hann giptr?
sagði hon. Giptr var hann, þá ek var þá, sagði hann. Er þat
hans drottning, sem sitr hjá hánum? sagði hon. Ekki þekki ek
hana ok ei sé (ek) þá konu, sem hann átti [þau attu *Cod.*] fyrr.
Áttu þau engi börn? sagði hon. Tvá sonu ok eina dóttur, er
Isodd hét, sagði hann: þat er sú hin friða, sem þar stendr hiá
þeim. Eigi sá ek henni fríðari, sagði hon: eða hvat hétu hans
synir? Áki hét annarr, sagði hann, en ei man ek, hvat annarr
hét. Munu þeir lifa? segir hon. Lifir annarr, þat er ek veit, segir **36**
hann. Hverr er nú sá maðr? segir hon. Hann stendr nú hér á
Blómstrvelli, segir hann, ok talar við eina jungfrú undir grœnum
möttli. Ek sé hér öngva búna sem mik ok muntu vera sá hinn
sami, segir hon. Frú! sagði hann, spyrr ei lengr, en þér er lofat.
Síðan skildu þau talit. Því næst gékk hon til fundar við Trjá-
mann karlsson ok býðst at binda um hans sár ok fór á sömu(m)
orðum ok atvikum, sem fyrr um Rauða riddara, utan hann
sagðist vera hertugason ok kvaðst ei muna, hvat annarr hét.
Jungfrúin talar þá til hans: seg mér einn hlut ok ljug ei at
mér: muntu vinna skaða syni Áka, ef þú vissir, hann væri hans
son? Riddarinn sagði hana margs forvitna: öngum mun ek þeim
hlífa, sem við mik vill berjast: en ef ek vissa fyrir víst, at hann
væri hans son, munda ek ei við hann berjast fyrir sakleysi.
Skildu þau nú talit. Gratiana gengr nú á fund Hernits ok Eðil-
ons konungssonar ok segir þeim, hvers hon er vís orðin: segist
ætla at þeir muni brœðr vera ok biðr þá at leggja nokkut gótt
til ráða, at þeirra vandræði mætti stillast: þeir segjast svá gera
skulu. Líðr af nóttin: en um morguninn eru þeir snemma á
fótum ok ætla nú gera enda á sínum viðskiptum: hleypr nú
margr riddari á sinn hest ok ríða með þeim til vígvallar: en er
þeir koma a völlinn, hlaupa þeir af sínum hestum ok tóku til
sinna vápna. Nú kemr Eðilon at ok Hernit: Eðilon hleypr fram
á milli þeirra ok mælti: oss lystir ei lengr at sjá ykkar við-
skipti ok þat samþykkju vér, at þit séit jafnir: þar til kemr ok **37**
sá kvittr upp, at þit séit brœðr: sýnist þat öllum, at þit séit
mjök líkir: ok ef þat væri, er þarfleysa, at þit berist lengr.
Ger svá vel, Trjámann, fyrir okkar stallbrœðraskap ok seg:

(37) hvat yfir þik hefir drifit til þess vit fundumst? en ek sver þat
við trú mína, at ek vilda ei vita þína forsmán meir, en mína ok
ei skal ek lifandi héðan af Blómstrvelli fara, ef ek sé þik dauðan
liggja: því þú ert minn lífgjafari. Ei skal þat mikils kosta, segir
Trjámann, ok hefr hann nú upp sína rœðu:

Þat (er) upphaf minnar sögu, at fyrsta sinn ek reið heiman
frá föður mínum, reið með mér minn bróðir, fóstri ok skjald-
sveinar: en mitt angr bannar mér at nefna þá: en þá vér ríðum
um einn skóg, kómu at oss þrettán spillvirkar ok vildu hafa
várt líf: en vér vörðumst vel þar til þeir váru allir dauðir: var
ek þá svá sárr, at ek lá í úviti ok fallinn var þá minn fóstri, en
minn bróðir lifði: úgerla vissa ek um hans sár: lagði hann mik
á einn skjöld: vissa ek úgerla, hvat um hann leið. Síðan kom
fljúgandi dreki ok tók í sitt gin einn herklæddan riddara ok hjó
til mín með sinni kló ok festi mik í mínum klæðum ok í mínu
holdi ok fló í burt með mik ok bar mik svá langt, at ek hafða
ei skyn á. En um siðir slitnuðu mín klæði þar sem hann hélt
38 ok skildi svá með okkr: lá ek þar til þess sólin skein um alla
velli ok mjök leið á daginn: sá ek hvar fór einn risi úarligr ok
mikill: hann ók í skóginum á einum úlfalda ok dró stórt við-
arhlass: var þar uppá bjarndýr dautt ok fjórar fuglakippur.
Hann víkr at þar ek lá ok leit á mik um stund ok kastaði mér
síðan upp á hlassit ok lét hann svá gánga eikinn til síns heim-
ilis: þat var í einum djúpum dal: hann var mjök skógi vaxinn
ok lyktr stórum hömrum. Húsfreyja hans gékk á móti hánum:
hann fagnar henni vel: heyrða ek hon nefndi hann Steðja, en
hann hana Brúnu: dóttir þeirra hét Smiðja, hon var frið sýnum
ok mikil vexti: son áttu þau, er Þollr hét: hann sviptar af
hlassinu: hans dóttir horfði jafnan þangat, er ek lá. Hann
skipar sínum syni at bera inn sín föng: hann tók mik upp ok
gékk burt með mik á einn glugg: hann kastar mér þar inn: þar
váru fimtán gríslingar lítt stálpaðir: en svínahirðirinn leiddi
svínin til vatns, en bóndi gékk síðan at hátta: grísirnar sóttu
mjök at mér: mátta ek mér varla vörn veita: þá kom þar
bóndadóttir ok tók mik í burt ok lét í nokkurt leyni: en hon
tók innýfli dýrsins ok kastaði fyrir svínin: síðan græddi hon
39 mik ok kunni hon á því gótt handlag: sínum broður sagði hon
til: urðu þau á því samtaka. Kom þar at ek var fullgræddr: tók
ek at leggja hug á risans dóttur ok henni fór vel til mín: vildi

hennar bróðir þat ei minna: fékk ek þá hennar vilja ok ei vissi (39) þat hennar faðir né móðir. En seinasta dag í vetrinum kom hon til mín ok mælti: nú uggir mik um samvist okkar héðan í frá: þvíat faðir minn veit alt um okkar breytni á morgun ok veit ek, þat verðr þinn bani, ef þú verðr á vegi fyrir hánum, en mér mun litlu betr líf en hel: skaltu þegar á morgun burtfara, áðr en hann vaknar. Ek spurða, hvárt hon hefði ekki vápn at fá mér: en hon sagðist ei annat hafa en skálm föður síns ok tók í burt skálmina. En um morguninn bað hon mik burt at fara ok forða lífi mínu: ek sagða þá illa við hana skilit: hon bað mik ekki um þat hirða: gékk ek þá út: þá kom ok rísinn út beljanði ok saknar skálmarinnar ok greip sína jarnstöng, er bæði var digr ok löng ok hljóp eptir mér: en ek kastaða mér niðr á jörðina ok fló hon langt fram yfir mik: hann reiddi þá 40 stöngina upp af öllu afli: en sem hans son sá þat ok ambáttin, er svínin geymdi, gripu þau í stöngina aftan til: en hann vó þau upp ok kastaði þeim frá sér ok brotnaði í þeim hvert bein: váru þau fyrr dauð, en þau kómu niðr á jörðina: en stangarendinn kom niðr á milli tveggja steina ok varð fastr: en ek hljóp at hánum með skálmina ok setta ek fyrir brjóst hánum ok rísta ek kvið hánum: en iðrin flæktust um flæturnar ok steyptist hann ofan yfir mik: var hann svá þungr, at mér var við bana búit. Kom þá risadóttir ok dró hann ofan af mér: þá kom at móðir hennar ok með henni tvau blótuð villusvín ok sóttu at mér: greip ek þá lærit undan annarri giltunni ok svá fótinn með lærinu ok rak ek við eyrat á kerlingunni svá fœtrnir vildu upp ok kom hon niðr á einn stein, svá at haussinn brotnaði í móla: svínit annat hljóp þá upp á mik ok festi sínar tennr í mínum kraga ok reif af mér mín klæði, svá ek var berr, ok alt mitt hold niðr at beini í millum herðanna: þá kom risadóttir með mína skálm (ok) hjó á svínit fyrir neðan augun, svá aftók trjónuna: féll þat þegar dautt niðr: var ek þá bæði mattdreginn ok sárr: en hon græddi mik sem kunni. Nú með því ek átta henni lífgjöf at launa ok mér var vel til hennar: þá dvaldast ek þar 41 fimtán vetr. Vér áttum þrjú börn ok vildu þau ei lifa: síðan tók hon sótt ok fór at deyja. Lysti mik ekki lengr þar at vera ok fór ek í burt þaðan: en fjórum mánuðum síðar fann ek Eðilon konungsson ok höfum vit fylgzt at síðan.

(**41**) En allir, er þetta heyrðu, lofuðu hans hreysti. Nú stenðr hjá Rauði riddari ok tekr af sér hjálminn: gengr þar at sem Trjámann karlsson sitr, ok mælir: ef svá er, sem þú segir, minn kærasti bróðir, þá hefi ek úfyrirsynju við þik barizt: því ef þú ert Áki, þá er ek Etgarð þinn bróðir ok vilda ek ei fyrir alt veraldargull við þik barizt hafa. Þá mælti Hernit: seg nú Rauði riddari hvat yfir þik hefir drifit ok vit, hvat samanberr með ykkr. Rauði riddari hóf þá upp sína rœðu ok mælti svá:

Ek reið heiman frá föður mínum ok minn bróðir, er Áki hét: okkar faðir hét Áki Öldungatrausti: en þá vit várum svá komnir, at ek lagða minn bróður á einn skjöld ok ek ætlaða at sœkja okkar hesta ok flytja hann burt af skóginum, þá kom einn dreki ok tók í burt minn bróður ok einn herklæddan riddara: sá sami dreki vafði mik í sínum sporði ok fló í burt með oss alla: minn bróðir féll ur hans klóm í þeim skógi, er Halmhoggur [*sic Cod.*] heitir: en hann fló með mik allan daginn ok alla **42** nóttina: en seint annars dagsins kemr hann at stórum hömrum: þar var hellir mikill: váru þar í tveir ungar drekans, lítt vel stálpaðir: allr sá skógr, sem var umkring, var sem á gull sæi, svá gras sem steinar. Hann kastar þeim dauða manninum niðr fyrir sína unga ok rifu þeir hann strax í sundr: drekinn var þá mjök móðr ok sofnaði hann skjótt: réttist þá hans sporðr, varð ek þá lauss, leitaða ek þaðan á burt. Skamt þaðan fann ek eina fatahrúgu ok þar í herklæði svá væn, at ei váru önnur valdari: ok sverð svá gótt, at ei var annat slíkt: ek tók þá herklæðin ok venda aptr til drekans: hans ungar váru þá sofnaðir: ek lagða til hans undir hans hœgra bæxl, er ek hugða næst hjartanu, svá sverdit sökk at höndum mér: kipta ek þá at mér: en hann brást við: hafða ek þá skjöldinum: en drekinn sótti eptir mér ok blés eitri, svá mörknuðu af mér öll klæðin: en er hann kom fram í hellirs dyrnar, mæddi hann blóðrás ok féll ofan fyrir hamrana ok var mikit um í hans fjörbrotum: ek snéra þá aptr í hellirinn ok drap ek ungana: síðan tók ek gull ok silfr slíkt er ek þurfta: síðan fór ek í burt ok gékk ek um skóginn ok fann ek einn hest með gyltum söðli búinn ok elta ek hann lengi, áðr en ek náða hánum: síðan reið ek aptr til hellirsins ok tók ek þar svá mikit gull ok silfr sem mik lysti ok reið ek **43** síðan í bygðina. Var ek þá kominn í þat land, er Gradidonia heitir: ok þegar ek hitta menn at máli, spurðu þeir mik at,

hvar ek hefða fengit þenna hest ok þau herklæði, er ek hefða, (43) er þeirra herra hafði átt ok þá var frá þeim horfinn. Vilða ek þá segja þeim frá hit sanna: spurða ek þá, hvat þeirra herra hefði heitit: þeir sögðu, hann hét Tolomeus hinn gildi: ek spurða, hvar hans atsetr hefði verit: þeir sögðu: borg sú heitir Libecum Jonum ok þar sitr nú hans drottning, er Adaj (*sic Cod.*) hét, ok hennar dóttir, er hét Tekla: hon var þá á annan vetr: því þau konungr ok drottning váru ekki lengi á samt. Því næst reið ek til borgarinnar: en er ek kom, ætluðu þeir, at konungrinn mundi kominn heim: tók ek þá ofan hjálminn ok bað orðlofs at ganga fyrir drottninguna: hon kvaðst vilja sjá þann mann: þá gékk ek fyrir hana: spurðist fyrir, hvar ek hefða fengit þessi herklæði, vápn ok hestinn? en ek sagða henni alt, hverninn farit hefði ok nefnda mik Samson: ok færða ek henni þau þing, er hon þekkti at konungrinn hafði átt ok bað ek hana at láta forvitnast um sögu mína: ok fór ek með hennar mönnum ok fluttum vér bein konungsins heim ok höfðum vér með oss svá mikit gull ok silfr, at engi kundi at marka tölu: ok þá tók ek ur skóginum þá miklu gullhríslu, sem ek hafða hingat í landit. Menn beiddu, at ek skylda vera þeirra höfðingi ok kómu því máli svá at þeir giptu mér drottninguna: ok várum vit saman sextán vetr: vér áttum einn son, er Tolomeus hét: drottning tók sótt ok andaðist: unda ek þá þar ei lengr: reið ek síðan hingat 44 á Blómstrvöll ok frú Tekla með mér ok þeir menn, er okkr fylgðu.

Þá mælti Trjámann karlsson: ekki má ek dylja fyrir ykkr okkar frændsemi af því, er þú hefir nú framsagt: en ei má ek ganga á bak heitorða minna, þau er ek heitstrengða, at frú Kurteis konungsdóttir skyldi fylgja mér af Blómstrvelli elligar hér dauðr eptirliggja. Þá hefir vel til borit, segir Rauði riddari: því at þú hefir fengit vænan hlut ur málinu: en þó hon væri í mínu valdi, þá vilda ek gjarna þér hennar unna. Síðan standa þeir upp ok sættast ok urðu allir því fegnir ok fóru þeir síðan heim í kastalann: reis þar upp mikil veizla.

En at þessarri veizlu yfirstaðinni, stóð upp Hernit ok mælti öllum mönnum á heyrandi: yðr er kunnigt, at ek hefi stýrt kastala Blíðheim, síðan hann var gerðr: en nú hefir minn fóstrbróðr unnit hann af mér, en af Gratianu konungsdóttur hefir oss leitt mikit gott ok ættum vér henni góðu at launa: er þat

(**44**) minn vili, at hon kjósi sér sjálf hvern hon vill eiga ok skipti svá
með oss eptir því, sem henni þykkir best muni fara: því þat
mun at gæfu verða. Þá svarar Gratiana: þat hefir vel við borit,
sagði hon: því ek meina, at hverr megi fá, sem hann girnir:
mun ek þat sýna, at ek em metnaðargjarn, ok kýs ek Eðilon
45 konungsson: en hann skal gipta Etgarði Græcam systur sína:
en Áki skal eiga systur Hernits: en ek hefi ei sétt þá hér á
Blómstrvelli, sem mér þykkir Hernit sœma, ok öngva hefi ek
sétt, nema systur Etgarðs: ok því er þat minn vili, at þit brœðr
bjóðit hingat ykkar föður með ykkar systur ok giptit Hernit
hana. Allir gerðu góðan róm at málinu ok sögðu svá best sœma.
Ok at liðinni veizlunni búa þeir ferð sína ok ríða norðr at hafinu
til Zolliborgar: sigla síðan til Damita, taka síðan hesta ok ríða
suðr at Munðíufjöllum ok finna föður sinn heima í Fritula: þeir
váru hundrað saman. Hertuginn Áki spurði, hvaðan þeir væri?
þeir sögðust úkunnigir menn ok við hann erindi eiga: Áki bað
þá ganga í höllina með sér: en menn mæltu, at öngva höfðu
þeir slíka sétt vænni at vexti, afli ok vænleik. Frital hét einn
maðr: hann veik at hertuganum: ver glaðr herra, segir hann,
svá má ek trúa fast, hér eru komnir þínir synir þeir er fyrir
löngu hurfu. Hertuginn brást at: síðan géngu þeir til borðs ok
skipaði hann á hvárja hönd sér hvárjum þeirra: en er þeir
höfðu drukkit um stund, þá mælti Etgarð: langt hefir síðan verit,
(er) ek kom í þessa höll: ei grunar yðr herra, hvaðan menn
þat eru, sem yðr hafa heimsótt. Ei gef ek gaum at því, sagði
46 hertuginn, því erut ér mér svá at ofrefli. Þat var ei várt erindi,
sagði Etgarð, heldr at kunngera várt erindi, at vér erum þínir
synir Etgarð ok Áki, er þú sendir vel fyrir sextán árum. Ok nú
varð hertuginn feginn sínum sonum ok mintist við þá ok sagðist
þegar hafa þekkt, þá er þeir kómu: reis þá upp mikill fagnað-
arfundr: spurðist þat um alla borgina, at heim váru komnir
synir hertugans ok urðu allir því fegnir. Segja þeir nú föður
sínum, hvat yfir þá hefir drifit, síðan þeir skildu ok til þess nú
var komit: þeir biðja riddarann at fylgja sér á Blómstrvöll ok
sjá þeirra lyst ok kurteisi, er þar væri: skulum vér bjóða yðr
í várt brúðkaup ok Isodd systur okkar. Hann sagði: þó gott sé
á Blómstrvelli, þá megit þér dveljast hér svá lengi, at vár ferð
má sœmiliga búin verða. Hann lét þá senda eptir sinni kvennu
ok sinni dóttur, ok er þær kómu, stóð hertuginn upp í móti

þeim ok fögnuðu þeim vel: þeir gáfu sinni systur einn silki- (46)
möttul svá ágætan, at ljómaði af hánum ok mátti ei í eldi
brenna: en hertugans kvennu gáfu þeir eitt gull, er sá steinn
var í, at engi mátti þik sjá, ef þú vildir leynast. Dvöldust þeir
til þess at hertuginn hafði búit sína ferð. Áki sagði sinni systur,
at hann hefði henni mann hugat á Blómstrvelli ok færði henni
margar gersemar, er Græca ok Hernit höfðu sent henni. Sem **47**
hertuginn er nú búinn, lyptar hann ferð sinni með þrjú hundruð
riddara: hánum fylgði hans dóttir: en eptir sat hans kona ok
tveir synir. Tókst þeim vel ferðin ok váru víða veizlur gerðar
á móti þeim á Alexandri landi ok ríða síðan yfir fjöllin Vesper-
antum ok kómu á Blómstrvöll. En er kastalamenn urðu varir
við, at þeir váru komnir, ríða þeir Eðilon ok Hernit út í móti
þeim með mörgum riddarum ok varð þar með þeim mikill
fagnaðarfundr: reis þar upp hin mesta veizla: sátu þeir svá um
kyrt hinar næstu þrjár nætr. Því næst er mönnum saman stefnt
um Blómstrvöll ok víðar annarstaðar: lýsa höfðingjar, at þeir
vilja halda sín brúðkaup: en er þeir sátu at drekka, mælti
Hernit: nú er mér þat at sjón orðit, sem ek hefi áðr haft at
spurn: en þat er hertuginn Áki, er mér lízt formaðr flestra
manna ok hans dóttir Isodd: því vil ek biðja hennar mér
til eiginkonu með samþykki hennar brœðra ok hennar vilja
sjálfrar. Hertuginn þagnar ok lætr síga brún: en hans synir
segja, at hon muni ei betr gipt verða. Hertuginn svarar: ekki
þurfta ek at fara hingat á Blómstrvöll at gipta dóttur mína:
mátta ek fá henni góða gipting heima hjá mér: eða hverr hefir
frétt ykkar af því, at ek munda síðr þora at ríða út fyrir mína
dóttur, en aðrir? en hver er sú frú, er þit setit á móti mér? Þá **48**
sagði Etgarð: mín fóstrdóttir Tekla er svá borin, at hverr hinn
ríkasti er fullsœmdr af henni. Þú hinn gamli karl, segir Hernit,
brekar þess, er oss þykkir betr at veita þér: en áðr en vit
skiljum, verðr þú feginn. Síðan festu þeir sitt einvígi: drukku
nú glaðir ok kátir ok leið svá dagrinn. Morguninn snemma
váru þeir á fótum: hlaupa síðan á hesta sína. Hernit hljóp á
sinn hest ok allir hans menn fylgja hánum til vígvallar: setr
hann sinn hest á skeið ok lék á þremr handsöxum, meðan
hestrinn hljóp ok hafði sliðrat öll, áðr en hann kom til skeiðsins
enda: ríða síðan hvárr á móti öðrum ok hófst hin harðasta
atreið: en svá hafði hertuginn vaska menn, at ei varð á halt.

(48) Nú finnast þeir hertuginn ok Hernit ok sýndu marga riddaraliga leika: töluðu þat allir, at engi hefði sá þar komit, sem betr kynni við skjöld ok sverð, en hertuginn Áki, ok í síðustu þeirra samkomu mœttust þeir svá hart, at hertuginn hrökk af sínum hesti ok jafn snart hljóp hann at hesti Hernits ok greip annarri hendi fyrir aptan taglit, en annarri fyrir framan brjóstit ok kipti svá hart, at fœtrnir vildu þegar upp á hestinum: en Hernit hraut langt í burt á völlinn: hann hljóp þegar upp ok brá sínu sverði: hertuginn varð ei seinni. Því næst kómu þeir Eðilon konungsson ok þeir brœðr, grípa þá ok báðu þá hætta: en hertuginn sagðist við hvárntveggja búinn. Því næst váru þeir
49 sættir: fara síðan heim í kastalann: var jungfrúin föstnuð Hernit: var sett upp sœmilig veizla, er þessir riddarar héldu sín brúðkaup: skorti þar ekki ágæt föng með allskonar drykk ok allsháttaðar matargerðar með hœverskum mönnum. Nú setjast höfðingjar í hásæti: þá Eðilon konungsson þá Aki þá Etgarð þá Hernit þá Helmiðan: annat hásæti skipaði Gratiana ok Græca: þá frú Kurteis ok Tecla, (en) þá Herburt frá Ziorma: því næst kómu inn ágætar sendingar af silfrdiskum ok kostuligar drykkur á silfrskálum, svá ilmaði af um alla höllina, at þeir mundu hyggja, sem hér eru fœddir í fátækt nokkurri at þeir mundu í paradís komnir vera: en sá var engi, at ei þægi sœmiligar gjáfir: ok leið svá veizlan. At líðinni veizlunni bjóst hertugi Áki í burt ok var hann útleiddr með sœmiligum gjöfum ok sigldi í haf síðan: ok er hann kom heim, urðu hánum allir fegnir ok hafði mikit aukizt hans frægð í þessari ferð. En litlu síðar tók hann sótt ok andaðist: hvárt því olli elli eðr atvik þau, sem hann hafði á Blómstrvelli, vitum vér ei ok þótti at hánum mikill skaði. Nú tökum vér til á Blómstrvöllinn: því þat er flest, at líðr þó lystiligt sé: þóttust þeir hafa forsokt þat flest, sem hugr þeirra stóð til. Nú halda þeir heim ok sitjast at sínum ríkjum ok skipta svá með sér jungfrúanna gjöfum: Gratiana skyldi eiga þær eignir, sem Græca átti í Grikklandi, en Græca skyldi eiga Liberum regnum [Jonum *Cod.*], er Gratiana átti: en Etgarð gaf bróður sínum Kalidoniam, er hann hafði unnit, en Helmiðan ok frú Teklu gáfu þeir Blíðheim á Blómstrvelli: en Hernit gáfu þeir kastalann Arium. Síðan skiptu þeir í sundr gullvöndinum ok höfðu allir jafnt af hánum ok skyldi þat vera merki brœðralags þeirra, at þeir skyldu allir sem einn maðr vera, hvar sem

nokkurs við þyrfti. Hernit fór heim í sína borg með frú Isodd: en Eðilon fór í Miklagarð með frú Gratianam, ok skildu þeir. En af því oss er úkunnigt um afgang þessarra frægðarmanna, þá kennum vér ei greiniliga frá at segja: því þeir eru fjarri várum löndum. En þat er háttr hinna manna, sem sögurnar heyra, at þeir segja alt logit: en þat er af því, at þeir hafa ekki sétt þat sjálfir. Ok endum vér svá sögu þeirra Ákasona.

INDEX NOMINUM.

p. 1—2, 11 (p. 50).

p. 2, 12—49 (p. 50—77).

Crux nomina notat, quae codici nr. 522, asteriscus, quae codici nr. 523 propria sunt.

Druck von Breitkopf und Härtel in Leipzig.

